

Fredrik Viller

Gamle Friks diamant

Kristiania-roman

(Af Karl Monks oplevelser)

bokselskap.no
Oslo 2024

bokselskap.no, Oslo 2024

Fredrik Viller *Gamle Friks diamant*

Teksten i bokselskap.no følger 1. utgave, 1898 (Kristiania/Aschehoug) og er basert på digital tekstversjon ved Øystein Tvede og Knut Sigurd Senumstad.

ISBN: 978-82-8319-795-2 (bokselskap.no),

978-82-8319-796-9 (epub), 978-82-8319-797-6 (mobi)

Filen er lastet ned fra e-bokportalen Bokselskap. Lesetekst og flere nedlastningsmuligheter m.m. er gratis tilgjengelig på bokselskap.no

FØRSTE DEL

Første kapitel: Monk vil reise til Amerika

«Fredag i næste uge reiser jeg til Amerika.»

«Reiser til Amerika?»

«Ja, jeg gjør; det er mit ramme alvor. Med dampskibet «Johanna» gaar jeg til Rotterdam, og derfra med «Zaardam» til New-York.»

«Er det virkelig dit alvor? Reise til Amerika i slutningen af november maaned! Det maa være vigtige forretninger, som driver dig. Kan du ikke sende en anden? Du ved, Klara vil ikke anse sin førstefødte som ordentlig døbt, hvis ikke du staar fadder til ham. Den operation skulde gaa for sig næste søndag.»

«Desværre – det er vigtige forretninger, meget vigtige forretninger, som kun jeg kan besørge. Hvor ondt det gjør mig at svigte din frue, saa maa jeg afsted – – .»

[4] Denne samtale fandt sted i Monks stue, og de samtalende var Monk selv og jeg. – Som sædvanlig kom jeg fra mit kontor ved syvtiden og var gaaet opom Monk for at slaa en passiar af og maaske faa ham med mig hjem.

De, der har læst «Karl Monks oplevelser», kjender tilstrækkelig baade til Monk og mig selv til at kunne forstaa det følgende; for andres skyld skal jeg kortelig oplyse:

I en ung alder forlod jeg mit fødeland; som mand kom jeg tilbage, efter at have tjent mig en formue som ingeniør i fremmede verdensdele.

Det skeede nogle aar før denne fortælling begynder.

Jeg gjensaa da min barndomsven Monk; traf ham beskjæftiget paa en underlig maade: som opdager – et slags privat detektiv.

Saavidt jeg kunde forstaa, udøvede han sin kunst ligemeget af interesse for sagen som for at tjene sit brød og havde allerede vundet sig et anseet navn ved sin skarpsindighed, ærlighed og uegennytte.

Dog rystede folk forundret paa hovedet over ham; thi han havde flere gange afslaaet fordelagtige tilbud om at indtræde i statens tjeneste og førte en særlings og eneboers liv. Han omgikkes absolut ingen med undtagelse af mig og [5] mine, og desuagtet ansaa baade min frue og jeg det som en stor triumf, naar vi en sjelden gang kunde bevæge ham til at besøge vort hjem.

De, der i «Karl Monks oplevelser» har læst fortællingen om «Pantelaanerens frak», ved, hvorledes Klara — jeg mener min hustru — skylder ham sin lykke, og kan forstaa, hvorledes hun tog del i hans skjæbne, saavidt en mand som Karl Monk tillod andre at tage del deri.

«Kan du ikke forstaa,» saa var hendes ord, «at Monk engang i sit liv har lidt en stor skuffelse og derfor er bleven menneskesky? Lad os for enhver pris se at trække ham ud af ensomheden, enten han vil eller ei; kanske han en dag vil takke os derfor.»

Om jeg end savnede den kvindelige ømheds skarpe blik for andres sorger, saa forstod jeg dog, at hun her havde ret, og vi gjorde vort bedste for at trække ham til vort hjem.

En anden ting forstod jeg ogsaa, og det var, at skulde Monk nogensinde tage mig eller min hustru ind i sin fortrolighed, hvad angik hans eget liv og dets skuffelser, da maatte det ske fuldstændig frivillig fra hans side. Der skulde ikke stor menneskekundskab til for at forstaa, at Monk var den sidste af alle mænd, i hvis fortrolighed nogen kunde trænge sig ind med magt.

[6] «Han har engang havt en ulykkelig kjærlighedshistorie, det er jeg forvissat om,» sagde Klara en dag, vi forgjæves havde ventet Monk om aftenen, «og den historie er ikke slut endnu. Bare det vilde gaa godt med ham!»

Jeg saa forbauset paa hende. Hvad den første del af hendes tale angik, da havde jeg nok selv undertiden tænkt mig noget lignende — «men hvor du har det fra, at historien endnu skulde være gaaende, det forstaaer jeg ikke. Saameget kjender jeg til Monks liv, at jeg ved, at han næsten aldrig taler med en dame uden i embeds medfør, og saa har været tilfældet i de aar, jeg har kjendt ham.»

Klara blev helt ivrig:

«Jeg skal vise dig, at vi kvinder ogsaa kan drage logiske slutninger og ikke bare er henvist til det kvindelige instinkt, som mændene altid taler saa meget om. — Hør her: har du ikke lagt merke til, at Monk i den senere tid atter er bleven mere menneskesky og tilbagetrukket, uagtet vi en tid syntes at have ham godt paa glid til

at bli et almindeligt menneske? Det kommer af, at historien endnu ikke er slut, siger jeg dig. Jeg skulde bare ønske, at jeg vidste, hvad det var, saa kunde jeg kanske hjælpe ham.»

[7] Det lader sig ikke negte, at min frue havde slaaet mig af marken, og at det ikke var første gang, at det hændte. – Mange dage skulde ikke gaa hen, før jeg fik vished for, at Monks «historie» ikke var slut.

*

Monks tale om at reise til Amerika forbausede mig i aller høieste grad; han havde tidligere ikke nævnt et ord derom.

«Er det en ny sag, du har faaet?» spurgte jeg.

«Nei, det er ingen ny sag!»

Jeg saa tvivlende paa ham: det var ikke den Monk, jeg var vant til at se staa rolig foran mig med det smukke, aabne ansigt og de kloge, graa øine mødende mit blik.

Han, der ellers var saa behersket i sin optræden og udmerkede sig ved de rolige og harmoniske bevægelser, der følger et kraftigt og veldannet legeme, han travede nu uroligt op og ned paa gulvet.

Det krøllede haar faldt uordentlig ned over den brede, noget lave pande, og fingrene famlede ved de korte mustacher, som skjulte den veldannede mund.

Han standsede foran mig, der jeg sad i en stor lænestol: «Kan du bli hos mig iaften?»

[8] «Ja, med glæde,» svarede jeg; «Klara er i theatret med en veninde fra sin hjemby; veninden fik min billet; da der var udsolgt. Jeg er saaledes ledig. – Det var netop min hensigt at foreslaa dig, at vi skulde tilbringe aftenen sammen.»

«Det er godt; lad os spise straks; jeg har en sag at tale med dig om, og før jeg har gjort det, har jeg ingen ro paa mig.»

Monk ringede, og straks efter tog vi plads ved et godt aftensbord. Min vert spiste næsten ikke; rigtignok forsømte han ikke sine vertslige pligter, men kunde knapt skjule sin utaalmodighed efter at faa maaltidet tilende. – Det var tydeligt, at noget usædvanligt var paafærde, og saa sluttede ogsaa jeg min spisning saa hurtigt som muligt, uden at der veksledes mange ord.

Da vi atter kom ind i stuen, plaserede Monk mig i en af sine bedste stole, satte foran mig whisky og vand samt cigarer. Selv tændte han sig en cigar, men kastede den straks efter ind i kaminen.

«Du vilde tale med mig om noget, sagde du, Monk.»

«Ja, hvis du har taalmodighed til at høre paa mig.»

[9] «Selvfølgelig! – har du nogensinde merket, at jeg har manglet taalmodighed i retning af at høre paa dig?»

Et svagt smil gled over Monks mørke ansigt:

«Der gav du mig en velfortjent pille. Jeg har vist altfor ofte sat din taalmodighed paa prøve med mine docerende foredrag om detektiv kunst, logik, slutninger og lignende; men det er ikke noget saadant, jeg vil komme med iaften. – Har du lyst til at høre en historie om mig selv, historien om hvorfor jeg i dette øieblik er den mand, jeg er, eller fører det liv, jeg fører?»

«Kjære Karl,» svarede jeg, «jeg vil mere end gjerne høre din historie. Det er jo noget, som enhver kan forstaa, at der engang i tiden er hændt dig noget, som har kastet skygge i din tilværelse; men som du kan forstaa, – man spørger ikke sine venner om den slags ting; man venter, til de selv kommer.»

«Du har ret, og jeg burde vistnok for lang tid siden have fortalt dig alt sammen; især da der for mit vedkommende intetsomhelst er at skjule. – Ja, det er galt af en mand, at han gjør sig mere alene, end han i virkeligheden er, og i dette tilfælde er jeg ræd for, at det er dobbelt dumt af mig ikke at paakalde en klog vens [10] bistand. Mine øine er blevet dumme af at stirre i min egen sag og kun finde mørke.

Det er forresten uegentlig af mig at kalde sagen min sag, da jeg ikke engang spiller en hovedrolle i den; men ialfald angaar den en person, der var mig lige saa kjær som mit eget jeg. – Er du beredt til at høre paa mig et par timer itræk, saa tror jeg nok, at du skal kjende ligesaa meget til min historie som jeg selv.»

«Fortæl, Monk! fortæl! Kan en ærlig mand og en klog kvinde hjælpe dig noget, saa har du dem i Klara og mig.»

Jeg rakte haanden frem; Monk greb den og rystede den kraftig. Tvivlraadigheden og uroen var veget fra ham.

Naar jeg nu gjengiver hans fortælling, vilde jeg ønske, at jeg kunde gjøre det i hans eget klare sprog og med hans træffende ord.

At gjøre det fuldt ud er desværre umuligt; jeg faar gjøre det saa godt, jeg kan. – Skulde fremstillingen blive kjedelig eller mangle klarhed, da er det min og ikke Monks skyld.

Andet kapitel: Gamle Frik

[11] «Da vi skiltes for 15 aar siden,» begyndte Monk, «dengang du reiste til Zürich for at uddanne dig som ingeniør, tog jeg for alvor fat paa det juridiske studium og var heldig nok til 4 aar efter at tage embedseksamen med udmerkelse.

Mine venner og lærere raadede mig til at følge den videnskabelige bane. Et stipendium var netop ledigt ved universitetet, og med dette ved siden af den lille formue, som jeg havde arvet efter min far, kunde jeg sorgløst have fulgt den slagne vei til et professorat ved «Universitas regia Fredericana»; saa sagde man mig ialfald.

Men det var ikke efter mit hoved; at være sluppet fri fra tilhørbænken for straks at kravle op paa et støvet kathedr, forekom mig alt andet end tiltrækkende.

Først tog jeg plads som fuldmægtig ved et embedskontor langt oppe i landet, hvor der var lidet af forretninger, men overflod af vildt i aaserne og fisk i vandene, og kom tilbage til Kristiania aaret efter som en skjægget, rødmusset Nimrod.

[12] Saa blev jeg yngste assistent ved Kristiania politi og tilbragte et aars tid eller to med at mulkttere unge mennesker for gadeuorden og holde orden paa den mere ustadige del af byens kvindelige befolkning.

Som du kan forstaa, var det ikke netop en beskæftigelse skikket til at fængsle en mand for længere tid, hvad jeg ogsaa forklarede vor elskværdige politimester, da jeg en vakker dag lagde min afskedsansøgning paa hans pult.

'Stop nu lidt, min kjære Monk,' sagde politimesteren med sit lune smil; 'kunde De ikke vente lidt med den ansøgning? – Jeg maa indrømme, at jeg ikke har fundet nogen særegne anlæg hos Dem, hverken med hensyn til arrestation af fulde studenter eller som lastens vogter; men derimod skulde en mangeaarig erfaring bedrage mig meget, om De ikke vilde være paa Deres rette plads ved opdagelsesafdelingen. Alle ved, at det er Dem vi skylder vort held i den store posttyverisag, uagtet De ikke officielt havde noget med den at gjøre; og den maade, hvorpaa De bragte opklaring i Gjørstadmordet, kjender ialfald jeg. -- Allerede i flere maaneder har jeg tænkt paa at tilbyde Dem ansættelse i den detektive afdeling. Hvis De vil tage Deres ansøgning tilbage, kan De betragte sagen som afgjort.'

[13] Jeg tog med glæde imod tilbudet; dog først efterat have erhvervet et aars tjenestefrihed – – et aar, som jeg tilbragte i udlandet, paa reise for at studere sprog og verdenslivet.

Hvilken nytte jeg har havt af dette mit ophold ude i den store verden, behøver jeg neppe at forklare dig.

At jeg ved opdagelsespolitiet var kommet paa min rette hylde, kan jeg ikke tvivle paa, hvis jeg skal tage hensyn til den overflødige ros, som mine overordnede lidt efter lidt ødslede paa mig; eller den smigrende opmærksomhed, som aviserne og publikum begyndte at gjøre mig til gjenstand for.

En stor del af mit held som opdager tilskriver jeg imidlertid den velvillige maade, hvorpaa naturen har udrustet mig i legemlig henseende. Naar man uden at blive sløv kan være i tøjiet en 12–16 timer itræk og negte sig en nats søvn, naarsomhelst det behøves, da kan man faa gjort en hel del personlige iagttagelser og slippe at være henvist til, hvad andre kan finde ud for een.

Det er en stor feil, som de fleste politimænd gjør sig skyldig i, at de i vigtige sager stoler paa andres undersøgelser.

Hvis du vil lægge merke til, under hvor [14] mange forskjellige vinkler en og samme ting – selv om det er en tilsyneladende ubetydelighed – kan sees, og hvor forskjellig beretningerne om den samme ting kan være, naar de afgives af forskjellige individer, da vil du kunne forstaa, at en overordnet vanskelig kan komme til den rette kombination, med mindre han selv tager alle enkeltheder, selv de ubetydeligste, i øiesyn.

Desuden ved du, at jeg er en mester i alle legemlige idræter; hvilket sammen med de muskler, som forsynet saa rigelig har udstyret mig med, gjør, at jeg sjelden behøver at være ængstelig for min personlige sikkerhed.» [u1](#)

«Nei, det skal Gud vide,» tænkte jeg; «som gut var du den værste at have mod sig og den bedste at have med sig i et slagsmaal; og du ser ikke ud til at være hyggeligere at komme ud for, om det gjælder, den dag i dag.» Jeg kastede et blik paa den smidige skikkelse foran mig med de kraftige skuldre, de smale hofter og de smaa, muskuløse hænder, hvis greb jeg kjendte saa godt – – –

Men jeg fik ikke lang tid til at dvæle ved ungdommens erindringer.

Monk slog et slag hen over gulvet, som hans vane var, naar hans tanker var sterkt optaget, og fortsatte saa :

[15] «Ja, nu tror jeg at have givet dig et ydre rids af mine forhold indtil den dag, der bragte en indledning til, hvad der senere spillede hovedrollen i mit liv og gjør det den dag idag.

*

Det var en regn- og stormfuld nat i slutningen af september for 7 aar siden.

Vaad til skindet og udaset kom jeg kjørende til min bolig i Universitetsgaden. Jeg boede dengang altid i første etage for at kunne komme ud og ind saa hurtig og ubemærket som muligt.

Jeg havde været paa en ekspedition efter nogle indbrudstyre høit oppe paa Egebergkanten. Ekspeditionen havde været lang og møisommelig baade for mig selv og mine medhjælpere og uden resultat.

Jeg benytter altid den samme droskekusk, naar jeg har brug for en saadan, – ja, du husker jo Peder Syversen? Han som var saa uheldig at komme forsent til jernbanen med den franske reisende, der deponerede sine penge hos bankier Vendel og tog dem ud igjen saa pludselig? – Hvis jeg ikke tar feil, skrev du endog en lang historie om ham og kaldte den 'Bankierens pengeskab'?

[16] Ja, jeg vidste nok, at du huskede ham, men nok af det: min droskekusk var ligesaa vaad som jeg selv – han havde ventet paa os i fem timer i en af de yderste smaagader paa Grønland – og ligesaa nedslaaet over det triste resultat, saa at jeg fandt mig beføiet til at tage ham med ind i min stue og slaa i ham en stiv kognaker. Hesten tog sig imidlertid en lur under en presenning ude i regnet.

Min gode Syversen havde netop tømt sit glas og under de hjerteligste taksigelser tændt sig en 'Trabucos', med hvilken han trak sig baglængs tilbage, da der hørtes en kraftig ringen paa telefonen.

'Vent lidt!' raabte jeg til kusken og sprang hen til apparatet.

'Er De Monk, politifuldmægtig Monk?'

'Ja, – hvem er det, jeg taler med?'

'Bartolomæus Frik, gamle Frik paa Drammensveien, som folk kalder mig. Kan De komme herud straks? her er gjort indbrud hos mig. Jeg troede, at en mand som De helst vilde være den første paa flekken, og saa fort som muligt!'

'Godt, jeg skal komme.'

Behageligt var det ikke; men Bartolomæus Frik havde ret, naar han sagde, at jeg ønskede at være førstemand paa pletten; og nogle minutter ^[17] senere rullede drosken i stridregnet gennem de øde gader og udover Drammensveien.

Jeg benyttede tiden, medens vi var underveis, til at samle i min hukommelse, hvad jeg vidste om 'Gamle Frik.'

Bartolomæus Frik eller Kaptein Frik, som han ogsaa kaldtes, havde forladt Norge som ganske ung mand i tyve-trediveaarene.

I en menneskealder eller saa havde ingen hørt noget større fra ham, indtil han pludselig som gammel mand kom tilbage til sit fødeland, nogle aar før min historie begynder.

Han kom til Kristiania slæbende med sig en hel skibsladning af rariteter og kostbarheder, ligesom han idetheletaget skulde være en meget rig mand.

Hans kapteinstitel skrev sig formodentlig fra, at han i folkemunde sagdes at have erhvervet sine penge som kaptein paa et sørøverskib og senere som slavehandler.

En rimeligere forklaring og vistnok den, der stemmede med sandheden, var, at han havde tjent sin formue ved guldvaskning i Australien og diamantgravning i Afrika. Han havde begge steder været en af de første, der kom over de rige skatte.

Kommen til Kristiania, købte han sig et stort hus paa Drammensveien, og dette fyldte ^[18] han da næsten helt med alle sine hjemførte rariteter fra alle jordens egne.

Ved sin hjemkomst fandt han af slegt kun sin broders enke med to halvvoksne børn i trange kaar.

Sandsynligvis for at reparere paa sin tidligere ligegyldighed havde han overvældet den stakkars enke med velgjerninger og bragt hendes svage sjælsevner i den største forvirring ved at stille store og efter hendes begreber fabelagtige summer til hendes disposition.

Hun var imidlertid død kort tid efter, og Frik havde da taget hendes to børn – en søn og en datter – til sig. Man antog ialmindelighed, at de skulde arve ham.

Gamle Frik var en vel kjendt skikkelse i Kristiania – selv havde jeg forresten aldrig talt med ham – og nød stort ry for sin rigdom, gavmildhed og – vredagtighed.

Huset ligger straks udenfor Skillebæk, som du kanske ved. Det er forresten intet under, om du ikke har hørt tale om ham, trods dit nye hus ligger ikke langt fra hans eiendom; thi i de senere aar har Gamle Frik været fængslet til sygeleiet. Han viser sig aldrig udenfor huset, og – som det pleier at gaa – folks ligegyldighed for ham nu er ligesaa stor, som [19] deres interesse for ham og hans affærer var i sin tid.

Drosken holdt foran jern-gitterporten til haven, hvilken port straks blev aabnet af en mand – det var kusken i huset – med en lygte i haanden.

Der behøvedes ikke mange ord; han var forberedt paa min ankomst, og jeg førtes straks op til hovedbygningen.

Vi gik gennem en entre og et par værelser – i det sidste af disse stod nogle piger og hviskede sammen – og kom saa ind i et stort værelse eller sal, som var fuldt oplyst.

Salen frembød et broget skue: enkelte af møblerne var gammeldagse, andre nymodens; der var tropiske planter i store baljer; venetianske speile paa væggene og imellem dem store skabe fyldte med merkværdigheder fra alle himmelstrøg og alle tidsaldre; udstoppede dyr fremme paa gulvet og i krogene; paa en hylde nogle svære alterlysestager fra en gammel kirke, paa nabohylden en lampe fra et hinduisk tempel; paa en konsol et pragtverk af et parisisk taffelur; ligeoverfor et sandur fra den tidlige middelalder. Ja, jeg kunde regne op de forunderligste blandinger og kombinationer.

Trods alt var værelset ikke uhyggeligt, – min første tanke var, hvad ogsaa senere viste sig at [20] være rigtigt: alt dette har Bartolomæus Frik dynget sammen, men hans broderdatter har ordnet det.

Kun i den ene ende af værelset var der en merkbar uorden: væltede stole, opbrukne skabe og det ene vindu fuldstændig knust – baade ruder og sprosser. Stormen og regnen trængte forresten ikke ind, da det laa mod den læ side af huset; og da der paa kaminen i den anden ende af salen flammede en lystig ild, var totalindtrykket velgjørende varmt og behageligt.

Ved kaminilden sad Gamle Frik i en stor stol. Paa gesimsen foran ham laa en svær amerikansk marinerevolver med blankt pudset løb, og lænet op til hans stol stod en vældig preussisk rytterpallask.

Husets herre selv var iført en storblomstret slaabrok og tøfler og reiste sig straks, da jeg kom ind.

Ved siden af ham stod hans broders børn: en kjæk, ung mand med lyst, aabent ansigt og en – meget vakker ung dame.

Gamle Frik selv var ikke netop vakker at se til. Han havde et stort, fyldigt, rødt ansigt med en stor og rødblaa næse saa omtrent i midten; hvidt, busket haar, der strittede ud i tøilesløse totter, og et ligesaa hvidt, tykt skjæg [21] i form af bakkenbarter, der mødtes under hagen. Hans øine var lyse og oftest venlige; men naar han blev sint, hvad slet ikke sjelden hændte, skiftede de over i et slags grønlig farve, der var alt andet end tiltalende.

Ethvert menneske skal jo ligne et eller andet dyr: Bartolomæus Friks udseende vilde ikke have gjort nogen bengalsk kongetiger skam.

Han kom hurtig imod mig og trykkede min haand i sin vældige næve, der var af fylde og størrelse som luffene paa en hvalros. Han var tyk, bred og undersætsig, men bevægede sig med ungdommelig raskhed om end noget klodset.

'Naa, er De allerede der, hr. Monk! velkommen! Det er vist ikke mere end fem minutter, siden jeg ringede Dem op i telefonen; det kan man kalde rask ekspedition! ja, det er rigtig det, unge mand, hurtighed fremfor alt, det er det vigtigste i verden. – Hvorfor tror De Napoleon kunde erobre hele Europa? hvad tror De, det var, som hjalp ham? hans hurtighed, far! og intet andet. Snak ikke til mig om feltherretalent og denslags. Han var kvikkere end alle andre, og derfor gjorde han ogsaa med dem, som han vilde! – Men nu skal De faa høre, hvordan det er gaaet for sig med dette hersens indbrud her i huset. – Du blinker [22] til mig, Sigrid, du mener vel, at jeg først skal presentere dere for Monk; very well! Det er min broderdatter, Sigrid Frik, og det er min brodersøn, Einar Frik; begge min alderdoms glæde og støtte. Men lad os saa komme til indbruddet. – Hvad! begynder du ogsaa at gjøre miner til mig, Einar? Naa! du mener, at vi skal byde hr. Monk at sætte sig' – –

'– og et glas vin,' faldt den unge dame ind og kastede et medlidende blik paa mine vaade klæder.

'Ja, selvfølgelig skal Monk sidde ned og faa alt, hvad han behager; men imidlertid kan jo jeg i faa ord fortælle ham, hvordan all er gaaet for sig – –'

Bartolomæus Frik var imidlertid ikke manden af faa ord, og det tog ikke liden tid før jeg fik vide, at han havde ligget søvnløs, – holdt vaagen af 'en pokkers ubehagelig fornemmelse i den ene stortaa' – og saa ved et-tiden havde hørt en underlig lyd i værelset nedenunder, – han havde soveværelse lige over salen, hvor vi sad.

Gamlingen var ikke sen til at springe ud af sengen, snappe en ladt revolver, der altid laa parat paa hans natbord, og en sabel, der ligetedes stod færdig, – det var vel levninger fra hans eventyrlige liv –.

[23] Saaledes rustet og med tøfler paa benene, men forøvrigt uden anden bedækning end sin natskjorte, havde han da lurt sig nedover trapperne og sagtelig aabnet døren til salen.

Her saa han to mænd, der rolig arbeidede med at bryde op hans skabe og tømme det værdifuldeste indhold i en sæk.

'Jeg fyrede først to skud efter hovederne paa dem,' fortsatte Frik; 'men da krudtrøgen trak bort, saa jeg, at de var lige levende begge to og paa veien bort til vinduet for at flygte. Jeg for efter dem med sabelen, og de skulde nu ikke have kommet levende ud, hvis jeg ikke havde snublet over den fordømte panteren!' – han pegte paa en stor, udstoppet tigerkat, som laa væltet over paa siden midt i værelset.

'Men du kunde jo have dræbt dem, onkel!' faldt den unge dame bebreidende ind.

'Ja, dræbt dem! jeg skulde ønske, jeg havde faaet hugget dem til plukkefisk. Men hør nu, nu kommer det forargeligste af alt. Bare den ene af kjæltringerne kunde komme ud gennem det aabne vindu, – jeg har nemlig ikke kramper paa den anden halvdel, – og den anden, som formodentlig ikke syntes, han havde tid til at vente, til jeg kom mig op, for luks igjennem baade glas og sprosser med hovedet foran. – [24] – Men det gik nu ikke saa glat, for da jeg kom løs fra den fordømte panteren, hang endnu det venstre bagbenet hans igjen indenfor. Det skal du da ikke faa tat med dig, tænkte jeg; for nu var jeg bare et par alen fra ham og sabelen over hovedet færdig til hug; men netop som jeg lader hugget falde, kommer min ene fod ind i kjæften paa isbjørnen, og saa faldt jeg for anden gang – – – Ja, De ler! De tror mig kanske ikke; men jeg siger, at havde ikke den isbjørnen lagt iveien, saa havde jeg

nu i dette øieblik kunnet lægge paa bordet for Dem kjæltringens fod og kanske et stykke af læggen til; her kan De selv se, sabelen tog med sig støvlehælen og saalen; videre rak jeg ikke; men et par tommer til havde gjort det!

Han lagde triumferende foran mig en bred, grov støvlehæl med vedhængende saale, øiensynlig skilt fra støvlen ved et kraftigt hug.

'Dette var det eneste, som blev igjen af fyren. Resten sprang tvers gjennem haven, over stakitet og ud paa Drammensveien. Revolveren var ogsaa faldt fra mig, ellers skulde jeg nok have prøvet et par skud til paa dem. Jeg skjød engang en Zulu paa 70 skridt med den samme revolver – han havde stjaalet en høne fra mig, den skurk!'

[25] Jeg vidste ikke rigtig, hvad jeg skulde tro om en saa frygtelig blodtørst hos oldingen. Men et vist humoristisk blink i hans øie lod mig ane, at den ikke var saa ganske ægte, og da de to unge mennesker ikke lagde skjul paa sin munterhed, fik vi os alle tre en sund latter.

Siden lærte jeg om Gamle Frik, at han led af de feil, der sædvanlig pleier at være en følge af et haardt og eventyrligt liv, saaledes som han havde ført det fra ungdommen til alderdommen: stædighed, selvraadighed og tyrannisk foragt for andres følelser, naar hans egne var i oprør. Forøvrigt var hans hjerte blødt og godt som guld.

Det var saa langt ifra, at indbruddet havde bragt ham ud af humør; tvertimod, han følte sig betydelig oplivet ved denne mindelse om et liv rigt paa lignende scener, især da han selv havde spillet en saa vigtig rolle ved at overraske tyvene.

Endelig blev han færdig med sin fortælling om, hvordan tyvene forsvandt, huset blev alarmeret, der blev telefoneret efter mig, med mere. Men hvad der især var gjenstand for hans stolthed, det var, at han havde befalet og strengt paaseet, at intet blev rørt eller forandret i værelset efter indbruddet.

[26] 'Jeg har selv været politimand,' sagde han; 'jeg var sheriff i Ballarat 3 aar i træk, og jeg ledede manganen en undersøgelse der. Saameget har jeg lært og erfaret, at aastedet for en forbrydelse skal være helligt og uberørt, til politiet kommer, ellers er det umuligt for det at arbeide.'

Jeg takkede ham for hans omtanke og aandsnærværelse, hvad der syntes at smigre ham meget.

Jeg har omtalt dette mit første møde med Gamle Frik saa udførligt, ikke fordi det forøvrigt har større betydning for min historie; men fordi det maaske kan give dig en forestilling om manden og hans egenskaber.

Jeg skred til at undersøge skuepladsen for indbruddet. Det var ganske, som Frik havde sagt: intet var rørt eller forandret. Ligetil sækken, som tyvene havde brugt for at bortføre kostbarhederne i, saa laa den fyldt paa gulvet, saaledes som de havde slængt den fra sig, da de flygtede.

Flere af skabene i værelset var til enhver tid fyldte med guld- og sølvsager og ædle stene. Det var et fuldstændigt museum, og tyvene havde forsaavidt fulgt en fornuftig plan, som de havde opbrudt alle gjemmer, men kun stoppet i sækken de værdifuldeste og lettest transportable ting.

[27] Forøvrigt var der intet merkeligt at opdage. Vi kunde følge tyvenes spor gennem haven, over stakitet og ud paa Drammensveien; men de havde intet efterladt uden den af Gamle Frik afhuggede trofæ – støvlehælen med saale og saa sækken.

Denne blev atter tømt, og sagerne sat paa plads i skabene; der syntes intet at mangle, og kontrollen var let, da alt havde sit nummer og numereret plads.

Da slog frøken Frik pludselig sine hænder sammen: 'Men skildpadden, onkel! Skildpadden er væk!'

'Det er en kostbarhed, vi kalder saa, en stor diamant indfattet i guld og af form som en skildpadde,' lagde hun til, da hun saa mit forundrede blik.

'Det er den dyreste af alle mine sager,' fortsatte Frik; 'jeg ved ikke, hvad diamanten – den er sort – kan være værd, naar den blir slebet; men det ved jeg, at jeg har været buden 2000 £ for den, som den nu er; det er næsten 40000 kroner.'

Han rakede med sin svære næve i bunden af sækken og vrængte den; men der var ingen diamantskildpadde. – Saa blev værelset og endelig haven og den nærmeste del af Drammensveien [28] undersøgt paa det nøiagtigste med lygter, men uden resultat.

'Hvor stor var skildpadden?' spurgte jeg.

'Den kunde til nød skjules i en mands hule haand; saa'n et par tommer i diameter med indfatningen.'

Klokken var omtrent 3 om morgenen. Der var ikke mere at gjøre for mig paa stedet. Jeg anbefalede mig for at tage afsked.

Den gamle mand var paany kommet i oprør ved tabet af diamanten og beklagede sig i de mest energiske udtryk over, at det ikke havde været ham forundt at skyde ihjel eller med sabelen partere de kjæltringer, der havde bestjaalet ham.

'Det vilde være dumt af mig at love noget,' sagde jeg, 'men selv er jeg temmelig sikker paa, at vi skal have fuglene i buret inden faa dage, og saa faar vi vel diamanten med.'

Med disse ord tog jeg afsked, stak den afhuggede støvlehæl i lommen og gik hjem.

Mine tanker paa hjemveien dreiede sig naturligvis om, hvad jeg havde seet og hørt hos Bartolomæus Frik.

Men merkværdig nok, det var den unge dame, frøken Frik, hos hvem mine tanker dvælede. Kun faa var de ord, jeg havde hørt af [29] hendes mund, og det var første gang, jeg saa hendes ansigt. Men – hun forekom mig særdeles tiltrækkende.

Jeg har aldrig været af nogen forelsket natur, og noget sterkere indtryk havde aldrig nogen kvinde gjort paa mig; saa at det forbausede mig at merke, hvor tydeligt hendes billede stod for mig efter de korte timers samvær. Jeg følte allerede en sterk lyst til at behage hende, lyst til at gjøre noget, der kunde vække hendes beundring.

'Du kan da ialfald i en fart skaffe hendes onkel diamanten tilbage,' tænkte jeg; 'unge damer sætter vistnok ikke synderlig pris paa detektivkunsten, men det vil da idetmindste glæde hendes onkel og bringe mig i hendes nærhed med det første.'

Jeg havde straks seet, at indbruddet hos Frik var af en simpel og lidet indviklet art, og sagen havde ikke interesseret mig synderlig fra et professionelt standpunkt; pludselig havde den faaet en ny interesse for mig.

Kommen hjem skiftede jeg i en fart klæder, kogte mig en kop kaffe over spirituslampen og tog saa den afhuggede støvlehæl med saale frem.

Det var en bred sterk hæl med jernbeslag under og fuldstændig ny ligesom saalen. Den [30] lignede ikke ganske tilbehøret til de sædvanlige godtkjøbssager, som vore almindelige forbrydere er henviste til, uden at den dog syntes at tilhøre noget finere slags skotøi. – Den forekom mig ligesom kjendt; min hjerne begyndte at

arbejde med en ubestemt erindring – – – ah! der dukkede det op for mig: hælen og saalen tilhørte samme sort sko, ja, var fuldstændig mage til et par, som netop havde tjent politiet til indiciebevis ved aftrykket i blød jord under en lignende sag. Det var af den sort skotøi, hvormed fængselselskabet forsyner dimitterede straffanger, for at de ikke skal staa aldeles hjælpeløse, straks de kommer ud af strafanstalten.

Den ene af tyvene var altsaa en dimitteret straffange. –– Min hjerne arbejdede videre: 'Skoen er fuldstændig ny, – – – han er altsaa sluppet ud efter udsonet straf – sandsynligvis igaar morges. Planen til indbruddet og den nødvendige udspeiden af lokaliteterne har derimod den anden besørget, den anden, der allerede tidligere har været paa fri fod – – –'

Ti minutter efter stod jeg i forværelset til mit kontor paa politikammeret. – Det var endnu ikke lyst om morgenen. En vagthayende betjent sad og døsede foran kakekloven.

[31] 'Undersøg i protokolen, om nogen af vore indbrudstyre er dimitteret fra strafanstalten i løbet af de to foregaaende dage,' raabte jeg.

Det er desværre en kjendsgjerning, at en flerhed af forbrydelser begaaes af straffanger, straks de har udsonet sin straf, og vi førte derfor nøiagtigt register over dem, der løslodes.

Imidlertid gik jeg ud i vagten og rekvirerede to konstabler til at ledsage mig.

'Svarte-Jon, han Trondhjemerer, som fuldmægtigen nok husker, er dimitteret igaar morges; andre finder jeg ikke.'

'Det er godt; undersøg, hvor han holder til, naar han er «udenfor».'

'Jeg kjender ham godt, hr. fuldmægtig, han pleier at holde til hos Tykke-Berthe, hun som har «Kaffe og Logis for Reisende» øverst oppe paa Vaalerengen. Men ellers pleier han ogsaa at ligge i teglverkerne deromkring.'

Jeg havde altid en droske parat ved politikammeret, og et kvarterstid efter steg jeg med mine to konstabler i civile klæder ud i passende afstand fra Tykke-Berthes pensionat.

Svarte-Jon var imidlertid ikke der, og vi begyndte paa undersøgelsen af teglverkerne.

Ved den anden ovn, vi kom til – det var begyndt saa smaat at lysne, og arbejderne ruslede [32] ind med sine madspand i haanden – smuttede to mænd ud paa den anden side og begyndte at springe over en pløigsle, der stødte op til verket.

Vi satte efter dem; men det syntes, som om de havde for stort forsprang og skulde slippe fra os i morgentaagen.

Pludselig begyndte imidlertid den ene at sakke paa farten, og vi havde ham snart mellem os; den anden lod vi foreløbig fare.

Den kar, som vi havde faaet fat paa, bandte og svor, men gjorde forresten ingen modstand.

'Havde det ikke været for den helvedes skoens skyld, skulde ikke politiet faaet mig denne gang,' raabte han.

Vi fulgte retningen af hans blik og saa, hvorledes hans venstre fod var krøbet tvers igjennem skoen, som hang og slang om ankelen paa ham.

Noget særlig bekvemt skotøi til at springe i kunde det ikke være. Jeg kjendte forresten aarsagen altfor godt; men konstablerne saa med forbauselse dette usædvanlige ved en sko, som forresten saa fuldstændig ny ud.

Svarte-Jons snakkesalighed narrede mig imidlertid ikke; jeg holdt skarpt øie med alle hans bevægelser. Medens han med et slags raa gemytlighed [33] lod konstablerne betragte sko-fænomenet, førte han den ene haand sagtelig bag paa ryggen, og med en næsten umerkelig bevægelse af haandlede slyngede han en liden gjenstand en 10–12 skridt bag sig.

'De streger kan du spare dig, Svarte-Jon,' sa' jeg venlig, gik bort og tog op en liden skidden pakke, undsvøbt i et fedtet stykke af 'Morgenposten'.

Indeni en 3–4 omslag af samme kvalitet laa den forunderligste tingest, jeg nogensinde har seet.

Det var en stor sort diamant, fladtrykket, oval og tilspidset i enderne. Den var indfattet i en temmelig bred gulddramme af samme form som stenen, og for at gjøre ligheden med en skildpadde fuldstændig, var der anbragt et hoved, en liden stump af hale samt fire knotter under som ben; altsammen af guld. I hovedet skinnede to grønne ædelstene som øine.

'Aa nei, den hjælper jo ikke mig like vel,' sa' Svarte-Jon resigneret; 'jeg ska' vel innaføre for no'en aar, kan jeg forstaa.'

Han udviste et lunt galgenhumor, medens han traskede indover til byen mellem de to politikonstabler. Morgendunsterne efter hyppige natlige libationer syntes ikke ganske at have forladt ham.

[34] 'Det er et slidsomt haandverk, vi har, fuldmægtig,' fortsatte han fortrolig; 'jeg tror, det er ligesaa godt aa være paa slaveriet al sin tid. Der slipper en da ialfald aa bli saa skræmt om natten, som vi blei det inat.'

'Blev dere skræmt inat ude paa Drammensveien?' spurgte jeg deltagende.

'Ja, skræmt ...! aa ville Dere si'e, fuldmægtig, om Dere holdt paa me' noe smaapusleri i et hus om natta, hvor Dere trodde alt var stilt og rolig, aasse de' kommer en gammel orangutang i bare skjorta med sabel i den ene hanna aa pistol i den a're aa begyndte aa skyte paa Dere saa kulene peip om øra Deres?'

Under den slags skjæmtsom samtale fortsattes veien til byen, hvor vore veie skiltes.

*

Kl. halv et om formiddagen – det var en deilig blank solskinsdag – ringede jeg atter paa hos Gamle Frik paa Drammensveien. Jeg havde sovet nogle timer, aflagt min rapport hos politimesteren og vilde nu have den fornøielse at levere Gamle Frik hans diamant.

Jeg havde anvendt lidt længere tid end vanligt paa mit toilet; – du faar selv udfinde grunden.

[35] Det glædede mig ogsaa meget, da jeg blev vist ind i stuen, at finde frøken Frik alene. Jeg kunde da veksle nogle ord med hende; naar Gamle Frik kom til, saa vidste jeg nok, hvem der vilde føre samtalen.

Hun modtog mig venlig, og da jeg uden videre rakte hende diamanten, slog hun hænderne sammen af forbauselse:

'Nu skal onkel blive glad! Naar han faar den igjen, vil han sikkert betragte historien inat som en ualmindelig behagelig adspredelse. Kan jeg faa lov til at levere ham den tilbage?'

'Ja selvfølgelig.'

'Det var nemlig jeg, som raadede ham til at telefonere til Dem inat, hr. Monk, og jeg forsikrede ham ogsaa idag om, at De nok vilde skaffe ham skildpadden tilbage – –'

'Det glæder mig meget, frøken, at De har saa stor tiltro til min dygtighed; men hvordan kjender De da mit navn?'

Den unge pige rødmede lidt: 'Vi har oftere læst om Dem i aviserne, og Einar fortæller, at der ikke findes den sag, som De ikke kan finde rede i – –'

'Jeg takker Deres broder saameget for hans smigrende dom og priser indbrudstyvene fra inat, som gav mig anledning til at gjøre Deres [36] bekjendtskab – jeg mener bekjendtskab med husets beboere.'

'Men De faar undskylde mig et øieblik, hr. Monk; jeg maa skynde mig med at finde onkel og give ham diamanten. Jeg har jo ikke engang sagt ham, at De er her!'

Hun ilede ud af værelset, og jeg saa henrykt efter hende. Hun var endnu smukkere ved dagslys end ved lampelys. Lyst, rød-gyldent haar, trofaste blaa øine, en ret næse og en vakker mund, om end ikke af de mindste. Hvad figuren angaar, da var det den veritable Diana, som forsvandt fra værelset.

Jeg blev staaende og se ud af vinduet, da døren gik op.

Jeg vendte mig hastig om, og for mit første, flygtige blik syntes det, som om det var frøken Frik, der atter kom ind i værelset. Men allerede det næste sekund oplyste mig om, at jeg ikke tidligere havde seet den unge pige, som stod nølende paa dørtærskelen.

Hun var ogsaa høi, lys og slank og med ikke lidet af den samme ynde i bevægelser; ja baade bevægelser og holdning var meget lig frøken Friks, ansigtet heller ikke uligt og især hovedets form; men haaret var meget mere rødligt, læberne tyndere, og munden skarpere [37] skaaret. Øinene var vistnok blaa og vakre, men havde et meget koldere udtryk.

Jeg troede først, at det var frøken Friks søster, men et blik paa den lille, kokette stuepige kappe sagde mig, at hun indtog en anden stilling i huset.

Hun forlod meget hurtig værelset med en undskyldning: hun vidste ikke, at der var fremmede inde, og havde søgt frøkenen.

Neppe var døren lukket efter hende, før frøken Frik atter viste sig, og da hun formodentlig endnu saa en skygge af forundring paa mit ansigt, lo hun saa smaat:

'Mit andet jeg har nok været herinde; hun vidste ikke, at her var nogen. – Alle fremmede, som kommer her, forbauses over ligheden mellem Evelina og mig. Det er min kammerpige, som onkel kalder hende; det er hans paafund, at jeg skulde have en egen pige til min opvartning. -- Jeg tror nok, hendes hovedbeskjæftigelse her i huset er at sy klæder til fattige; selv liker jeg bedst at opvarte mig selv; heldigvis er jeg ikke vant til andet. Men onkel er ikke saa god at faa fra, hvad han engang har sat sig i hovedet. – Det er forresten en udmerket pige, og jeg betragter hende næsten som veninde. De maa ikke tage hende for særlig [38] forfængelig, om De skulde se hende i fløiel og silke. Onkel er ikke tilfreds, med mindre han ser mig i en ny kjole hver uge, og saa er jeg glad til, at Evelina kan hjælpe mig at faa has paa stasen. Saa det er intet under, om vi to fugle har en vis lighed, hvad fjærene angaar!'

'Ligheden forekommer mig dog ikke at være saa særdeles stor,' svarede jeg, 'synes De virkelig det selv? Jeg vilde aldrig tage fejl.'

'Jovist,' svarede hun; 'det var mig endog i begyndelsen ubehageligt. – Hendes far var i sin tid en velstaaende haandverker; men det gik ud med ham, han begyndte at drikke -- moderen er nok heller ikke rigtig bra – og saa vilde onkel, som har kjendt dem i flere aar, absolut, at jeg skulde byde datteren plads som kammerpige.'

Det var mig en stor glæde at passiare med den smukke unge dame; hun var saa naturlig og fri for affektation, som jeg nogensinde havde seet en ung pige. At hun havde en god forstand og udmerkede kundskaber, kunde man snart merke.

Hr. Frik lod desværre ikke længe vente paa sig. Han kom vraltende ind, klædt i en storternet, engelsk jakkedres; hans blomstrende ansigt straaled som en sol. Han indskrænkede sig denne gang ikke til at ryste min ene haand, [39] men greb dem begge i sine labber. – Hans ros over min dygtighed var isandhed overvældende, og det var kun med store anstrengelser, at jeg fik ham væk fra emnet.

Derpaa fulgte en indbydelse til at spise middag paa 'villa Ballarat', saa kaldte han sit hus. Han vilde da have en nøiagtig beretning om, hvordan jeg havde baaret mig ad med at opspore indbrudstyvene.

Denne indbydelse stemte slet ikke med mine forretninger den dag, og jeg troede mig allerede forpligtet til at afslaa den, da jeg kom til at kaste et blik paa frøken Frik.

Det forekom mig, at jeg i hendes ansigt læste noget, der lignede lidt usikker forventning, og – jeg modtog indbydelsen. Som du ser, sprellede allerede fisken i nettet.

Middagen forløb udmerket. Gamle Frik fortalte os om, hvordan han havde fundet skildpadden – men det kommer jeg siden tilbage til.

Heldigvis var der endnu en person tilstede, som kunde afgive auditorium for Gamle Frik, medens jeg fik mig en ulige mere interessant samtale med frøken Sigrid.

Den unge Hr. Einar, der lod til at være en prægtig ung mand, og hvis beskæftigelse det var at føre sin onkels bøger, tømte alene en ^[40] flaske af den bedste Heidsieck monopole og sneg sig straks over middagen med en forsvarlig forsyning af onkelens ægte Havannacigarer afsted for at faa sig et parti billard paa Grand.

Før jeg forlod villa Ballarat, havde jeg dog en samtale med Gamle Frik om mere alvorlige materier: jeg foreholdt ham det urigtige i at lade saamange kostbarheder som de, han havde sammendynget, ligge ubeskyttet mod tyve og røvere.

'De har selv seet, hr. Frik,' sagde jeg, 'hvorledes De frister folk til at gjøre indbrud.'

Gamle Frik viste sig for en gangs skyld villig til at lade sig raade.

'Besøg mig imorgen,' sagde han; 'jeg vil svært gjerne spørge Dem tilraads om, hvorledes jeg bør indrette mig. – Huset her bliver desuden for lidet for mig; jeg venter en gjæst om nogle dage. Hvad siger De, om jeg byggede en paviljong ude i haven, og indrettede den specielt til museum eller opbevaringssted for alle mine rariteter. Naar jeg byggede paviljongen udtrykkelig i det øiemed, saa maatte jeg vel kunne gjøre den temmelig sikker mod tyve. Man kan jo anbringe jernskabe, jernstænger for vinduerne, elektriske varselsapparater og den slags ^[41] ting. – Saalænge jeg selv er rask og rørig, saa kan jeg nok passe paa mine ting -- som De har seet, jeg gjorde inat – men naar jeg blir ældre, saa blir det værre. Man kan jo ikke stole paa ungdommen i huset!'

Ved at give ham passende medhold fik jeg ham til at sætte denne plan iverk, og inden en maaned havde Gamle Frik ladet opføre en bygning i haven omtrent 50 alen fra hovedbygningen. En bygning, der skulde tjene til opbevaringssted for hans samlinger og tillige havde rum for hans kontor og et ildfast opbevaringssted for penge og vigtige dokumenter.

Denne bygning kommer senere til at spille en rolle i min fortælling, og jeg skal derfor give dig en kort beskrivelse af den.

Den blev gjort omtrent firkantet og delt i to. – Hele den ene halvdel blev indrettet for at modtage Friks samlinger. Den dannede en stor sal, der ingen vinduer havde, men fik lys fra taget. Over tagvinduerne lagdes et sterkt gitter af forgyldte jernstænger, for at hindre indbrud ovenfra.

Svære jernlemmer, hvidmalede og lakerede, saa de saa ud som uskyldige træbretter, kunde trækkes ned foran skabene, naar 'museet var stengt', som Gamle Frik udtrykte sig.

[42] Disse jernlemmer var imidlertid saa vel afbalanserede ved skjulte modvegte, at den svageste

barnehaand kunde sætte dem i bevægelse opover eller nedover. De kunde laases fast med kraftige, dirkefri laase, hvortil kun Bartolomæus Frik havde nøglerne.

Den anden halvdel af huset var delt i to: et større og et mindre rum. Det større gjorde tjeneste som hr. Friks kontor; der residerede hans brodersøn om formiddagen blandt en hel del store bøger. – Det mindre rum, der paa grund af flere fod tykke murvægge kun afgav meget liden indvendig plads, tjente som ildfast opbevaringssted for penge og dokumenter.

Dette rum havde ingen vinduer og kun en yderst solid, flerdobbelt jerndør, som vendte ud mod den før omtalte sal eller 'museet'.

Dette var gjort efter mit raad; idet jeg ræsonnerede som saa: kontoret er selvfølgelig det mindst sterke rum i bygningen. Det har vinduer, og der maa nødvendigvis færdes en hel del fremmede folk. – Det tryggeste er at lade den eneste dør til det ildfaste hvælv, hvor Frik ynder at opbevare større summer kontant, munde ud i museet; der færdes kun husets folk og gjæster, og det er om natten ganske anderledes sikret mod indbrud end kontoret.

[43] Rundt hele haven blev opført et jern-stakit af to gange mandshøide, og folk, der skulde op til huset, maatte ringe paa ved gitterporten.

Gamle Frik bor den dag idag paa samme sted; men nu er han syg og – ensom. Han forlader neppe sit værelse mere. Han har trukket sig ud af alle forretninger, og det ildfaste rum er sandsynligvis tomt.

Paa den tid, da jeg gjorde hans bekjendtskab, havde han sat en hel del af sine penge i almenyttige foretagender, industrielle bedrifter og især saadanne, der kunde skabe nye næringskilder for landet.

Selv disponerede han forresten ingen af disse forretninger, og der var ikke mere arbeide nødvendigt paa hans kontor, end at det besørgedes af ham selv og brodersønnen.

Det varede ikke længe, før jeg var en stadig og, saavidt jeg kunde merke, velset gjæst paa villaen, ja udover vinteren gik der neppe nogen dag, uden at jeg saa indom.

Gamle Frik kunde aldrig blive lei af at spørge mig om nyt fra polititjenesten, skjønt jeg har en mistanke om, at det ikke var mine beretninger, der interesserede ham saameget, som den ting, at han for hver en af mine historier – som jeg søgte at gjøre saa korte som muligt – [44] fandt anledning til at fremdrage en 2–3 af sine egne oplevelser, hvis beskrivelse ikke altid tog saa kort tid.

Han var forresten en udmerket fortæller, og vi sad ofte i timevis og hørte paa ham med den største interesse.

Somoftest indskrænkede selskabet sig til Gamle Frik, Sigrid og mig. Einar var en munter ungdom, som færdedes meget ude med kamerater.

Som jeg har nævnt, førte han sin onkels bøger; men det greiede han let om formiddagen. Han beklagede sig ofte over, at onkelen ikke vilde give ham nogen fast løn. Vistnok var de summer, som onkelen i ny og næ forærede sin nevø, ikke smaa og oversteg sammenlagt langt en sædvanlig bogholders gage. Men han fik dem altid til høist ubestemte tider, eftersom onkelen var i lune, saa at han undertiden svælgede i overflod, men til andre tider kunde gaa i ugevis, ja i maaneder uden at eie en skilling; hvad der slet ikke var behageligt for ham, der gik som en «richard» blandt en hel del morsomme, men pengeløse kamerater.

Gamle Frik havde vist sat sig i hovedet, at han paa den maade vænnede den unge mand til baade at kunne bruge penge og at kunne [45] undvære dem, og bJev rasende, hvis brodersønnen slog paa det hensigtsmæssige i at blive sat paa fast gage.

Broderdatteren var Gamle Friks øiesten, og en af hendes vanskeligheder var, hvorledes hun bedst skulde undgaa alle de gaver, hvormed onkelen overvældede hende.

Pengene var det ikke saa vanskeligt med. Baade var broder Einar meget modtagelig for et lidet laan nu og da, og saa var der aldrig mangel paa nødlidende ved den unge piges dør.

Værre var det med de kostbare tøier og smykkerne, som onkelen selv udtog og lod hende tilstille med meget smaa mellemrum.

Tredie kapitel: Mr. Reginald Howell

Hr. politifuldmægtig Monk!

Min onkel beder Dem spise middag hos os imorgen kl. 5. Han venter idag en engelskmand, [46] en søn af en af hans gamle Australie-kamerater, og vil gjøre Dem bekendt med ham.

Deres
Sigrid Frik.

Det var intet kjærlighedsbrev, ja ikke engang en venskabelig epistel. Det var den mest konventionelle billet, som nogen kunde modtage; og dog forvoldte det mig en stor fryd, naar jeg modtog den slags skrivelser med den fine, raske haandskrift, som jeg kjendte saa godt.

Det var en lørdag faa dage før jul. – Tiden, fra jeg første gang saa Sigrid Frik og til nu, havde jeg anvendt til at forelske mig saa grundig, som nogen mand kan gjøre det.

Kjærlighed gjør blind, siger man; men saa blind havde den ikke gjort mig, at jeg ikke saa, at mine forsøg paa at behage den unge dame slet ikke syntes at være hende ubehagelige. – Mere kan ingen mand forlange, før han med klare og tydelige ord har spurgt sig fore, og det var netop det, jeg agtede at gjøre med det aller første; men som jeg stadig udsatte i et forfængeligt haab om, først at faa lidt større sikkerhed for udfaldet.

At jeg modtog indbydelsen til den næste dags middag følger af sig selv.

[47] Ved min ankomst til villa Ballarat fandt jeg Gamle Frik i et straalende humør.

'Her har De ham, Monk, her har De ham: Reginald Howell, søn af min gamle ven Howell, den bedste mand og den mest trofaste kamerat i hele verden. Jeg tror ikke, min gamle ven, selv da han var ung, havde et saa godt udseende som sønnen her; men hans hjerte var som guld, og han var som klippen at stole paa –'

Det var vanskeligt for Gamle Frik at komme bort fra erindringen om Gamle Howell. Men det lykkedes tilslut hans broderdatter at faa ham saapas tilbage til nutiden, at jeg kunde blive presenteret for den unge englænder.

Det var en høi, vakker ung mand omtrent paa min alder og af den mørke engelske type.

Han havde rigtignok formeget af de engelske skraa skuldre og usymmetriske lemmer; men hans holdning var utvungen og sikker, som den pleier at være hos englændere af det gode selskab.

Hans øine var vakre, meget mørke, næsten sorte, men uden varme; og noget særlig tiltrækkende var der ikke i hans ansigt. Han viste forøvrigt mindre af den kolde stivhed ved første møde, end tilfældet pleier at være hos hans nation, og var mere indsmigrende i sit væsen end [48] de fleste af sine landsmænd, dog slet ikke paa nogen ubehagelig maade.

Jeg lærte efterhaanden at synes ganske godt om ham.

Det er saa, at han i begyndelsen kastede temmelig varme blikke paa frøken Sigrid, og jeg følte i den anledning ikke liden lyst til at kvæle ham. Men da dette kun var gjentagelse af, hvad jeg i de forløbne maaneder havde følt ligeoverfor et halvt dusin andre unge mænd, der færdedes paa villa Ballarat, var jeg fornuftig nok til kun at give disse følelser en forbigaaende plads. – Han tog snart sine øine til sig; formodentlig merkede han, hvor landet laa, som sjømanden siger.

Hvad der i høi grad talte til den unge englænders fordel, var hans øiensynlige beskedenhed.

Da hans fader for et aar siden døde – han havde indtil den tid boet i Australien – besluttede sønnen at reise til Europa og indskibede sig paa et seilskib – han havde altid interesseret sig for seilads, sagde han -- ; men skibet var kommet i brand i aaben sjø. Mandskab og passagerer maatte gaa i baadene. Kun en af disse baade kom til land; nemlig den hvori Reginald Howell med otte andre befandt sig. Men den knustes mod koralrevne og mr. Howell [49] befandt sig tilsidst som den eneste reddede paa en liden ø. – Han traf der paa nogle venlige indfødte og blev et par maaneder efter optaget af et skib, der bragte ham til Europa.

Det er sjelden, folk undslaar sig ved at fortælle, naar de har en saapas interessant oplevelse at opvise. Men det var først efter gjentagende opfordringer af Gamle Frik, at mr. Howell var at bevæge til at give en meget nøgtern og kortfattet beretning om den eventyrlige reise.

Det var tydeligt, at han havde opført sig meget koldblodigt og kjækt under de frygtelige begivenheder, og at han kun havde sin besindighed og mod at takke for

sin redning. – Dog omtalte han næsten slet ikke sin egen person og altid i de mest beskedne udtryk.

Han havde idetheletaget den egenskab – hvad enten den var erhvervet ved opdragelse, eller det var hans natur – sjelden eller aldrig at tale om sig selv, – en egenskab, der aldrig undlader at gøre et fordelagtigt indtryk.

Da den unge mand ankom til England, afgav han selvfølgelig for øvrigheden en nøiagtig beretning om 'The Queen of the East's forlis og besætningens skjæbne. Beretningen havde [50] staaet optrykt i de fleste engelske blade, og han tilbød sig leende at skaffe os nogle af disse blade, hvis vi fandt hans mundtlige beretning for lidet udtømmende.

Mr. Reginald Howell var kommet til Norge efter Gamle Friks udtrykkelige indbydelse.

Da denne havde erfaret sin gamle ven, den ældre Howell's død, havde han straks skrevet og opfordret sønnen til at komme til Norge. – Den yngre Howell havde modtaget Friks brev, netop som han stod i begreb med at afseile fra Australien – han havde allerede paa forhaand bestemt sig til at besøge Europa – og havde meldt sin afreise pr. telegraf.

'Du gjorde ret, Reginald, i at komme saa snart som muligt til din fars gamle ven! Du har vel tænkt at tilbringe vinteren hos os? her kan du lære at gaa paa ski; det er sport, kan du tro! – Du maa bo hos os; jeg har gjort to værelser istand til dig her i villa Ballarat!'

Mr. Howell troede nok, han vilde benytte sig af indbydelsen ialfald for et par maaneder; han var en ivrig sportsmand og havde for lang tid siden besluttet engang at se og prøve skisporten.

'Det var ret!' brølede Gamle Frik og stødte sit champagneglas mod engelskmandens. 'Hele [51] huset og alt, hvad jeg eier, staaer til disposition for sønnen af min gamle ven – efter middagen skal I faa høre, hvad jeg skylder ham –. Skjønt penge tror jeg ikke egentlig, jeg behøver at tilbyde dig; i sit sidste brev til mig skrev din far, at han vilde efterlade dig alt, hvad han eiede – din mor døde jo, da du var liden gut, og selv er du jo eneste barn! – Saa svært rig var din far vel ikke; men jeg tror, han skrev noget om 1200 £ om aaret?'

'Ja, saa omtrent,' bemærkede den unge mand godmodigt og smilede til den velvillige oldings snakkesalighed, 'Og det er mere end nok for mig.'

'Da er det kanske bedst, at jeg stryger dit navn af mit testamente? det har hidindtil staaet saa pent ved siden af Sigrids og Einars!'

Vi lo alle hjertelig og brød op fra middagen.

Da vi sad ved kaffeen og havde faaet vore cigarer tændt, tog Gamle Frik fat paa fortællingen om sit kameratskab med Howell den ældre og de begivenheder, som havde knyttet disse to mænd sammen.

Rigtignok forsøgte jeg først at slippe fri i det haab at faa en passiar paa tomandshaand med Sigrid; men det lykkedes ikke og efter at [52] have hørt Gamle Friks fortælling, maa jeg tilstaa, at kun en forelsket mand kunde drømme om noget interessantere end denne beretning.

Jeg skulde ønske, jeg kunde gjengive den i alle enkeltheder og med Friks egne ord. Men det kan jeg ikke, og jeg faar indskrænke mig til at lade dig faa hovedpunkterne og gangen i fortællingen – – :

Bartolomæus Frik havde rømt tilsjøs og forladt Norge omkring aar 1830; det var hans lyst til eventyr og lede ved skolebænken, som drev ham afsted.

Først flakkede han i mange aar omkring i den østlige verden: Ostindien, Sydafrika og Australien; dels som sjømand, dels som jæger og eventyrer paa land.

Endelig i slutningen af 40-aarene befandt han sig i sidstnævnte verdensdel, da guldfieberen begyndte at gribe om sig.

Et selskab paa 3 personer brød op fra Melbourne for at begive sig til gulddistrikterne. Det var Frik, som var den ældste af dem, og saa to engelskmænd Howell og Davis.

Bekjendtskabet mellem disse 3 mænd – de var alle eventyrere, men af god familie – var ikke gammelt; men det ud viklede sig i de følgende aar til venskab og trofast kameratskab.

[53] De førte i mange aar guldgraverens sædvanlige tilværelse: var undertiden heldige; men reiste saa til Melbourne og gjorde ende paa pengene i en fart.

Endelig efter syv aars afvekslende tilværelse, kom de over et rigt guldfund og tjente sig en formue hver i løbet af faa maaneder.

Nu opløstes kompagniskabet: Howell, der var den roligste og besindigste af dem, købte sig et stort stykke land og tog fat paa faareavl. Det lykkedes ham paa den maade at bevare sin formue, ja forstørre den noget, om han end ikke var af de heldigste.

Frik og Davis derimod syntes ikke, de havde nok. – De erhvervede penge satte dem istand til at realisere en plan, som Frik havde udkastet, og som de længe havde sværmet for at bringe til udførelse.

Midt i 30-aarene havde Frik som ganske ung mand været i Sydafrika. Han fulgte da de boere, som drog nordover over Orangefloden, og havde været med paa streiftog over floden Waal og endnu længere mod nord.

Paa disse expeditioner havde Frik selv fundet diamanter og hørt eventyrlige fortællinger af indfødte om rige forraad af disse stene, som skulde befinde sig i bjerghuler af en ganske egen beskaffenhed ^[54], der ledede tanken hen paa forladte bjergverker.

Frik havde faaet beretningen paa en maade, der ikke lod ham tvivle paa, at der laa ialfald nogen sandhed til grund; og angivelsen af stedet var ogsaa saa nogenlunde brugbar. Men han kunde dengang ikke faa ledsagere paa nogen expedition, da det angivelige sted laa langt inde i ørkenen og blokeret af vilde, fiendtlige negerstammer. – Dengang havde han heller ikke midler til at udruste en expedition alene og maatte derfor foreløbig opgive tanken. Disse diamanter var det, Frik og Davis besluttede at opsøge.

'Davis forekom mig netop at være den rette mand,' bemærkede Gamle Frik, da han var kommen saa langt i sin fortælling, 'han var mindst dobbelt saa grisk efter at finde diamanterne som jeg.'

De to staldbrødre reiste fluksens til Caplandet, købte sig en fortrinlig udrustning og leiede folk til en stor expedition.

Den del af deres penge, som ikke gik med til udrustningen, sendte de til en bank i London.

Det var Davis, som greiede med det; han var den mest forretningskyndige.

^[55] Denne expedition naaede til Waal, men kom ikke tilbage, og det gik saaledes til.

Da den var kommen saa langt, at der efter Friks og Davis's antagelse kun skulde være en dagsreise igjen til diamanthulerne, lod man de indfødte og oksevognene slaa leir, hvorpaa de to eventyrere alene fortsatte reisen.

Det lykkedes dem at finde, hvad Frik paastod maatte være Salomos forladte gruber, og fylde en hel liden sæk med diamanter. – Men komne tilbage til leiren, fandt de denne plyndret og hele expeditionens mandskab dræbt af en fiendtlig negerstamme.

Frik og Davis blev ogsaa fanget efter en haard kamp.

Om natten lykkedes det dog Davis, der var uskadt, at flygte. Frik, der havde faaet en pil gjennem laaret, kunde ikke følge ham.

Davis tog med Friks billigelse posen med diamanterne med sig og lovede, straks han naaede civilisationen, at reise en ny expedition til Friks befrielse.

Imidlertid slæbte negrene denne med sig længere og længere ind i landet, hvor det var ham umuligt at tænke paa flugt; og saa levede han da hos dem i 3 aar.

Endelig dukkede en skare europæiske pionerer ^[56] op helt inde i det mørke fastland, hvor stammen levede; og før de sorte endnu havde tænkt paa at bevogte Frik, havde han forenet sig med de hvide og fulgte dem til beboede egne.

Antagelig havde negrene efter saa lang tids forløb vænnet sig til at betragte Frik fuldstændig som en af sine egne. – Han havde ogsaa maattet gifte sig iblandt dem og tage ikke mindre end tre hustruer.

'Det var det mindste antal, jeg kunde slippe med, saa flink jæger, som jeg var,' bemærkede Gamle Frik i sin fortælling, 'saa forskjellig er opfatningen i Afrika og her. – Stammens to ældste – det var nok præsten og hans medhjælper – foreholdt mig, at det vilde være rent uanstændigt, om en mand som jeg havde mindre end 3 koner.'

Kommen tilbage til folk, spurgte Frik naturligvis først efter sin ven Davis.

Jo, denne var velbeholden kommen tilbage til Capkolonien, men havde ikke nævnt et ord om nogen hjælpeexpedition efter Frik. Tvertimod havde han fortalt, at Frik var død, og var saa reist sporenstregs til England; det var sluppet ud af ham, at han nok havde nogle diamanter med sig; men han havde ikke vist dem til nogen.

[57] Frik blev ikke videre glad ved denne besked. Han havde dog nogle smaa diamanter, som han havde fundet under sit ophold blandt negrene. Disse solgte han for et par hundrede pund og strøg saa efter Davis til England.

Her viste det sig, at Davis havde hævet pengene i banken, solgt alle diamanterne, kjøbt et stort herresæde og nu levede som jord-drot i Yorkshire. Frik reiste da ud til herresædet, men fik ikke engang komme ind til eieren. Davis negtede rent ud at levere ham nogensomhelst del hverken af pengene, som havde været deponeret i banken, eller af dem, som var komne ind ved salget af diamanterne.

Da Frik blev rasende og med magt vilde bane sig vei til kjæltringen, blev han sat paa dør af tjenerne.

Nu henvendte Frik sig til politiet; men dette henviste ham til rettens vei. Han maatte faa tag i en sagfører for at procedere med sin gamle kamerat.

En sagfører var ikke vanskelig at finde, hverken en eller flere; men ingen af dem vilde sætte sagen igang, med mindre Frik kunde garantere salær og omkostninger. Davis var rig og mægtig og vilde naturligvis bruge alle de midler, som den engelske rettergangsordning i saa rigt [58] mon stiller til raadighed for den, der har faa skrupler og mange penge.

Frik raste en stund som en løve i bur; men heldigvis tog han sig sammen og indskibede sig til Australien, før han endnu var bleven 'gal af sinne', som han udtrykte sig.

I Australien blev han venlig modtaget af det tredie medlem af det fordums kompagniskab, og da Howell fik historien at vide, blev han ligesaa forbitret over Davis's slyngelagtighed som Frik selv. – Det var forresten et uheldigt tidspunkt for Howell. Hans farm var netop hjemsoegt af en svær oversvømmelse, og størstedelen af hans faareflokke havde sat livet til.

Men Howell gav sig ikke. Han brød sig intet om Friks modforestillinger, men reiste med megen vanskelighed et laan paa 5000 £ paa sine eiendomme. Disse penge truede han paa Frik, og da denne saa, at vennen ikke vilde tage imod raison, nølede han ikke, men reiste med pengene til England.

Nu var der ingen vanskelighed ved at faa sagen igang. En dygtig sagfører blev engageret, og sagen blev forfulgt med al mulig kraft mod Davis.

Frik troede dog selv, at det aldrig skulde lykkes at faa has paa denne. Han havde vidst [59] at bruge tiden til at gardere sig godt og benyttede alle midler til at udhale sagen. – Friks 5000 £ svandt hurtig, da hans sagfører var heldig nok til at opdage visse mørke punkter i Davis's liv før den tid, Frik havde lært ham at kjende.

Disse punkter var af den art, at Davis, der imidlertid var bleven valgt til M. P. i sit grevskab, for enhver pris maatte sikre sig mod, at de kom for offentlighedens øine og øren. Han maatte derfor bekvemme sig til at afslutte processen ved mindeligt forlig og udbetale Frik halvdelen af sin formue, hvad der ogsaa rettelig tilkom denne.

'Tilslut fik jeg saa godt tag paa kjæltringen,' tilføiede Gamle Frik, 'at han ikke alene tilbød sig at betale alt, hvad jeg forlangte; men han skrev endog et ydmygt brev til mig og bad mig for Guds skyld ikke offentliggjøre sagen. Det vilde fuldstændig ruinere ham, skrev han.

Da Davis havde sat næsten alle pengene i godset, var det vanskeligt at faa kontanter. Men affæren blev dog tilsidst ordnet, og jeg har ikke omtalt historien for andre mennesker. Noget løfte isaahenseende gav jeg forresten ikke; men det er jo lige godt, at dere, som nu har hørt [60] den, ogsaa holder tæt. Kan det hjælpe skurken til i ro og fred at angre sine synder for resten af sin levetid, saa er jo det det bedste.

Det var ikke muligt at faa din far, mr. Reginald, til at modtage andet end de 5000 £, som han havde laant mig; uagtet jeg nu var meget rigere end han. Nei, han var stolt som bare fanden, ligesaa stolt som han var trofast.'

Vi havde alle med spændt interesse lyttet til Gamle Friks lange historie; alle med undtagelse af mr. Reginald Howell. Trods hans velopdragenhed havde hans utaalmodighed flere gange været paafaldende, endog for fortælleren selv.

Denne bemærkede ogsaa:

'Ja, du har vel hørt historien flere gange af din far, Reginald, saa for din skyld behøver jeg ikke at fortælle den. Men jeg vil, at de, som staar mig nærmest i verden nu, skal vide, hvilken ven din far var for mig.'

Mr. Howell smilte lidt forlegent: 'Ja naturligvis har jeg hørt historien af min far baade to og tre gange. Men De kan forstaa, han lagde ikke saadan bret paa den hjælp, han ydede Dem. Det var ikke mere, mente han, end en mand pligter at gjøre for en ven; og det synes jeg ogsaa.'

[61] 'Han er sin fars søn!' raabte gamle Frik og gav sig ikke, før han havde faaet fat paa englænderens haand og rystet den kraftig, hvo beskedent end denne søgte at trække sig bort.

'Har De senere hørt noget om Davis?' spurgte han efter en pause.

'Nei, ikke meget,' svarede Gamle Frik; 'han var allerede gift, da jeg drev processen med ham. Men det skulde nok ikke være saa svært lykkeligt egteskab; hans kone besørgede vist en god del af den afstraffelse, som han saa vel fortjente. – Senere har jeg ogsaa hørt, at han har ondt for at drive den store eiendom, efterat han har maattet trække saa megen kapital ud. – Naa! det faar blive hans sag; vi kan gudskelov snakke om noget andet end den kjæltring! – En ting glemte jeg forresten at nævne: da Davis blev nødt til at levere mig tilbage min halvdel, overtog jeg den sorte diamant i indfatning; den som vi kalder skildpadden. Jeg overtog den for 2000 £; det skal nok omtrent være dens værdi i usleben tilstand. – Vi fandt den, som den er, oppe i Salomos bjergverker. De, som min gode ven Rider Haggard senere har skrevet om. – Det var den eneste af vore diamanter, som Davis ikke havde solgt.'

Fjerde kapitel: Den sorte skildpadde igjen

[62] Om de maaneder, som fulgte efter denne søndagsmiddag hos Frik paa Drammensveien, har jeg lidet at berette.

Den unge mr. Howell blev boende i huset, forelskede sig i «Skisporten» og lærte selv kunsten paa forbausende kort tid.

Han besluttede paa Friks indstændige anmodning at blive i Kristiania til sommeren, da han skulde besøge Finmarken og Spitsbergen.

Einar Frik og Reginald Howell blev til onkelens glæde gode kamerater – trods aldersforskjellen. De var altid sammen, og jeg tror nok, onkelen i den anledning saa noget gjennem fingre med brodersønnens kontorarbeide.

En politimand faar imidlertid vide meget, og jeg bragte snart i erfaring, at de to unge mænd ikke altid dyrkede de uskyldigste fornøielser. Selv i Kristiania findes der altid mindst et dusin unge døgenigter, der har penge til disposition og intet at bestille. Einar og mr. Reginald blev faste gjæster i denne kreds, hvor det i den senere tid var blevet mode at spille hazard, og ikke saa ganske lavt.

[63] Jeg saa paa dette med bekymring, og en dag tog jeg Einar Frik i enerum og advarede ham alvorlig.

Af den unge mands rødmen og frimodige tilstaaelse saa jeg, at hans sjæl endnu ingen skade havde taget. Forøvrigt sagde han, at han i den senere tid havde faaet rigeligere lommepege af onkelen og ikke spillet høiere, end han havde raad til. Mr. Howell havde flere gange afholdt ham fra at spille høit. Han lovede ogsaa helt at trække sig ud af spillecirkelen, hvad ogsaa mr. Howell havde ytret lyst til.

Dette beroligede mig, og idethele maatte jeg indrømme, at mr. Reginald Howell's opførsel i alle dele var en gentleman's. – At jeg trods dette nærede en skygge af uvilje eller mistro mod ham, er af de ting, der ikke kan forklares.

En ting kan jeg ikke springe over i min fortælling, og det er, at da jeg en vakker dag tog mod til mig og gjorde frøken Frik det store spørgsmaal, fik jeg saa tilfredsstillende svar, som nogen mand kan ønske sig.

Hun vilde, at vi indtil videre skulde holde forlovelsen hemmelig, da hun kviede sig for at fortælle det til sin onkel, der neppe vilde tage udsigten til at miste hende med

ro. Gamle Frik [64] var ogsaa uhyre glad i sin broders børn. Den gamle mand havde levet et liv paa flere menneskealdre uden at have følt andet ømhedens solskin end kameratskabets; nu saa han ud til at ville tage revanche i det kjærlige forhold mellem ham og de to unge mennesker, der var knyttet til ham med blodets baand.

Forresten har jeg en mistanke om, at den gamle ræv nok havde lugtet luntten, hvad angik Sigrig og mig; men jeg tror ogsaa, at det paa samme tid havde lykkedes mig at vinde hans agtelse, saaledes at naar galt skulde være, saa gav han heller sin niece til mig end til nogen anden.

*

Det var den 10de mai, en vakker vaardag; vaaren var kommen svært tidlig det aar, og træerne stod allerede med løv.

Mit dagverk var forbi. Det havde været en lang og besværlig dag, og jeg stod netop i min bolig og overveiede, om jeg ikke som belønning skulde tage mig aftenen fri og tilbringe den paa villa Ballarat. Jeg havde ikke faaet tid til at besøge Sigrig paa flere dage.

[65] Det ringede paa telefonen:

'Er det Dem, Monk?'

Det var gamle Friks stemme; jeg kjendte tonefaldet igjen, det var det samme, som for næsten 8 maaneder siden, da jeg første gang blev opfordret til at komme til villaen.

'Ja, det er mig.'

'Kan De komme hidud straks? Her er hændt noget!'

'Jeg skal være derude om ti minutter.'

Paa St. Olafs plads tog jeg en droske; jeg vilde ikke tabe et minut.

En uhyggelig følelse af, at en ulykke vilde hænde eller var hændt, kom over mig. Jeg ved ikke, om det er saa, at mennesker virkelig kan have forudfølelser uden materiel aarsag; i dette tilfælde var jo følelsen tilstrækkelig begrundet i Gamle Friks knappe ord.

Ved gitterporten stod Frik selv og lukkede op for mig. Han laasede porten omhyggelig efter os, stak nøglen i lommen og sagde saa, idet han stillede sig foran mig med hænderne i lommen:

'Den sorte skildpadde er borte igjen.'

'Borte?'

'Borte, ja! – stjaalet, siger jeg,' og han hævede stemmen.

[66] Jeg bad ham tale sagte og forklare sagen. Det var en lettelse for mig at høre, at det ikke var noget værre; lidet anede jeg, at stort værre kunde det ikke være.

'Her er ingen, som hører os,' fortsatte Frik, 'her midt i haven. – Det er som jeg siger; den sorte skildpadde er stjaalet og det i løbet af de sidste timer – siden kl. 5.'

Jeg saa paa mit ur; det viste nøiagtig fem minutter over halv otte.

'Hvordan ved De, at det er skeet efter kl. 5? Laa ikke den sorte skildpadde i skabet med jernlemmen i museet?'

'Jo, nu skal De høre: gamle prokurator Jürgens, De kjender nok ham med samlingerne, den gamle idiot; han spiste middag hos os. Derpaa drak vi kaffe ude i museet, som vi ofte pleier at gjøre. Kl. 5. reiste Jürgens, og vi gik alle op i hovedbygningen. – Af en aarsag, som jeg siden skal oplyse Dem om, glemte jeg at laase af døren til museet og skabet. Det kom jeg til at huske paa for en halv time siden. Jeg kastede da et blik i skabene, før jeg laaste dem, og merkede saa, at skildpadden var borte.'

'Ved De, at den var der kl. 5?'

'Ja, vi saa netop paa den, straks før vi alle [67] forlod museet; jeg var den sidste, som gik ud, og satte den paa plads, før jeg gik.'

'Har De underrettet andre om, at skildpadden er borte?'

'Nei, det første, jeg gjorde, da jeg var sikker paa, at saa var tilfældet, det var at telefonere til Dem; jeg har siden i egen person passet paa, at ingen er gaaet ind eller ud gjennem porten.'

Et langt liv rigt paa afvekslinger og handling havde lært den gamle mand snarraadighed og aandsnærværelse.

Han havde baaret sig fuldstændig korrekt ad, og hans oplysninger og svar var klarere end ni tiendedele af dem, politimanden pleier at faa under lignende omstændigheder.

'Er frøken Sigrid eller Deres brodersøn tilstede?'

'Nei, Einar reiste til Hamburg i forretninger for mig iforgaars; han kommer til at være der en ugestid, og Sigrid gik ud for at spadserere for en halv times tid siden. – Det var, da jeg havde fulgt hende til porten, at jeg kom til at tænke paa, at døren til museet ikke var laast.'

'Savner De intet andet i museet end skildpadden?'

[68] 'Ikke, saavidt jeg har seet; ialfald staar der en hel del smaa og kostbare sager igjen, som vilde være meget lettere at realisere end skildpadden. Nogen almindelig tyv kan det ikke have været, eller ialfald en ualmindelig dum en!'

'Har den sorte skildpadde for Dem eller nogen anden et særegent værd udenfor den værdi, som guld og stenen har?'

'Nei, det kan jeg gladelig sværge paa! – De mente vel, om det er med denne diamant, som med forskjellige lignende ting i engelske detektivfortællinger, saaledes at sorte og gule mennesker sniger sig omkring og *maa* have fat i vedkommende tingest. Nei! det er ingen af den slags hemmeligheder her. Vi fandt den i hulen, som jeg fortalte Dem, sammen med alle de andre diamanter. Mennesker havde vist ikke sat sin fod der i aartusinder; og de negre, som bor deromkring, bryder sig ikke en døit om diamanter. Derfor lod de ogsaa Davis beholde posen, saa han kunde rende afsted med den om natten. Det er først, naar negrene har lært civilisationens velsignelser at kjende, at de faar smag for diamanter.'

'Det er en ting, som maa gjøres,' sagde jeg, 'medens det endnu er lyst. Vil De passe paa, at ikke nogen gaar ud eller ind gennem [69] porten, saa skal jeg imidlertid undersøge, om nogen er kommet ind i haven over stakitet.'

Som allerede nævnt var hele Friks eiendom, den kunde vel indbefatte saadan en ti-femten maal, udlagt som have, indgjærdet med et høit jernstakit.

Afstanden mellem stængerne var saa knap, at selv et barn ikke kunde smyge gennem. At en dristig og behændig mand trods piggerne oventil kunde klatre ind, var derimod ikke udelukket, om det end var meget vanskeligt.

Det var forresten let at faa greie paa, om nogen var kommet denne vei. Det havde i den senere tid regnet meget, og grunden baade paa indsiden og udsiden af stakitet var blød. Intet fodtrin kunde derfor undlade at sætte spor, især paa udsiden, hvor der overalt var nypløiet mark.

Jeg gik hele haven rundt: intet menneske var kommet den vei.

Gamle Frik patruljerede frem og tilbage ved porten, da jeg vendte tilbage.

'Intet menneske har passeret stakitet idag,' sagde jeg.

'Nei!' svarede han eftertænksomt, 'det er det jeg har troet hele tiden; vi har nok desværre tyvene inde i huset – men der kommer jo Sigrid!'

[70] Ganske rigtig, der kom den kjære pige med raske skridt mod porten.

Rigtignok fór en varm rødmen over hendes ansigt, da hun saa mig; men den forsvandt hurtig, og jeg lagde merke til, at hun var meget bleg og saa anstrengt ud.

Vi aabnede porten for hende, og jeg gav Frik et vink om, at jeg ønskede først at tale til hende.

Jeg gik hende i møde, tog hendes haand og hviskede først nogle ord, som intet havde med tyveriet at gjøre. – Da vi kom i nærheden af onkelen, ytrede jeg høit og saa skjødesløst som muligt:

'Deres onkel kan ikke finde den sorte skildpadde; han tror, han har forlagt den et eller andetsteds.'

Min hensigt hermed var at vække hendes eftertanke for det tilfælde, at diamanten virkelig skulde være forlagt.¹² Jeg var ræd for, at hvis jeg med en gang nævnte noget om, at den kunde være stjaalet, vilde hun blive altfor bevæget til at kunne tænke rolig efter.

'Kjære, staar den ikke i skabet? jeg saa jo selv, at du satte den paa plads, før vi fulgte prokurator Jürgens gjennem haven.'

Jeg kunde ikke lade være at lægge merke til, at Sigrid talte paa en aandsfraværende [71] maade; hun saa træt ud som et menneske, der har haft en stor legemlig eller aandelig anstrengelse.

Vi bad hende foreløbig ikke nævne noget til tjenestefolkene om diamantens forsvinden, og saa gik hun ind i huset for at sørge for aftensmaden. Det var paaafaldende, hvor lidet sagen syntes at interessere hende.

Det næste, jeg foretog, var at telefonere til politikammeret og beordre to af mine folk til straks at møde op ved villa Ballarat. Dernæst bad jeg Gamle Frik spadsere med mig i haven saalænge, indtil de kom; vi vilde paa den maade kunne holde øie med, at ingen uden vort vidende gik ud eller ind i huset.

'Hvor er mr. Howell?' Jeg kom pludselig til at tænke paa, at jeg hverken havde seet eller hørt noget til denne herre.

'Aa, han reiste med jernbanen til Østerdalen i eftermiddag; han var inviteret af en skogeier deroppe, som hedder Væringsaasen, tror jeg. De skulde skyde tiur paa spil; det var kun fire dage igjen, syntes jeg han sagde, før fredningstiden begynder.'

'Naar i eftermiddag reiste han?'

'Han havde sendt sin bagage ned paa stationen før middag; men toget skulde ikke [72] gaa før ved 6- eller 7-tiden. Vi kan faa høre af Iversen, naar han gik. Forøvrigt ved De, enhver gaar og kommer, som han vil, her i huset.'

Iversen var Friks betroede mand. Det var en forhenværende underofficer, en ualmindelig paalidelig og dygtig mand, som Frik havde taget i sin tjeneste paa min anbefaling. Hans officielle titel var vistnok gartner. Men forøvrigt skiftede han med kusken om portnertjeneste, holdt gaarden i orden, var snedker, smed med meget mere og modtog af Gamle Frik en meget rundelig gage.

Baade han og kusken var ugifte; de boede nede i et ganske lidet portnerhus ved stakitporten, men spiste oppe i huset.

Imidlertid mødte mine to betjente op ved porten; og jeg gav dem mine instruktioner. Den ene skulde holde vagt udenfor villa Ballarat og lade sig afløse, saa at huset og haven aldrig forblev ubevogtet. Hvis diamanten endnu var indenfor jernstakitet, saa vilde vel vedkommende med det første se at faa den ud.

Den anden betjent fik ordre til at lægge besked hos alle pantelaanere og andre, hos hvem diamanten kunde tænkes at ville blive frembudt tilsalgs, om at de isaafald uopholdelig [73] maatte underrette politiet og iethvertfald sørge for, at vedkommende sælger blev fulgt og udspioneret.

Ved aftensbordet fik jeg af Gamle Frik og Sigrid en meget detaljeret beretning om alt, hvad der var foregaaet i huset den dag. Deres opgaver over klokkeslet og lignende faldt fuldstændig sammen. Sigrid havde forresten hovedpine og saa daarlig ud. Baade Frik og jeg raadede hende til at gaa tilsengs, hvad hun ogsaa straks efter gjorde.

Derefter havde jeg en konference med Iversen – kusken havde fri den dag for at besøge sin familie paa Moss.

Endelig havde jeg en samtale med stuepigen og kokkepigen. Sigrids pige Evelina havde havt fri om eftermiddagen for at besøge sin mor. Hun havde dog været indom villa Ballarat om eftermiddagen ved 6-tiden, men var gaaet igjen straks og var endnu ikke kommet tilbage.

Hvilke resultater eller formodninger jeg kom til ved disse undersøgelser, skal jeg senere komme tilbage til; foreløbig kan jeg tilføie, at de ikke var meget tilfredsstillende, og at jeg begyndte at faa en anelse om, at denne sag skulde volde mig mere hovedbrud, end nogen anden sag hidtil havde gjort.

[74] Før jeg skiltes fra Gamle Frik, lod jeg denne skrive en officiel anmeldelse til politikammeret; uden dette kunde jeg vanskelig for alvor tage mig af sagen.

Femte kapitel: Hos politimesteren

Den næste formiddag kl. 11 stod jeg i politimesterens kontor; han havde tilsagt mig at møde til den tid.

Jeg havde i nogle uger fungeret som chef for opdagelsesafdelingen under min foresattes feriereise. Denne søgte sig forresten over i et andet embede, og jeg havde politimesterens bestemte tilsagn om at blive udnævnt i hans sted. 'Jeg har allerede talt med statsraaden derom, og De kan anse sagen som afgjort,' var de ord, hvormed min høie foresatte for nogle dage siden havde afsluttet en for mig meget behagelig samtale. Det var straks efter, det havde lykkedes mig at faa rede i det berygtede [75] Bjørnerud-mord og faa gjerningsmanden grebet.

Politimesteren havde altid været meget venlig mod mig og behandlede mig, især i den senere tid, næsten med kameratslighed, forsaavidt som hans gammeldags værdige og høitidelige væsen kunde tillade noget saadant.

Han rakte mig haanden, straks jeg kom ind:

'Godmorgen, hr. fuldmægtig, værsgod tag plads.' – Han gav en betjent, der stod stiv i en krog, et vink, og denne skubbede en stor lænestol bort til mig. 'Ja, nu kan De gaa ud i forværelset saa længe, betjent Strukstad! jeg har noget at tale med opdagelsesschefen om. – –

De er en heldig mand, hr. Monk, nu har De jo atter faaet en interessant sag under behandling; jeg mener diamanttyveriet hos Gamle Frik paa Drammensveien. Ja, jeg ønsker mig mangan en gang tilbage til de tider, da jeg ogsaa syslede med den slags ting. Jeg skal sige Dem, jeg var i sin tid en ganske dygtig detektivchef; det var før kontorstøvet havde fyldt mine øine og øren.'

'Men, hr. politimesteren har da ogsaa et interessant arbeide. At staa i spidsen for en saa stor administration som denne, maa være ligesaa [76] interessant som ansvarsfuldt. Af den maade, hvorpaa politimesteren efter publikums dom røgter sit vigtige embede, kan man ikke netop slutte sig til mangel paa interesse – –.'

'Nei, nei! man faar jo hænge i sælerne, saa godt man kan. Men hvori tror De nu, det egentlig bestaar, det som baade De og andre mennesker kalder at 'staa i spidsen for en stor administration', – ved De, hvad jeg arbeider med saadan en 8–10 timer om dagen? – ved De, hvad jeg har tiden optaget med idag f. eks.? – Jo, først skal jeg konferere med en af borgermestrene om en paragraf i vedtægterne, den om daglig

tømning af søplekasserne; saa kommer theaterchefen for at tale med mig; han er ræd for, at der skal blive pibekonzert ianledning det nye stykke: 'Folketribunen'. En saadan pibekonzert i theatret koster mig mere bryderi end hele Grünerløkkens politioordning. At jeg faar *nogle* af aviserne paa nakken, det ved jeg; men hvis jeg ikke er listig som en slange, kan jeg risikere at faa dem alle over mig. Saa maa jeg skrive en lang redegjørelse i aviserne; De ved, at 'Aftenbladet' for igaar har beskyldt mig for at have favoriseret de moderate ved sidste storthingsvalg her i byen; idet baade venstres listebærere og høires fik prygl, men ingen af de moderates. – [77] Saa skal jeg have en 'konference' med en af vore større politikere – han er formand i en kommission og ønsker at konferere med en 'autoritet paa politikens omraade', som han skriver. Vistnok ved jeg, at den egentlige hensigt med konferencen er at faa en slavedask af en søn ansat som politiassistent; men ligefuldt kan jeg ikke undslaa mig for at kaste bort et par timer paa manden. – Jo, det er en nydelig ting 'at staa i spidsen for en stor administration'. Men nu vil jeg rekreere mig, hr. fuldmægtig, ved at høre lidt om Gamle Frik og hans diamant. Kjender jeg Dem ret, har De allerede gjort Dem op en mening om sagen. Efter hvad jeg har bragt i erfaring, hører De ogsaa til familiens venner; ja, hvis jeg ikke er feil underrettet, er det ikke bare diamanterne, som trækker Dem til huset.'

Unegtelig blev jeg lidt overrasket ved, at politimesteren kjendte en hemmelighed, som jeg i lighed med alle andre forelskede troede saa vel forvaret.

Jeg indlod mig dog ikke videre paa den del af sagen, hvad min foresatte heller ikke syntes at vente; men begyndte saa kortfattet og greit som muligt at sætte ham ind i husets og dets beboeres forhold.

[78] Derefter tog jeg fat paa selve gaarsdagens begivenheder:

'Som De ved, hr. politimester, var der en gjæst i huset igaar til middag. Det var gamle prokurator Jürgens. De kjender jo ham, hans samlinger og hans samlermani. Jeg har bragt i erfaring, at hans slægtninge forsøger at faa gjort ham umyndig. Han er temmelig alderdomssløv, og holder paa at sætte sin store formue overstyr ved af kjøbe op alverdens rariteter.

Han er endnu saapas skarp, at ingen faar narret noget juks paa ham; men er det en ting af virkelig værd paa en eller anden maade, saa betaler han de største summer uden at blunke.

Han var altsaa til middag hos Frik; han kommer der naturligvis kun for at se dennes samlinger og plager næsten livet af Gamle Frik ved sine paatrængende

anmodninger om at faa kjøbt dit og dat.

I middagen deltog Jürgens, Frik, frøken Frik og mr. Howell. Den unge hr. Frik har yæret bortreist allerede et par dage. I huset befandt sig forresten kokkepigen, stuepigen og gartneren. Kusken var paa besøg hos sin familie paa Moss. Jeg har allerede telefoneret med politiet der og faaet bekræftelse paa, at han ankom [79] did om morgenen og forlod byen med aftentoget kl. 8.

Frøken Friks pige Evelina var ogsaa borte fra efter middagen; hun havde faaet tilladelse til at være hjemme hos sin mor, som ligger syg.

Efter middagen gik man ned i museet, som man der i huset kalder den bygning, som jeg for en tid siden fortalte Dem om, den som hr. Frik efter mit raad har opført ude i haven mellem hovedbygningen og Drammensveien.

Naar der er fremmede tilstede, pleier man ofte paa villa Ballarat at drikke kaffe i museet, især naar gjæsterne ønsker at bese rariteterne.

Prokurator Jürgens havde da for tyvende gang ønsket at se den sorte skildpadde og indtrængende opfordret Frik til at sælge den.

'Jeg betaler 10000 kroner kontant!' raabte oldingen.

'For det første er den værd over 30000, min kjære Jürgens,' havde Frik svaret, 'og desuden sælger jeg den ikke for nogen pris.'

Jürgens maatte da endelig give sig paa diamanten, men fortsatte at trygle om at faa kjøbt andre af rariteterne. Især fæstede han sig ved en liden elefant, udskaaret af elfenben og med et ur i panden. Urverket ligger inde i dyrets krop, og snabelen danner urets pendel. Den [80] svinger saaledes altid frem og tilbage og gjør et pudsigt indtryk.

Han havde dog ikke mere held med sig med elefanten end med skildpadden, og det var ikke til liden lettelse for familien, da den trættende olding blev afhentet af sin tjener. – De ved, han har ondt for at gaa og bliver transporteret i en rullestol skjøvet af tjeneren.

Frik tog afsked med hr. Jürgens og holdt netop paa med at laase skabene efter at have sat alt paa plads, da man hørte skrig udenfor.

Det var den klodsede tjener – han havde sandsynligvis lidt i toppen – som holdt paa at vælte oldingen i et af blomsterbedene.

Alle styrtede fra museet og ud i haven.

Efterat have faaet Jürgens paa ret kjøil igjen og ud af porten, begav samtlige sig op i hovedbygningen. Saaledes gik det til, at Gamle Frik glemte at aflaase baade skabet med jernlemmen og døren til museet.

Klokken var da akkurat 5 om eftermiddagen.

Gamle Frik gik saa op paa sit værelse og tog sig en middagslur. Frøkenen gik ud for at spadsere; hun havde hele dagen havt hovedpine.

[81] Kl. 6 mødtes de igjen; hun var allerede kommet tilbage for et kvarters tid siden og ventede paa sin onkel med eftermiddagsteen i dagligstuen.

Disse to sad da sammen til kl. 7; de drak te og gjennemsaa frøkenens husholdningsregnskab.

Kl. 7 gik atter den unge dame ud for at spadsere; hovedpinen vilde ikke give sig.

Da Frik havde fulgt hende til porten, kom han til at tænke paa, at døren til museet vist ikke var laast, og saa gjorde han den opdagelse, at diamanten var væk.

Portneren Iversen havde tilbragt tiden mellem 5 og 7^{1/2} i det lille portnerhus; han holdt paa med noget snedkerarbeide og stod ved det vindue, der vender ud mod veien og porten.

Jeg spurgte ham om, hvem der havde passeret ud og ind i den tid. – Nøglen til porten hænger nemlig i det værelse, hvor han arbeidede, og han havde selv laast alle ud og ind.

Jo – først var det frøkenen, som gik ud kl. 5 og kom hjem en halv time à tre kvarter efter.

Omtrent kl. 6 kom Evelina hjem, men gik atter ud kl. 6^{1/2}.

Ved 7-tiden gik mr. Howell ud; han havde gevær og jagttaske og tog en droske i nærheden.

[82] Straks derefter gik frøken Frik atter ud, ledsaget til porten af Gamle Frik.

Kokkepigen og stuepigen havde opholdt sig i kjøkkenet og pigeværelset den hele tid.'

'Det maa jeg sige var et mønster af en foreløbig rapport, hr. Monk; De har det alt sammen i hovedet og noterer det ikke engang ned?'

'Jeg tror, jeg har en egen evne i saa henseende, hr. politimester; jeg blir bare forvirret, hvis jeg noterer andet end høist nødvendigt. Jeg ser det meget tydeligere for mig, naar det kun staar i hovedet.'

'Ja, ja, hver har nu sin maner! det er ialfald en meget nyttig evne for en detektiv. – Men sig mig en ting; hvorledes er De sikker paa alle de klokkeslet, som De regnede op? Det er ikke altid man har saa nøiagtig rede paa klokken i et hus!'

'Tilfældigvis findes der flere støttepunkter i saa henseende:

Gamle Frik har et udmerket godt lommekronometer, og han er stolt af bestandig at holde det rigtig paa minuttet.

Straks før prokurator Jürgens gik, blev der gjort en bemærkning om, hvor paalideligt det var, det lille ur i elefantens hoved, – den staar [83] paa en hylde lige over skabet, hvor diamanten havde sin plads. – Uagtet det ikke havde været stillet paa lange tider, viste det dog rigtig paa minuttet; det blev konstateret ved en sammenligning med kronometret.

Derved har vi et sikkert udgangspunkt – klokken fem minutter over fem.

Dernæst faar Frik sin eftermiddagste præcis kl. 6 hver dag. Pigerne har vænnet sig til at være yderst nøiagtige isaahenseende, da gamlingen er svært nøie paa det.

Endelig saa Iversen paa klokken, da mr. Howell gik, for at se, om han var tidsnok ude for toget. Mr. Howell havde, da han blev lukket ud, gjort den bemærkning, at klokken allerede manglede 10 minutter paa 7, hvilket netop stemte med Iversens ur.

Som De ser, kan ikke de klokkeslet, som jeg har opgivet, være synderlig feilagtige, høist et par minutter.'

'Nei, jeg ser det ... – Deres forespørgsler hos pantelaanere og juvelerer har vel været uden resultat?'

'Ja, hidindtil har de været uden resultat, og jeg tror, de vil være det for altid.'

Politimesteren nikkede. Ingen af os sagde det; men vi var begge enige om, at en tyv, der [84] stjæler en saa vanskelig realisabel gjenstand som skildpadden, medens han

har nok af salgbare gjenstande at vælge imellem, maatte have sine egne grunde og ikke vilde styrte sig i fordærvelse ved at søge tyvegods afsat paa den maade.

'Jeg ved jo,' sagde politimesteren livligt, 'at De paa langt nær ikke har afsluttet Deres undersøgelser; men det kan jo være morsomt at fantasere lidt om, hvem der kan have taget diamanten. Jeg er som en gammel stridshingst, der hører trompeten og faar lyst til at prøve mig. – Hvem *kan* have taget diamanten efter Deres mening?'

Jeg saa, at min høie foresatte havde lyst til at diskutere sagen; og jeg kunde jo ikke undslaa mig, om jeg end havde liden lyst paa det trin af undersøgelsen.

'Saavidt jeg nu kan se,' svarede jeg, 'er der kun fem personer, som *kan* have taget diamanten: gartneren Iversen, mr. Howell, kammerpigen Evelina, kokkepigen og stuepigen. Alle disse personer havde i tiden 5–7½ adgang til haven og saaledes ogsaa til museet'

'De glemmer to personer, hr. Monk!'

Jeg stirrede paa ham.

'De glemmer Gamle Frik og frøken Frik!'

[85] Politimesteren smilte, og jeg forsøgte ogsaa at smile; men smilet ligesom frøs fast, og der krøb en egen ubehagelig følelse over mig.

Politimesteren lagde formodentlig merke hertil:

'Ja, jeg taler naturligvis fra et rent theoretisk standpunkt. Det hører jo til en politimands ABC, at han bør mistænke alle, saalænge den skyldige ikke er opdaget.'

'Ikke alle, hr. politimester!' Jeg følte, at jeg talte med et alvor, som slet ikke passede til situationen eller min foresattes gemytlige tone; men jeg kunde ikke faa bugt med det fysiske ubehag, som nævnelsen af Sigrids navn havde gjort paa mig.

'Kanske De har ret, hr. Monk, ialfald vil vist ikke denne sag bevise det modsatte. Men sig mig, hvad mener De egentlig om mr. Reginald Howell?'

Politimesteren vilde øiensynlig saa hurtigt som muligt bort fra det tema, som jeg havde været klodset nok til at tage paa en ugemytlig maade, og jeg følte mig lidt skamfuld over min mangel paa bøielighed.

'Det er naturligt, hr. politimester, at De henleder min opmærksomhed paa ham. Han har i tiden fra kl. 5 til 10 minutter før 7 havt [86] anledning til naarsomhelst at bemægtige sig diamanten og fjerne sig med den fra huset. Det vilde intet risikabelt være for ham at gaa ind i museet; om nogen af tjenerne havde seet ham gjøre det, saa vilde det ingen opmærksomhed have vakt; han er som et lem af familien Frik.

Det er den side af sagen. Den anden side er, at mr. Howell i et og alt gjør indtryk af at være en gentleman, at han ved venskabets baand er knyttet til den Frik'ske familie, og endelig at han er saaledes situeret i økonomisk henseende, at han ikke skulde behøve at stjæle hverken diamanter eller andet.'

'Er De sikker herpaa?'

'Jeg dømmmer efter hans egne og Gamle Friks udsagn; desuden var jeg idag morges kl. 9½ indom hos bankier Wendel – jeg har selv i sin tid anbefalet mr. Howell dette respektable bankierhus – og spurgte chefen i fortrolighed, hvorledes mr. Howell's konto stod.

Han underrettede mig om, at denne for øieblikket havde mellem £3 og 400 staaende paa folio. Det var resten af en sum penge, han havde medbragt i kontanter og deponeret hos bankieren, samt at der desuden var indløbet ordre fra d'hr. Hambro & søn, bankierer i London [87], om for deres regning at aabne mr. Howell en kredit paa indtil £2000.'

'Naa, jeg vilde ønske, jeg havde en lignende konto i banken. Det gjør det ikke meget sandsynligt, at engelskmanden skulde have forgrebet sig paa diamanten. – Forresten skal jeg ikke opholde Dem længere, hr. Monk. Grib sagen an, som De selv finder tjenligst. De har jo endnu ikke havt nogen tid til undersøgelser, og jeg burde maaske ikke have spurgt Dem ud paa et saa utaknemligt stadium; men De maa nærmest betragte denne vor samtale som en liden forfriskning, jeg tager mig imellem søplekasserne og pibekonzerten. – Lykke til! og lad mig faa høre, saasnart De har noget interessant at berette.'

Politimesteren rakte mig haanden.

'Strukstad! lad theaterchefen komme ind!' lød det resigneret, da jeg gik ud gennem bagdøren.

Senere paa dagen overrakte mig en billet fra politimesteren, betegnet som 'privat' og saalydende:

«Kjære hr. Monk!

Jeg har ikke kunnet lade være at tænke paa Gamle Friks diamant. – – Kunde det ikke [88] tænkes, at den paa en meget naturlig maade er kommet bort: faldt paa gulvet, lagt i en feil hylde eller paa en eller anden lignende maade kommet paa vildstraa?

Tænkes kan det ogsaa, at en for moro skyld har gjemt den, for at spille Gamle Frik et puds.

Jeg indrømmer, at det ikke er sandsynligt; men næsten usandsynligere er det jo, at nogen skal have stjaalet den, – netop den vanskeligst salgbare gjenstand af alle de kostbarheder, som efter Deres sigende laa i skabet.

Jeg beder Dem tage dette under overveielse og anvende den største forsigtighed i Deres undersøgelser.

Diamantens forsvinden vil snart være et almindeligt sladreemne i byen.

Det er af største vigtighed, at ikke politiet 'prostituerer' sig, som folk kalder det. Det vil sige, at det ikke lader sig føre bag lyset af folks uudgrundelige dumhed.

Jeg kjender Deres konduite, og sandsynligvis er disse linier overflødige.

Deres

o. s. v.

Sjette kapitel: Et morgenbesøg

[89] Jeg undlod ikke at lægge mig politimesterens kloge ord paa sinde. Straks efter diamantens forsvinden undersøgte jeg hele villa Ballarat paa det omhyggeligste.

Tjenestefolkene tog sagen med mønsterværdig fatning og tilbød selv at aabne alle sine gjemmer. Jeg tog mig endog den frihed at undersøge mr. Howells værelser. Alle hans gjemmer var ligeledes aabne, men frembød intet af interesse. Mine undersøgelser bragte ogsaa paa det rene, at denne herre havde begivet sig direkte paa stationen den dag, diamanten forsvandt, og derfra med toget til Elverum.

Jeg ved ikke, hvad det kom af; men der vendte altid en liden tanke tilbage hos mig, om at den unge engelskmand kunde have noget med diamantens forsvinden at gjøre. Det var maaske den omstændighed, som gjorde det, at jeg havde en bestemt følelse af, at ingen af os igrunderen kjendte den unge mand, tiltrods for at han nu i flere maaneder havde [90] boet paa villa Ballarat. Hans væsen var frit og aabent; men – man lærte ham ikke at kjende.

Gartneren Iversen og de to piger, kokkepigen og stuepigen satte jeg hurtig 'hors de concours'. Den førstnævnte havde i mange aar vist sig som den skikkeligste og paalideligste mand. Han var ungarl, havde en smuk liden sum i banken, og det var let at faa rede paa hans «antecedentia», da han som ganske ung – søn af velstaaende bondefolk i Smaalenene – var gaaet ind paa underofficersskolen og fulgt den militære løbebane, ligetil han traadte i Friks tjeneste, og altid med de bedste vidnesbyrd.

Tilbage staar kammerpigen Elvina; og hvis du aner, at hun kommer til at spille en hovedrolle i de sørgelige begivenheder, som nu raskt følger slag i slag, da bedrager ikke dine anelser dig.

Ligefra den første eller rettere sagt den anden dag, jeg betraadte Gamle Friks hus, havde den unge pige været mig paafaldende. Der var noget hemmelighedsfuldt ved hende, sandsynligvis foraarsaget ved hendes mutte, noget indesluttede væsen. Sigrid bekræftede ogsaa, at hun var taus, tausere end de fleste unge piger af naturen pleier at være. Hun troede, at hun besad megen karakter [91], og likte hende trods hendes taushed meget godt.

I den senere tid havde hun været endnu mere indesluttet end tidligere og gav ikke indtryk af at være frisk, skjønt der var liden forandring at merke i hendes ydre paa

grund af hendes naturlig blege ansigtsfarve.

Den eftermiddag, da diamanten forsvandt, havde Evelina tilbragt paa følgende maade – hendes forklaring faldt fuldstændig sammen med andres udsagn – : Hun havde straks efter middagen, da herskabet var gaaet ned i museet, serveret kaffe der.

Da hun var færdig med dette, havde hun forladt villa Ballarat for at besøge sin syge moder, det var straks før prokurator Jürgens havde forladt huset.

Ved 6-tiden havde hun været en tur indom villa Ballarat igjen for at hente noget, hun havde glemt, og havde samtidig skiftet dragt, saasom veiret havde forandret sig, men havde neppe opholdt sig i huset mere end en halv time.

Det var paafaldende, at Evelina pludselig var bleven livligere, end jeg nogensinde før havde seet hende, og Sigrid syntes ogsaa, at hun saa bedre og muntre ud siden den dag, da diamanten forsvandt.

[92] Angaaende Evelinas mor, madame Reiersen, da bragte jeg i erfaring, at hun levede nominelt af vask og strygning samt af at leie ud et par værelser; men at det ikke var frit for, at hun drak, og at hendes hovedindtægt vistnok bestod i, hvad hendes datter forærede hende. Frøken Friks gavmildhed satte denne istand til at yde sin mor en temmelig rigelig understøttelse.

Madame Reiersens specialitet var at tale om gamle dage, da Reiersen levede og var en velstaaende garvermester paa Grønland, 'hun havde ogsaa havt sit eget hus og baade hest og trille'.

Som du ser, havde jeg ikke opnaaet noget ved mine undersøgelser; men mine tanker angaaende diamantens forsvinden begyndte dog at tage en bestemt retning, en retning der gjorde det ønskeligt for mig at gjøre madame Reiersens bekjendtskab.

*

Kl. 9½ næste morgen – maisolen skinnede varmt – traadte en herre ind i gaardsrummet til Russeløkveien. no. 44.

Herren var ikke svært sirlig antrukket: frakken lidt luvslidt, benklæderne ikke fri for fryndser nedentil; men antagelig gjorde han dog [93] et ganske agtværdigt

indtryk – som en ældre fattig studerende f.eks., der ikke har langt igjen til den theologiske embedseksamen.

Saaledes haaber jeg ialfald, at mit udseende var; thi det var den rolle, jeg havde lagt an paa at spille.

I gaardsrummet stod en kone og skyllede klæder under en vandpost.

Jeg spurgte efter madame Reiersen og var ogsaa saa heldig at faa svar: '3die etage, tilhøre i trappegangen.'

'Ja, jeg mener hende, som vasker for folk.'

'Aa, vaskingen er det vel ikke saa stort bevendt med; men her bor naa bare en madame Reiersen her i gaarden da!' var det tvære svar.

'Jeg tror, De har ret i, at det ikke er stort bevendt med vaskingen; ialfald var det ikke mere end halvvasket det tõi, jeg fik fra hende sidst,' bemærkede jeg.

Konen følte sig øiensynlig tiltalt ved mine nedsættende udtalelser om hendes medlogerendes verk; thi hun værdiges at slippe det vaade tõi, hun holdt i haanden, og vende sig om mod mig.

'Jassaa naa! saa hu har vaska for Dere; aa Dere liker ikke vaskinga hennes; nei, Dere er nok ikke den første som si'er det; men spot [94] aa skam er det, at slik e' fyllekjærring ska ta brøe fra andre aa leve i herlighet og glæde.'

'Jeg for min part har nu tænkt at sige hende op som min vaskekone.'

'Ja, si henner op Di' – den værdige kone opslog en haanlig latter – 'aa bryr hun sig om det? – Saalænge hu har den fine datteren i kondition hos Gamle Frik paa Drammensveien, saa kan hu leve i herlighet og glæde uten aa vaske filla. Men jeg tænker naa de tar en ende med forfærdelse med henner aassaa – – ; naar dem begynner aa renne etter skuespillere, saa ska di ha tak!'

Dermed var vor korte, men behagelige samtale tilende.

Jeg forsøgte at faa mere at vide om skuespilleren, som saa pludselig var optraadt paa scenen, men blev strengt afvist af konen, der 'ikke fôr med sladder, aa slet ikke tel fremmendes folk'.

Der var ikke mere at udrette, og jeg steg op til 3die etage.

Paa en liden entredør med glasruder stod to visitkort. Jeg læste: Ludvig Fredriksen, skuespiller. Thv. Herstad, stud. med.

Tilvenstre fandtes en almindelig kjøkkendør. Da jeg bankede paa denne, viste der sig en fyldig [95] kvindeskikkelse. Madame Reiersen var klædt i et, hvad jeg vil kalde enkelt, morgentoilette.

Klædningsstykkernes art og udseende kan jeg desværre ikke beskrive for dig; alle syntes de forresten at være for trange for hendes svulmende yndigheder og at have seet bedre dage.

Jeg lettede paa en stor, bredbræmmet, lavpullet theologhat, og oplyste derpaa, at hensigten med mit besøg var at anmode madamen om at vaske for mig.

Hun syntes meget overrasket over, at nogen frivillig vilde betro hende sit tøj til renselse, og spurgte noget mistroisk, hvem der havde anbefalet hende.

'Kanske vi kunde gaa indenfor saalænge,' sagde jeg, 'jeg vilde gjerne sidde ned lidt; jeg har et tilfælde, ser De, og ondt for at gaa i trapper.'

Hun brummede noget om 'gjerne for mig', viste mig ind gennem et kjøkken og saa ind i et uappetitligt værelse indenfor med beklumret luft. Det dannede hendes dagligstue og soveværelse.

Jeg satte mig tungt og lagde haanden paa hjertet.

Hun syntes forresten ikke at være plaget af noget medfølelse gemyt; thi jeg hørte hende [96] mumle noget om: 'offer fa'en folk gaar i trapper, som ikke aarker aa gaa i trapper – –'

'Men hvem har vist Dere op til mig da?' fortsatte hun.

Jeg forstod, at det vilde falde mig vanskeligt, om ikke umuligt, at komme i passiar med den uappetitive kjærring, især da hun øiensynlig endnu ikke havde faaet sin morgenstyrkning og saaledes var uimodtagelig for gemytlig paavirkning.

Jeg besluttede at slaa et slag:

'Frøken Frik har anbefalet mig at gaa til Dem, hvis jeg ønskede en dygtig vaskekone – frøken Frik i huset hos Gamle Frik paa Drammensveien.'

Konen satte sig i en stol ligeoverfor og saa noget forbauset paa mig:

'Kommer Di i huset hos Frik, Di da!' var det lidet smigrende svar, medens hun kritisk beskuede mig.

Jeg angrede paa det tarvelige antræk, som jeg havde troet skulde have passet for mit angivelige ærinde; men derved var nu intet at gjøre; jeg fik hjælpe mig, som jeg bedst kunde.

'Jeg er theolog,' sagde jeg med værdighed, 'og sekretær i den kvindelige indremission, og vi har som oftest bestyrelsesmøder hos frøken Frik.'

[97] 'Jassaa naa!' – pludselig glimtede det i konens øine, hun havde øiensynlig ogsaa faaet en ide; thi fra nu af var tonen sød og indsmigrende – 'Jassaa naa, saa Di studerer til præst; det skulde den ældste sønnen vor aassaa ha gjort. Reiersen vilde, han skulde bli doktor; men jeg svor paa, han skulde bli præst. Ja, da træffer Di nok mange fine damer da; ja! Traf Di datter mi derude hos Frik?'

'Deres datter, hvordan – –'

'Ja, ja, det kan være det samme,' – hun fandt det nok ikke opportunt at underrette mig om datteren, naar jeg ikke selv kjendte til hendes forhold i Friks hus. – 'Men naar Di kommer hos Gamle Frik, saa har Di vel hørt no' e om den store diamanten hans, som er blit borte for' en?'

Jeg vidste jo, at byen allerede var begyndt at tale om diamanttyveriet; men det kom aldeles uforberedt paa mig at høre konen tale derom... Vilde hun høre, hvilke mistanker man nærede i det Frik'ske hus? Kjendte hun noget dertil? Havde hun selv sine mistanker? Eller var det bare nysgjerrighed?

'Jo, heldigvis har man nok faaet fat paa tyven.'

'Nei, hvad sier Di!'

[98] Paa dette interessante punkt af samtalen hørte vi kjøkkendøren gaa op.

Madame Reiersen lod mig sidde og begav sig straks derud.

Der begyndte en lav samtale næsten hviskende; men døren var gissen og min hørelse skarp: det var madame Reiersens stemme og en fremmed kvindestemme – –. Jeg kjendte den, det var datterens!

'– ikke hjemme? – ikke kommet hjem endda, siger du – været ude i hele nat – –'

Jeg hørte moren mumle noget om, at 'han' maatte vel snart komme.

'Og han har ikke givet nogen besked engang? – han lovede jo, at jeg skulde træffe ham kl. 10 idag – – . En fremmed herre, siger du, som frøken Frik har anbefalet at gaa til dig ...?'

Moderen havde vistnok omtalt min nærværelse; men datteren syntes at nære en berettiget mistro til anbefalingen fra frøken Frik. Sandsynligvis var hun nysgjerrig efter at se det fænomen, der tilbød madame Reiersen vask; thi døren aabnede sig straks, og jeg stod ligeoverfor kammerpigens Evelina.

Hun stod der høi og rank, smukt og smagfuldt klædt som altid. Da hun gjenkjendte mig, [99] blev hendes blege ansigt end blegere, og jeg syntes, hun vaklede lidt. Men saa kneb hun de tynde læber sammen og hilste mig roligt.

'Er De her, hr. politifuldmægtig?' hun saa paa min dragt og smilte lidt haanligt.

Ved disse ord trængte madame Reiersen sig forbi sin datter og betragtede mig forbitret.

'Polti, sier du, er han polti? Ja, jeg skulde skjønt det, da Di lurte Dere ind her og begyndte aa snakke om stjaalne diamanter aa saant noe.'

Jeg saa paa datteren; men der var ingen bevægelse at opdage i hendes ansigt; enten havde hun intet med diamanttyveriet at gjøre, eller hun havde en kraftigere vilje end de fleste mennesker.

'De glemmer vist, madame Reiersen,' sagde jeg, 'at det var Dem, som begyndte at tale til mig om tyveriet hos hr. Frik.'

Skuffede jeg mig, eller var det saa? Jeg syntes at se den unge piges blik for et sekund eller to med uvilje rettet mod moderen.

'Ja, begyndte jeg aa snakke om det, saa var det ialfald Dere, som narret mig til det,' for madame Reiersen op; 'hvorfor kom Di ellers hid? – tror Di kanske, at vi har stjaalet Friks diamanter? værsgod se efter selv, om den fins i mit hus!'

[100] Den værdige dame begyndte at trække ud komodeskuffer, aabne skabdoere og lignende, medens munden gik med forbausende hurtighed.

'Jeg har slet ikke tænkt at foretage nogen husundersøgelse hos Dem, min kjære madame,' sagde jeg saa beroligende som muligt. 'Jeg kom forresten egentlig for at

høre lidt om Deres logerende – skuespiller Fredriksen.'

Denne gang strakte datterens selvbeherskelse ikke til – for nogle sekunder fløi en blussende rødme over hendes ansigt, og hun gik bort og gav sig til at se ud gennem vinduet.

'Fredriksen er gammel nok til at svare for sig selv,' lød det tvert fra madamen. 'Han er forresten ikke hjemme nu, og naar han kommer, det ved ikke jeg.'

Jeg havde for øieblikket ikke mere der at gjøre. Jeg tog min hat, nikkede til konen og gik uden mange ceremonier. Den unge pige stod fremdeles ved vinduet og vendte sig ikke om, da jeg gik. Enten lagde hun ikke merke til det, eller ogsaa ønskede hun ikke at vise sit ansigt.

Kommen en trappe ned, hørte jeg tunge trin komme opover. Paa trappeafsatsen dukkede op, først en pjusket floshat, dernæst et blegt, forsviret ansigt med glatragede kinder, yppige polkalokker i fugtige krøller under hatteskyggen, en [101] sort diplomatfrak af ulasteligt snit, men med plettede silkeopslag, lyse benklæder med stropper – noget frynsede nedentil – og sprukne laksko med store sløifer.

Skikkelsen stirrede paa mig med et sløvt blik og forsvandt saa i den lille entré ovenpaa. – Det var Ludvig Fredriksen, bekjendt som liden skuespiller, men stor Don Juan, nu noget paa retur, men ligefuldt tilbødt af det smukke kjønn saavel af monden som demimonden.

Han saa ud til at have den lykkelige gave nogenlunde hurtig at kunne glemme ubehageligheder. Thi i dette øieblik kjendte han mig øiensynlig ikke, medens vi dog for mindre end en maaned siden havde havt en noksaa kjedelig samtale paa mit kontor.

Aarsagen til denne samtale var et ærbødigt laaneandragende fra kunstneren om nogle tusind kroner, stilet til en af vor bys grosserere.

Dette dokument fandt vedkommende grosserer helst at burde overlevere i politiets hænder, trods at den bedaarende kunstner havde tilbudt som pant at deponere flere rosenrøde, opopnaks-duftende billetter fra grossererens egen datter stiledede til polkalokkernes eiermand.

'Vi kommer maaske til at have os nok en behagelig samtale,' tænkte jeg, idet jeg med øinen [102] fulgte kunstnerens fortryllende skikkelse opover, til han forsvandt;

'men ikke nu.'

Sagen var, at i den sidste halve times tid havde visse ideer, som allerede tidligere var begyndt at dæmre hos mig, antaget fastere form og haget sig sammen, saa de dannede en kjede.

Jeg troede at have tag i kjedens ene ende og vilde prøve at famle mig frem til den anden, eller maaske var det bedre med et raskt tag at prøve at gribe den tiden famling?

Kjeden havde forresten begyndt at lænke sig sammen saaledes: da jeg gik ud af madame Reiersens stue, havde den tanke sat sig fast hos mig: Evelina ved noget om diamanten, kanske ogsaa hendes mor.

Idet jeg passerede ud gennem det lille kjøkken, rørte min albue ved noget skiddent kaffestel, som stod der – en kande og et par kopper med indtørket grud i bunden. Denne tilfældighed var nok til at sætte igang et lidet tankeverk, som vistnok stod fuldt opstillet i mit hoved; men som maaske aldrig vilde have kommet igang, hvis ikke madamens ækle kaffekopper havde staaet der.

De bragte mig til at tænke paa en tirade i Evelinas forklaring forleden dag:

'Jeg gik hjem til min mor, saasnart jeg havde serveret kaffeen i museet – –'

[103] Hun serverede kaffeen i museet – hun saa, at diamanten blev vist frem – hun saa prokurator Jürgens' sindssvage gridskhed efter at eie den – hun hørte ham byde 10000 kr. for den! Senere passerer hun museet, da alle har forladt det, ser døren staa aaben og ved, at hun kun behøver at udstrække sin haand for at eie en stor sum penge. Maaske havde hun et eller andet brug for dem, som jeg endnu ikke kjender – men som jeg aner.

Hvis denne tankerække var rigtig, da sad prokuratoren nu med diamanten i sit eie. Usandsynligheden af, at den gamle hædersmand skulde have gjort sig til hæler, anfegtede mig ikke. Jeg vidste, at af samlermanien feies alle moralske betænkeligheder væk som avner for vinden, især naar alderdomssløvheden allerede har begyndt at omtaage sindet.

Syvende kapitel: Prokurator Jürgens

Min beslutning var fattet – jeg vilde ufortøvet hjem søge prokuratoren. Vanskeligheden laa i at faa den gamle til at rykke ud med ^[104] sproget, hvis han virkelig var besiddelse af den sorte skildpadde.

At bruge for kraftige midler det turde jeg ikke; det var jo en svagelig olding, jeg havde med at gjøre, og at lure ham var heller ikke saa let. Han var i besiddelse af ikke liden sluhed, og hans standhaftighed, naar det gjaldt om at bevare nogen af sine skatte, var rent utrolig, det vidste jeg fra før af.

Prokurator Jürgens kjendte mig godt. Jeg havde havt med ham at gjøre i embeds medfør et par gange, da man havde forsøgt at bestjæle ham. Desuden havde vi flere gange truffet hinanden hos Frik, og endelig kom jeg som saa mange andre interesserede mennesker i byen nu og da indom ham, for at se, om han havde faaet nogen merkelig forøgelse i sine smukke samlinger. Ja, du kjender jo de jürgenske samlinger i nationalmuseet? det er en hel afdeling for sig. Allerede før sin død forærede han det offentlige altsammen.

Medens jeg var hjemom hos mig selv og skiftede klæder, lagde jeg min krigsplan.

Den var hverken særdeles fint anlagt eller listig – kun et almindeligt kneb, som du vil se; men – som du ogsaa vil se – den var god nok for anledningen.

^[105] Jeg ringte paa hos Jürgens i Munkedamsveien 13. Han boede i 2den etage.

Til gaarden laa et køkken og et pigeværelse, der beboedes af hans kokkepige eller husholderske; paa den anden side af entréen var et værelse, der beboedes af tjeneren. Selv boede Jürgens i et værelse til gaden, og de øvrige tre værelser, som ligeledes vendte til gaden, afgav plads for hans samling af antikviteter og andre merkværdigheder.

Paa mit raad havde han truffet en del foranstaltninger for at beskytte sig mod tyvehaand. – Der var anskaffet sterke døre med dirkefri laase, jernstænger for vinduerne og nogle ildfaste jernskabe til opbevaring af de kostbareste sager.

Tjeneren aabnede døren for mig. Aarsagen til at prokurator Jürgens havde tjener var, som jeg før har fortalt, den, at han var næsten lam i benene. Han kunde vistnok bevæge sig alene omkring i sine værelser, om end med vanskelighed, men maatte paa gaden rulles i rullestol. Forresten var prokurator Jürgens en nøisom

mand og trods sin store formue meget sparsommelig. Det vil sige, i alt muligt undtagen hvad angik hans samlinger. I saa henseende var han som før nævnt ligetil utilregnelig ødsel.

[106] Den gamle prokurator stavrede op fra sin lænestol og vaklede mig imøde.

Et skaldet hoved med kalot, stor næse, slappe gammelmandskinder og en rynket hals presset ind mellem to vældige fadermordere, et kalvekryds gulnet af spildt snus, en ældgammel, sort bonjour, graamelerede benklæder og under disse blankpudsede skaftestøvler.

Det var hovedindtrykket af oldingen. Hans øine var rindende og blikket oftest lidt mat; men til sine tider blinkede de listigt og forraadte, at den gamle prokurator i sin tid havde været en gløg kar og ikke var saa let at lure den dag idag.

Han rakte mig den ene haand, famlede med den anden ved en lang guldkjede, som han bar rundt halsen, og som forsvandt i urlommen, og begyndte selv samtalen.

Der var nogen skjælven i hans stemme, og noget urolig syntes han ogsaa at blive ved at se mig; men det var ikke godt at sige, om disse symptomer var en naturlig følge af mandens alder, eller om han havde noget at skjule og følte sig ængstelig ved mit komme.

'Nei, se, hr. Monk,' sagde han, 'det er længe siden, jeg havde den ære, at se Dem hos mig; skal jeg kanske faa den fornøielse at vise [107] Dem nogle rare ting, som jeg nylig har faaet fat paa. – De har forresten bestandig saadan skammelig liden tid, saa jeg tror, at De aldrig har seet min samling ordentlig.'

Disse ord overbeviste mig om, at hvis den gamle havde diamanten i sit eie, saa havde han den ialfald i et sikkert skjulested, og dem var der nok af. De gamle møbler var fulde af de utroligste gjemmesteder – hemmelige rum, skuffer og lignende.

'Mange tak, hr. prokurator,' svarede jeg oprømt, 'men denne gang er jeg her paa embeds vegne og har endnu mindre tid end sædvanligt.'

'Det gjør mig ondt,' gryntede oldingen, lod sig falde ned i stolen og tog sig med skjælvende hænder en pris, 'ikke snus? nei, unge herrer snuser jo ikke nutildags; men tag plads, hr. politifuldmægtig, tag plads!'

'Tak!' Jeg trak stolen hen foran oldingen og bøiede mig over ham. 'Sagen er, at her i byen er begaaet et frækt tyveri; en usædvanlig kostbar gjenstand er stjaalet, og politimesteren har anmodet mig om at spørge –'

'De tror da vel ikke, at jeg køber tyvegods, høistærede?'

Prokuratørens øine glippede, og hans haand [108] med de indskrumpede fingre fôr op og ned paa urkjeden.

'Nei, selvfølgelig, hr. prokurator; men De ved, at det er hændt et par gange før, at tyvegods har været buden Dem tilsalgs, og at De har været os til uvurderlig nytte ved at opgive os tyvenes signalement; derfor –'

'Nei, dennegang kan jeg ikke hjælpe Dem, nei slet ikke! –'

'Men De har jo endnu ikke hørt, hvad det dreier sig om.'

'Nei ... men – men – jeg har ikke købt noget paa lange tider, ikke noget af betydning, eller som – – som kan være af interesse for Dem.'

'Det var kjedeligt – – høist kjedeligt! – – der glap vort sidste haab; bare ikke armbaandet bliver ført til udlandet, da er det meget vanskeligt, at – –'

'Armbaand, siger De, var det armbaand De sagde?'

'Ja, det var et armbaand, et ualmindelig pragtfuldt armbaand, besat med ædle stene, det forsvandt fra Adelina Patti's paaklædningsværelse i teatret igaar. – De ved, hun optræder her i disse dage; hun havde faaet det af keiseren af Brasilien.'

[109] 'Nei, det var da sørgeligt! men som sagt, ingen har forsøgt at sælge noget saadant til mig i denne tid.'

Det var umiskjendeligt, at oldingen følte sig lettet; han fik tag i klokkestrengen og befalede tjeneren at sætte ind vin og cigarer.

'Drik et glas vin med mig, hr. politifuldmægtig; baade gammel og ung trænger til et godt glas vin, og bedre faar De den ikke end denne. Jeg har selv faaet den hjem fra Oporto i 1847.'

Vi drak et glas, og jeg skal indrømme, vinen var god.

Prokuratøren havde hurtig forladt emnet om det stjaalne smykke og var begyndt paa forskellige interessante skildringer fra aar 1820 eller lignende.

Men det laa ikke i min plan at lade ham dø i synden; jeg havde aabnet min løbegrav og skred til stormen:

'Det er væmmeligt,' sagde jeg, 'med alle disse tyverier af smykker og kostbarheder, som foregaar her i byen nu om dagen; ingen ved, hvormeget bryderi det skaffer politiet.'

'Jeg kan forstaa det,' sagde prokuratoren uvillig ved atter at komme ind paa det tema og skjænkede med rystende haand i glassene.

[110] 'Ja,' fortsatte jeg, 'alle mennesker, som eier saadanne sager, burde paalægges at være ligesaa forsigtige som Gamle Frik paa Drammensveien.'

Ved at høre Gamle Friks navn nævne hoppede oldingen næsten i stolen, men jeg fortsatte ubarmhjertig:

'Ja, det er en kostelig historie, dette sidste tyveri hos Gamle Frik!' Dernæst slog jeg op en hjertelig og langvarig latter, der øiensynlig angreb prokurator Jürgens' nerver paa en yderst ubehagelig maade.

'Har De ikke hørt det? Jo, ser De: Gamle Frik eier en hel masse rariteter, hvoraf mange er af guld, sølv og ædle stene og meget kostbare. Der kommer ogsaa mange mennesker tid om anden, dels som husets gjæster, dels for at bese hans samlinger. Gamle Frik blev kjed af altid at maatte passe saa nøie paa, og saa lader han gjøre efterligninger af alle sine kostbareste gjenstande: forgyldt messing istedetfor guld og glas istedetfor ædelstene. – Dette er forresten en dyb hemmelighed, saa at ikke engang hans bedste venner ved andet end, at det er ægte sager, de ser, medens disse ligger vel forvaret i bankens kjelder.'

'Nei, hvad siger De?' – den gamle prokurator strakte hals som en grib.

[111] 'Jo, nu skal De høre: her forleden dag forsvinder det kostbareste af alle hans stykker; jeg tror, det var en sort diamant i guldindfatning, – man kaldte den endda for den sorte skildpadde. – Vi antager, at tyven er reist til udlandet med sin skat – – ha! ha! akkurat for 50 øre i messing og 2 kroner i slebet glas!'

Jeg slog atter op den larmende latter. Den gamle mand sank sammen, men forsøgte at reisesig, og snappede efter veiret. – Jeg troede, at han skulde faa slag, fik i en fart halstørklædet af ham og ringet paa tjeneren.

Vi fik imidlertid snart bragt ham i orden igen; det var et seigt stykke gammelt læder, det skal indrømmes.

Jeg vidste nu, hvad jeg behøvede at vide: prokuratoren havde diamanten i en af sine gjemmer. Det vanskelige var at faa ham til at udlevere den, uden at være nødt til at gribe til ubehagelige midler.

I den anledning tog jeg afsked, saasnart jeg saa, at han var kommet over sit ildebefindende, og uden at tale noget om, hvad aarsagen kunde være.

Tjeneren fulgte mig ud i entréen for at lukke mig ud.

Kommen did ud spurgte jeg hastig: 'De ved jo, hvem jeg er?'

[112] 'Ja – De er politifuldmægtig Monk,' svarede manden forbauset nølende.

'Godt, lad mig saa blive her i entréen, men luk døren op og i, saaledes at prokuratoren kan høre det og tro, at jeg er gaaet.'

Manden nølede fremdeles og saa tvivlende paa mig.

'Hurtigt! hvad jeg gjør, gjør jeg i lovens navn; men jeg har ikke tid til længere forklaring – nu.'

Han gjorde, som jeg sagde, og gik atter ind til sin herre.

Alt gik som jeg havde forudset. – Tjeneren kom straks efter ud igen, bortsendt af prokuratoren og forsvandt paa et vink af mig ind til sig selv.

Jeg trak mine sko af og aabnede lydløst døren til prokuratorens værelse. Som jeg ventede mig, var han gaaet ud i et af værelserne, der optog hans samlinger.

Uden at gjøre støj fulgte jeg ham.

I det inderste værelse stod oldingen ved den aabne dør til et af jernskabene. Hans rystende hænder var beskjæftiget med at sætte et par gammeldagse briller med runde glas paa næsen.

Jeg gav mig tid, indtil han af et hemmeligt rum havde faaet gravet frem en gjenstand, som [113] han førte tæt op til sine øine. Da laa min haand paa hans skulder, og straks efter laa den sorte skildpadde vel forvaret i min lomme!

Jeg ledede oldingen forsigtig bort i en stol. Han havde ikke mælet et ord.

Han blev siddende og gispe efter veiret med halvlukkede øine og de visne hænder dansende op og ned i fanget.

Jeg fik ham til at drikke et glas vin, og lidt efter lidt fik han talens brug igjen.

'Hvad ret har De til at lure Dem ind her og tage min eiendom? Diamanten er min – jeg har ærligen købt den – –,' og han strakte haanden ud ligesom for at faa den igjen.

'Diamanten er tyvegods,' sagde jeg, 'og vil af mig blive leveret i rettens hænder. – Det gjør mig ondt, at jeg har maattet narre Dem, for at faa den fra Dem; men jeg forstod jo straks, at De ikke frivillig vilde udlevere den.'

'Jeg har købt den og betalt den, og det er ikke tyvegods – – Deres opførsel skal blive Dem en dyr affære, Hr. Monk, De – –'

'Ikke mere snak om det, om De behager, hr. Jürgens,' sagde jeg bestemt. 'Af hvem har De købt diamanten?'

'Diamanten har jeg købt af – – af frøken Frik, og hun har faaet den af sin onkel – –'

[114] Mere fik oldingen dengang ikke sagt; thi mine hænder laa om hans hals. Det varede dog kun et øieblik; jeg besindede mig og slap ham, men stod dirrende af raseri foran ham.

'Hvad vover De at sige om den unge dame, om Sigrid, om min – jeg mener om hr. Friks niece? Hr. Frik har selv anmeldt tyveriet, og naar De siger, at frøken Frik har solgt diamanten til Dem, da siger De med det samme, at hun har stjaalet den. Tak De til, at De er en gammel mand, ellers – –'

Oldingen rakte haanden ud som for at ringe; men ingen klokke var i nærheden. Hans øine flakkede vildt omkring.

Det gik op for mig, at jeg næsten havde skræmt livet af ham, og jeg blev med en gang aldeles rolig.

'Vær fornuftig, hr. prokurator, og tag tingen med ro. Det var uforsigtigt af Dem at købe den diamant, men alle ved jo, at De gjorde det i god tro. Dog er det nødvendigt, at De giver en sandfærdig forklaring af, hvorledes De har faaet den – og af hvem. Hvis ikke, kan det blive Dem en ubehagelig historie. Det forstaar De vel selv?'

'Jeg forstaar bare, at jeg har kjøbt diamanten af en ung dame og givet 5000 kroner for den. Mere forlangte hun ikke' – sagde gamlingen [115] skjælvende, medens der begyndte at komme liv i hans øine ... 'Naar De siger, at det ikke var frøken Frik, saa var det vel heller ikke hende; men saa var det vel den anden unge pige der i huset; jeg tror, de kalder hende Evelina – ja, hende var det, naar De absolut vil vide det.'

'Ja, det er nok rimeligere det, hr. prokurator,' sagde jeg opmuntrende; thi jeg skammede mig over min ubeherskede opførsel mod den gamle mand; 'og De faar undskyldte mig, om jeg var lidt barsk mod Dem.'

Jeg ringte selv paa tjeneren og gav i dennes nærvær prokuratoren en kvittering for skildpadden, som jeg tog med mig og gik.

*

Politimesteren blev ikke lidet forbauset, da jeg lagde diamanten foran ham paa bordet; og da jeg havde aflagt min rapport, lykønskede han mig med resultatet og komplimenterede mig for den maade, hvorpaa jeg havde grebet sagen an.

Jeg fandt det unødvendigt at omtale prokurator Jürgens' elendige forsøg paa at undskyldte sig med, at det var frøken Frik, som havde solgt ham diamanten.

Politimesteren lagde ogsaa liden bret paa den del, Jürgens havde i affæren:

[116] 'Manden maa jo straks gøres umyndig og sættes under ordentligt opsyn. – Forøvrigt vil han naturligvis af retten blive erklæret utilregnelig, om statsadvokaten sætter ham under tiltale.'

Ja, deri var jeg enig. Saa gav jeg politimesteren en udførlig beretning om mit besøg hos madame Reiersen, om hvorledes skuespillerens navn var nævnt og om mit flygtige møde med denne.

'Forstaar jeg Dem ret,' sagde politimesteren, 'saa har De en mistanke om, at der bestaar et forhold mellem den smukke kammerpige og den bedaarende skuespiller?'

'Ja, jeg har.'

'Og De gaar endnu videre, De søger her aarsagen til, at den ulykkelige pige har begaaet tyveriet, ikke sandt?'

'Jo, jeg kan ikke negte, at noget saadant er faldt mig ind; kun forekommer det mig underligt, at en pige som Evelina, der ikke alene har det bedste skudsmaal af frøken Frik, som en brav og ordentlig pige, men som efter alt, hvad jeg har kunnet bringe i erfaring, ogsaa skal være i besiddelse af karakter og sandhedskjærlighed, kan have forelsket sig i et saadant menneske eller givet sig i hans magt!'

[117] 'Nei, ved De hvad, min kjære Monk,' faldt politimesteren ind med et smil, som kunde faa dem, der ikke kjendte ham, til at tage ham for den hjerteløseste cyniker, 'nærer De endnu efter saa mange aars tjeneste i politiet illusioner med hensyn til det smukke kjøn? De tror da vel ikke fremdeles paa de pene bøger, som fortæller os om, hvorledes heltens 'mandige aabenhed', 'ligefremme ærlighed', eller hvad det nu hedder, fortryller kvinden?'

'Nei, jeg har jo i de senere aar seet en del –'

'Ja, De har seet en del, som viser Dem, at de største Don Juan'er ogsaa er de største løgnere, og at en mand med et glat ansigt, som kan smigre og lyve, har større magt over det smukke kjøn end en hvilken som helst ærlig mand, ikke sandt?'

Jeg var vant til min foresattes spøgefulde overdrivelser og kunde forresten ikke negte, at mine erfaringer som politimand i en betænkelig grad gik i samme retning. Heller ikke havde jeg godt for at modsige ham i dette stykke, da jo mine mistanker med hensyn til Evelinas bevæggrunde for tyveriet udsprang af et lignende raisonnement.

'Godt,' fortsatte politimesteren, 'naar De har gjort tjeneste ved politiet i en menneskealder [118] til, saa vil De vist ikke have stor respekt tilovers for kvindernes idealer. Men lad os komme tilbage til vor diamanthistorie: De skal straks faa en fængslingsordre, og saa er det bedst, at De arresterer den unge pige saa snart som muligt. Jo før det gøres, desto større udsigt er der til at faa fat paa pengene, som hun har faaet af prokuratøren.'

'Undskyld, hr. politimester,' svarede jeg, 'Evelina er vistnok i dette øieblik i Friks hus og vil forblive der natten over. Det vilde være meget ubehageligt for Friks, om arrestationen foregik der i huset. – Har De noget imod, at jeg venter dermed til imorgen? Sandsynligvis vil hun da besøge sin mor. Man kan saa benytte anledningen og foretage en husundersøgelse paa samme tid. Hvis madame Reiersen er medvider, kunde det maaske lykkes at overraske hende og faa hende til at rykke ud med pengene. Det er ligesom jeg har det paa følelsen, at hun vil være lettere at overraske end datteren.'

'Men er De da ikke bange for, at en af dem kan benytte tiden til at faa pengene af veien? – hvis de ikke allerede er bragt et eller andetsteds hen.'

'Jeg tror tværtimod, at det kunde være nyttigt at lade dem være i fred iaften. Jeg skal [119] lade dem bevogte af nogle af mine bedste folk saalænge.'

'Og skuespilleren?'

'Han er allerede i gode hænder. Opdagelsesbetjent Kolstad har ordre til at følge ham som en skygge og arrestere ham, hvis han skulde forsøge at forlade byen.'

'Naa, det er bra. Gjør De som De vil, hr. Monk; jeg tror nok, De er den bedste detektiv af os to. Skulde De træffe Gamle Frik iaften, saa hils ham fra mig, og sig, at jeg kommer til at beholde hans diamant, saalænge til retten har behandlet sagen; men at den er i gode hænder.'

Det var forresten ikke med noget let hjerte, jeg den aften vandrede ud over Drammensveien efter at have givet min betjent de fornødne ordre. Jeg vidste; at det budskab, jeg havde at bringe, vilde bedrøve baade Gamle Frik og Sigrid dybt.

Kommen el stykke paa vei, faldt det mig imidlertid ind, at jeg slet ikke havde noget at gjøre paa villa Ballarat den aften. Det burde jo ikke blive bekjendt der i huset, at diamanten var funden – ikke saalænge Evelina var der. Gamle Frik og Sigrid vilde naturligvis spørge mig, om der var kommet noget nyt frem, og jeg vilde nødig lyve for dem og skjule, hvad der var passeret.

[120] Saa stor min lyst end var til at se Sigrid, saa tog jeg dog fornuften fangen, vendte om og efter at have spist min aftensmad paa en kafé, gik jeg lige hjem i min bolig.

Jeg telefonerede til politikammeret og spurgte, om der var noget nyt fra de betjente, som skulde bevogte de tre personer, som før er nævnt.

Nei, der var intet nyt. Evelina var ganske rigtig paa villa Ballarat, og huset blev bevogtet.

Jeg tændte mig en cigar og gav mig til at overtænke dagens begivenheder. Alting var lykkedes for mig, og dog følte jeg mig lidet tilfreds; det maatte vel være tanken paa den stakkels Evelina, og den del hendes herskab vilde tage i hendes skjæbne, som foraarsagede dette. Eller – – –?

Hvis du tror paa forudfølelser eller paa, at store ulykker – uden at vi kan paavise aarsagen – kaster sin skygge foran sig, faar du tilskrive det en saadan aarsag. – Nok af det, jeg følte mig uvel og trykket, og da jeg havde lagt mig, varede det længe, før søvnen vilde komme.

Ottende kapitel: Arrestationen

[121] 'Skuespilleren er væk, hr. fuldmægtig!'

Det var de ord, hvormed jeg blev vækket kl. 7 næste morgen.

Foran sengen stod min betroede betjent Kolstad med et ansigt, som var betydelig længere end i dagliglaget.

'Hvad siger De? Har De ladet ham slippefra Dem? det var – –'

'Ja, men hvem kunde naa tro, at – –'

'Godt, gaa De ud i det andet værelse saalænge og faa Dem en kop kaffe; jeg skal skynde mig at faa klæderne paa mig, og saa skal vi tales ved.'

En politimands liv er ikke af det roligste, og mine betjente havde ordre til aldrig at tage i betænkning at søge mig i min private bolig, naar de havde en melding af vigtighed at afgive, det være sig til hvilken som helst tid af døgnet. Det var saaledes ikke første gang, at jeg blev taget paa sengen paa den maade; men da det ikke er godt at modtage en melding med tilbørlig værdighed, naar man selv ligger, og der [122] staar en lang betjent foran en, saa afbrød jeg paa denne maade forhandlingen, til jeg var færdig med min paaklædning. Det varede imidlertid ikke længe, før vor underhandling fortsattes.

Min vertinde havde vistnok i mellemtiden forsøgt at forsyne den værdige betjent med kaffe og andre ingredientser til en styrkende frokost; men skuffelsen havde nok betaget ham appetiten, ialfald var det umuligt at faa ham til at fortsætte maaltidet efter min indtræden.

'Det er ligegodt, at jeg giver rapporten med en gang, hr. fuldmægtig, og fortæller, hvor skammelig jeg er bleven narret – – ja, at slik en elendig jentefut og pomadeslikker skulde narre mig, som har været i politiets tjeneste i 27 aar –'

'Bryd Dem bare ikke om det, min kjære Kolstad,' faldt jeg beroligende ind; thi manden var saa bevæget, at han øiensynlig havde ondt for at udtrykke sig; 'Vi faar nok fat paa ham, hvis vi vil have ham. Jeg er sikker paa, at det ikke er Deres skyld, at han foreløbig er forduftet; tag Dem en kop kaffe til, og lad os saa høre.'

'Tak, mere kaffe skal jeg ikke have; men her har De min rapport, hr. fuldmægtig: De husker, at det var igaar ved middagstider, at jeg fik ordre til at passe paa

skuespilleren og [128] arrestere ham, hvis han skulde ville reise af byen. – Ja, det var ikke vanskeligt at passe paa ham de første timer, for da sad han i et kabinet i anden etage i Tivoli restaurant sammen med en 8–10 andre skuespillere og skuespillerinder. De spiste den fineste middag, de kunde faa, og drak saameget champagne, at det ordentlig var stygt at se alle tomflaskerne, som blev baaret ud. – Jeg kjender oberkelneren der, ser De, og var oppe og talte med ham; medens gastereringen gik for sig. – Fredriksen betalte det alt sammen – –'

'De er sikker paa, at han betalte?'

'Ja, det er jeg. Oberkelneren viste mig regningen; den var paa 142 kroner; da skjønte jeg, at hr. fuldmægtigen nok var paa det rette spor som sædvanlig. Havde bare ikke jeg været saa dum – – ja, De faar undskylde, hr. fuldmægtig, om jeg er lidt alterert – det er første gang, det har hændt mig – –; men –'

'Ja, nu faar De holde Dem til sagen, min gode Kolstad,' svarede jeg med paatagen strenghed, som det bedste middel til at faa ham paa ret kjøl.

Det hjalp ogsaa; thi han rettede sig op og forsøgte senere ikke at komme ud af den rapportmæssige fortællings tørre stil.

[124] 'Javel, hr. fuldmægtig! – Jeg telefonerte til stationen og fik til assistance en af de nye folkene vore. Vi skiftede til at holde vagt, medens skuespillerne spiste og drak. Efter middagen fik de kaffe og alslags likører og holdt paa saadan ligetil kl. 6 om eftermiddagen. Saa gik skuespiller Fredriksen hjem i Russeløkveien no. 44, og der var han til kl. 9. Han har vel sovet i den tiden, for han saa fuldstændig ædru ud, da han igjen kom ud paa gaden, medens han ikke var lidet beruset, da han gik hjem fra kalaset paa Tivoli. Han havde en stor haandkuffert i haanden, men intet andet reisetøi og de samme klæder, som han havde havt paa sig hele eftermiddagen.'

'Var haandkufferten ny?'

'Ja, den var flunkende ny; nu skal De bare høre, hvor slu den karen var:

Han gik op til holdepladsen paa hjørnet af Drammensveien; der tog han en droske. – Jeg og den unge betjent tog en anden droske og kjørte efter ham. Om han skjønte, at nogen fulgte ham, eller ikke, det skal jeg ikke sige. Vi maatte jo holde os et godt stykke bagenfor for ikke at gjøre ham mistænksom.

Han kjørte lige til Viktoria hotel, og der saa vi ham gaa ind porten og drosken kjøre [125] tom videre. Straks efter gik jeg ind til portieren og spurgte ham, hvad den herre

hed, der nylig var kommen til hotellet, og hvilket værelse han havde faaet. Portieren, som var en ny mand, der ikke hører til mine bekendte, svarede, at tjeneren for øieblikket var oppe med navnebogen, men at den reisende havde faaet no. 47. Han havde ikke sagt noget om, hvorlænge han agtede at blive, eller andet af betydning.

Nu var jeg foreløbig sikker paa fuglen. Ved at oplyse om, hvem jeg var, fik jeg portieren til at love at telefonere til mig, hvis den fremmede skulde gjøre tegn til at reise; saa satte jeg den unge betjent som vagt udenfor, og gik hjem for at faa mig en lur.

Klokken var vel saa omtrent halv elleve, da ringede portieren op og sagde, at nu havde herren paa no. 47 netop forlangt en vogn, for han vilde reise med nattoget til Sverige. Som fuldmægtigen ved, gaar toget kl. 11,05, saa jeg havde ikke mere end tid til at klæde mig paa og gaa ned paa stationen; men jeg var jo sikker paa, at den unge betjent skulde følge efter skuespilleren, saa at vi sammen kunde arrestere ham. Jeg kom paa stationen 7 minutter før 11; men der var ingen betjent og ingen skuespiller.

[126] Et minut før toget skulde gaa, gik jeg for sidste gang gennem alle vognene og havde en jernbanebetjent med. Der var ingen skuespiller! I 1ste klasse sad kun en passager; det var minister D... fra Paris, sagde jernbanebetjenten. Jeg gik ind og saa paa ham – ganske rigtig, det var ham.'

'Kjender De da minister D...?'

'Javist kjender jeg ham af udseende, det er jo ham, som ser ud som Per Gynt paa theatret, ja, ikke i begyndelsen af stykket, men saadan ude i 3die–4de akt –'

Jeg kunde ikke lade være at le. 'Der kan De se, Kolstad! det er ikke greit at have med skuespillere at gjøre. Det var altsaa ved at spille sin gamle rolle som Per Gynt i 4de akt, at skuespilleren narrede Dem?'

'Javist var det saa, men hvem pokker skulde da ogsaa tro – –'

'Nei, det kan De have ret i; men hvoraf kom det, at Deres medhjælper ikke fulgte ham fra hotellet?'

'Ja, det gik saadan til. – Betjenten saa, at der blev vinket paa en vogn fra holdepladsen. Han gik da bort til tjeneren, som vinkede, og spurgte, hvem der skulde reise. Det var minister D..., svarede denne, og da betjenten saa [127] en pen

gammel mand med graa bakkenbarter stige ind i vognen, saa anede han intet, men vedblev rolig at holde sin vagt udenfor.'

'Dette er godt og vel; men jeg forstaar ikke, at mandens haandkuffert ikke forraadte ham. Den kjendte I jo godt, baade De og Deres medhjælper. – Desuden syntes jeg, at portieren maatte blive forbauset ved at se en yngre, glatraget mand komme ind i hotellet og saa forlade det som en 'pen, gammel mand', som De siger, – 'med graat kindskjæg.'

'Jeg har ikke fortalt Dem alt endnu, hr. fuldmægtig! Nu skal De høre, hvor udspekuleret den kjæltringen var. Indi den store haandkuffert, som han bar med sig, havde han en ny dragt, løsskjæg og alle sine apparater, foruden en mindre reisevæske til at bære i haanden. Det var inde i vognen, at han gjorde sig om til ministeren – presenningen var trukket over, da det regnede saa smaat --. Portieren i hotellet havde derfor kun seet ham som den ældre mand den hele tid; og vi, som kun saa ham stige ud af drosken med ryggen mod os og paa flere hundrede alens afstand, vi havde ingen idé om, at han havde skiftet udseende. Det faldt os ikke ind at spørge portieren om, hvordan den mand saa ud, som vi havde fulgt den hele tid.'

[128] 'Men den store haandkuffert?'

'Ja, den lod han blive i vognen og gav kusken ordre til at bringe den tilbage til hans logis. Jeg fik endelig idag tidlig fat paa kusken og fik høre, hvordan alt var gaaet for sig. Han syntes nok, det var lidt rart, at manden forklædte sig under kjøreturen; men saavidt jeg kunde forstaa, var han nok lidt fuld ved anledningen, og da han fik to kroner i drikkepenge, antog han, at det ikke var noget, som kom ham ved. – Nu har De hørt alt, hr. fuldmægtig, og ser, hvor kapitalt jeg blev luret af den skuespillerslusken; bare --'

Jeg lod ikke manden udbrede sig videre over dette emne, men sendte ham væk. Jeg havde hørt nok.

Det kan ogsaa være tilstrækkeligt for denne fortælling, naar jeg oplyser, at skuespilleren samme dag efter telegrafisk anmodning fra os blev arresteret i Gøteborg, hvor han var ankommet om morgenen; men at han ved arrestationen kun var i besiddelse af en ubetydelig sum penge. Han blev ført til Kristiania, og det kom paa det rene, at han vistnok havde været eller var forlovet med Evelina, ligeledes at han dagen før sin afreise havde ruttet med penge; men det var ikke muligt at paaføre ham [129] nogensomhelst deltagelse i tyveriet, og han blev efter

nogle dages forløb sat paa fri fod. Dog med tilhold om ikke at fjerne sig fra byen, da han vilde have at møde som vidne i sagen mod kammerpigen.

*

Imidlertid faar jeg komme tilbage til beretningen om, hvad der videre forefaldt den dag, som begyndte med det bedrøvelige syn af den narrede opdagelsesbetjent foran min seng.

Som jeg før har fortalt, var det min hensigt den dag at lade Evelina arrestere. Der var ikke længere noget at vente efter, nu efterat skuespilleren var rømt; og da jeg desuden ved melding fra en af mine folk fik underretning om, at hun havde forladt villa Ballarat for at besøge sin mor, besluttede jeg at benytte anledningen. – Som før sagt, vilde jeg nødig lade fængslingen foretage i Friks hus.

Den slags arbeide er eller var jeg ingen ynder af; men for denne gang besluttede jeg dog selv at udføre det, og det af flere grunde:

Det forekom mig udenfor al tvivl, at Evelinas bevæggrund til tyveriet maatte søges i hendes forhold til skuespilleren. I ethvert fald følte jeg [130] mig overbevist om, at hun fortjente medynk, og jeg ønskede derfor selv at foretage arrestationen, for at kunne gjøre denne saa lempelig og hensynsfuld som muligt.

Det forekom mig ligeledes sandsynligt, at madamen kunde være medskyldig eller ialfald vidende om forbrydelsen og om, hvor prokurator Jürgens' penge befandt sig. At faa tag i disse var jo nu min hovedopgave, og jeg haabede ved en overraskelse at faa den gamle til at forraade sig.

Klokken var derfor ikke mere end 9 om morgenen, da jeg sammen med en civilklædt betjent kjørte ud til Rusløkveien i en droske.

Drosken lod jeg holde udenfor porten, betjenten tog post i gaarden, og jeg gik alene op.

Jeg stansede udenfor madame Reiersens dør og lyttede. Stemmer hørtes indenfor, men meget utydeligt. Da jeg aabnede døren, viste det sig ogsaa, at det forreste værelse var tomt; derimod hørte jeg nu stemmerne tydeligere i det indre værelse, om end døren var lukket.

'Du kunde gjort, som mor din sa' dig, du uløkkelige barn, saa kunde vi ha't det saa godt som noen – men –'

Det var madamens skingrende, vredladne stemme; den afbrødes af en undertrykt stønnen [131] og derpaa af en ungdommelig røst, som lidenskab og sorg gjorde hæs. Jeg traadte nær hen til døren og lyttede, om end min følelse for øieblikket nærmest lignede væmmelse ved mit hverv.

'Tal ikke mere til mig, mor! du ved, at det, du vilde have mig til at gjøre, det havde jeg aldrig gjort, aldrig i verden, og hvad jeg alt før havde gjort, det kan ikke forandres. Nu har jeg ikke andet at gjøre end at tage livet af mig – – bare jeg havde kraft til det – –'

Her afbrødes den ulykkeliges tale af en høi hulken og nogle vrede udraab fra moren.

Straks efter gik døren op, og paa tærskelen havde jeg det stygge syn af den gamle kvinde, medens datteren indenfor saaes at ligge tværs over en seng med hovedet begravet i puderne.

Jeg har sjelden følt mig saa uhyggelig tilmode.

Madamens skingrende forbandelser over politiet i almindelighed og mig i særdeleshed gled upaaagtede forbi mine øren; jeg saa intet andet end det frygtelige syn af den unge piges ligblege ansigt, da hun hævdede det mod mig, og det haabløse udtryk i hendes øine.

Imidlertid boede der hos hende en kraft, som kun faa er i besiddelse af. Hun reiste sig [132] hurtig, strøg haaret tilbage fra ansigtet og var selv den første, som talte.

Hendes stemme var lav, men nu forbausende rolig, medens alt blod syntes at være veget fra hendes læber.

'De er kommen for at arrestere mig, hr. Monk, fordi jeg har stjaalet Friks diamant. Ja, jeg har ventet det baade igaar og idag. Igaar havde jeg formodentlig negtet, men idag gjør jeg det ikke. Jeg har taget diamanten! lad mig bare komme i fængsel saa snart som muligt og blive dømt – bare gjør det hurtigt!'

Moren var bleven purpurrød i ansigtet ved datterens tale og forsøgte flere gange at afbryde hende; men der var en ulykkens værdighed i datterens ord og holdning, som stansede endog denne kvinde.

'Tab ikke modet, Evelina,' sagde jeg, og jeg haaber, at medfølelsen prægede sig i min stemme. 'Der er sandsynligvis formildende omstændigheder tilstede, som gjør,

at Deres brøde er mindre end den synes. Hvis De kun er aaben og tilstaar alt, vil Deres straf blive mindre, ja, det kan endog – –'

Den unge pige afbrød mig: 'Tak for Deres venlighed, hr. Monk; De er en brav mand; men jeg ønsker ikke, at min straf skal blive forringet. [133] Jeg har sagt Dem, at jeg har stjaalet diamanten. Nu! mere vil jeg heller ikke sige, om De saa lagde mig paa pinebænken.'

'For Guds skyld, tag det ikke paa den maade, Evelina! – –'

Men nu kunde madamen ikke styre sig længere :

'Aa er det du sier, Evelina, din fordømte tosse! nei – at en skal høre sit eget kjød og blod lyve sig selv til doms! Dere kan da vel forstaa, fuldmægtig, at hu' er gælen og ikke ved, hvad hu' selv sier?'

'De burde passe Dem selv, madame Reiersen, og heller hjælpe til, at her blev aflagt en fuldstændig tilstaaelse, og at pengene kom tilrette. Diamanten er solgt for 5000 kroner, og pengene har De kanske selv.'

Jeg vil ikke trætte dig eller pine mig selv med at gjenkalde det optrin, der paafulgte. Det er nok, naar jeg siger, at madamen rasede som en furie og negtede at vide nogetsomhelst hverken om diamanten eller pengene. Den unge pige mælede ikke et ord fra nu af, og indtil hun blev ført i varetægtsarrest. Jeg lod moderen følge med i drosken, hvad hun forresten ikke havde større imod.

Hos forhørsdommeren gjentog omtrent den [134] samme scene sig. Den unge pige tilstod, at hun var skyldig i tyveriet; men negtede at give nogensomhelst videre forklaring. Hun bad kun om at blive dømt hurtigt. -- Moren erklærede datteren for gal og negtede at kjende noget til sagen.

Ved husundersøgelsen hos madame Reiersen fandtes intet spor af pengene.

Ved et brev underrettede jeg Friks om, at diamanten var funden, og om Evelinas arrestation og tilstaaelse, idet jeg bad dem indtil videre ikke nævne det for mr. Howell, som paa denne tid ventedes tilbage.

Prokurator Jürgens blev af sine slegtninge saa hurtigt som muligt gjort umyndig, og paatalemyndigheden afstod derfor fra at sætte ham under tiltale for kjøbet af tyvegodset.

Det blev oplyst, at pengene for diamanten var bleven betalt i tusindkronesedler. Næste dag havde en mand vekslet fem saadanne i en af byens banker. Men kassereren havde ikke lagt videre merke til personens udseende. Han erklærede, at det muligens var skuespiller Fredriksen; men at han intet sikkert kunde udtale herom.

Andet spor var ikke at opdage i den retning.

Niende kapitel: Fotografiet

[135] Næste dag sad jeg netop paa mit kontor og skrev en billet til mr. Howell – det var den dag, han skulde komme hjem – for at udbede mig en samtale med ham, da vagthavende betjent kom ind med et visitkort: En herre ønskede at tale med mig.

Mr. Reginald Howell
Villa «Ballarat», Christiania.
«The Travellers club, London»

læste jeg.

'Før ham ind.'

Mr. Howell rystede min haand med sin engelske, skjødesløse hjertelighed.

'Glæder mig at se Dem.'

'Iligemaade; velkommen tilbage.'

Han havde meget hurtig lært sig norsk, og vi talte det altid sammen.

'Jeg skrev netop en billet til Dem, mr. Howell, for at udbede mig en samtale med Dem; De er kommet mig i forkjøbet; maaske netop i samme anledning?'

[136] 'Ja, – antager det,' svarede englænderen smilende, 'jeg vilde gjerne sige Dem nogle ord i fortrolighed angaaende diamanttyveriet hos mr. Frik.'

Han saa sig omkring, som for at forvise sig om, at vi var alene.

'De kan tale frit, vi er alene; jeg ønskede netop at gjøre Dem nogle spørgsmaal i den anledning. De var jo i huset den dag lige til henimod kl. 7?'

'Netop; sig mig, hr ... Monk, vil jeg blive indkaldt som vidne i denne sag?'

'Naar sagen kommer for retten, er der al sandsynlighed for, at De vil blive indkaldt som vidne.'

'Men er jeg forpligtet til at møde frem og svare?'

'Ja, det er De. Jeg haaber, De ikke har noget derimod?'

Der var noget eget i mandens væsen, som gjorde, at jeg fæstede den allerstørste opmærksomhed ved hans ord og opførsel.

'Men kan sagen komme for retten, før man har faaet fat i tyven?'

'Saasnat man har faaet tilstrækkelig beviser mod en eller anden, vil denne blive sat under tiltale og ført for retten.'

[137] 'Men før dette sker, behøver jeg altsaa ikke at besvare spørgsmaal i den anledning?'

'Naar politiet, der leder efterforskningerne i sagen, spørger Dem, bør De ubetinget svare. At negte at svare vilde være meget paafaldende, ja kan endog lede til ubehageligheder for Dem.'

'Tak for Deres oplysninger,' svarede mr. Howell; han havde reist sig og gik urolig op og ned paa gulvet. 'Det er ikke behageligt for en gentleman at bidrage til en stympers ulykke; men maaske er det umuligt at undgaa?'

Af de ord, der var vekslet mellem os, fik jeg følgende indtryk: Den unge engelskmand kjender ikke til Evelinas arrestation. – Som du vil erindre, havde jeg ogsaa anmodet Gamle Frik og Sigrid om ikke at omtale denne omstændighed. – Han har ved min besvarelse af de spørgsmaal, han har gjort mig, ikke kunnet faa høre noget, som han ikke vidste før; saa grøn er han ikke. Altsaa har han kun gjort mig de spørgsmaal paa skrømt i en eller anden hensigt. Han kjender til noget af vigtighed for afsløringen af diamanttyveriet, det kan enhver forstaa ...

Jeg besluttede pludselig at underrette ham om Evelinas arrestation, men ikke om hendes tilstaaelse. Det skulde da være underligt, om [138] han ikke kom til at forraade, hvorvidt det, han vidste, pegte i samme retning eller ikke.

'Forresten,' sagde jeg, 'behøver De vistnok ikke at være bange for, at Deres vidnesbyrd skal være af afgjørende betydning. Vi har allerede faaet diamanten tilbage, og den skyldige er arresteret. – Det er kammerpigen Evelina. Indiciene er saa stærke, at en tilstaaelse er unødvendig.'

'Vel,' sagde mr. Howell rolig – 'da kan jeg jo ligesaa godt først som sidst fortælle, hvad jeg ved: Det var den eftermiddag, da diamanten kom væk, efterat den gamle raring Jürgens havde spist middag paa villa Ballarat. Straks efter at vi havde drukket kaffe i museet, gik jeg op paa mit værelse og gjorde istand nogle patroner, for jeg skulde paa en jagttur i Østerdalen, ved De.'

'Ja, jeg kjender forholdene i huset den eftermiddag. Fortsæt De bare!'

'Well! da jeg var færdig med patronerne, gik jeg ned i haven for at røge en cigar. – De øvrige husets folk var nok gaaet paa sine værelser, for jeg saa ingen af dem. – Da jeg gik forbi museet, syntes jeg, at døren ikke var lukket, og da jeg tog i den, gled den helt op. De ved, det er en svær jerndør, men saa godt afballanceret og smurt, at den bevæger sig aldeles lydløst [139]. – Godt! jeg kaster et blik ind i museet, og der faar jeg se en dame staa foran skabet paa væggen ligeoverfor med ryggen mod mig. Med den ene haand holdt hun jernlemmen i veiret, og i den anden havde hun en gjenstand, som hun syntes netop at have taget ud af skabet, og som hun bøiede sig over. Det faldt mig ikke ind andet end, at det var frøken Frik; jeg troede at kjende den lyse vaarkufte med alle de mørke snorer paa.'

Jeg saa pludselig op og mødte mr. Howells blik; han havde ikke tiltalende øine, og det forekom mig, at blikket var mørkt og lurende.

'Fortsæt,' sagde jeg hurtigt, og som jeg tror, noget barskt.

'Well! De ved, mr. Monk, at jeg er svært glad i at fotografere, og at jeg gjerne gaar med et lidet øieblikksapparat. – De kjender det jo – vi har ofte haft løier paa villa Ballarat med at fotografere folk, naar de mindst ventede det!'

Jeg nikkede.

'Ja, jeg havde apparatet paa mig, og saa fik jeg den idé, at jeg skulde fotografere miss Frik, som hun stod der, uden at hun vidste om det. – Jeg gik hurtig og lydløst indenfor døren, lod apparatet virke og gik saa ud igjen, uden at hun saa mig. Hun stod ligesom og [140] betænkte sig paa, hvad hun skulde gjøre med det, hun havde i haanden – –.'

Engelskmanden gjorde en pause, ligesom for at jeg kunde ytre mig. Men da jeg ikke engang saa op, men tegnede figurer paa papiret foran mig, med saa ligegyldig en mine som muligt, fortsatte han:

'Senere om aftenen tog jeg en droske udenfor og kjørte til stationen. Paa veien leverede jeg en del plader ind til fotografen, deriblandt ogsaa det billede, jeg netop har omtalt, da der var nogle iblandt dem, som jeg gjerne vilde have fremkaldt til min hjemkomst. – Kommen hjem igjen fra Østerdalen, hører jeg, at diamanten er forsvunden, og kommer saa til at huske paa fotografiet. Jeg sagde naturligvis intet om det til mr. Frik eller hans niece, men afhentede fotografierne. Vil De se det fra museet?'

Dette var anden gang, at Sigrids navn blev sat i forbindelse med diamantens forsvinden.

Det vakte de ubehageligste fornemmelser hos mig; men da jeg følte mr. Howell's blik hvile forskende paa mig, lod jeg fuldstændig rolig og tog imod, hvad der blev rakt mig.

Det var et ganske lidet fotografi paa tyndt, prepareret papir og anbragt mellem to glasplader, holdt sammen af en gummiring.

[141] Jeg tog det med mig bort til vinduet forat undersøge det nøiere.

Det var som sagt et lidet billede, kun 2–3 tommer høit og temmelig smalt, men meget tydeligt.

En ung pige stod foran det velkendte skab i Gamle Friks museum. – Stillingen var ganske som mr. Howell havde beskrevet den:

Den ene haand holdt døren aaben, den anden holdt en gjenstand, der skjultes af skulderen, hovedet og nakken lidt bøiet i beskuelsen af gjenstanden.

Det var en rank, smuk figur i spadserdragt med lys kufte, besat med mørke snorer.

Forøvrigt var der ikke meget at se af værelset. Man saa et stykke af skabet paa begge sider, en stol, armen af en anden stol, men ellers intet. Over skabet omtrent i høide med den unge piges hoved løb en gesims. Et stykke af denne gesims eller hylde, hvorpaa forskellige smaa kunstgjenstande havde sin plads, var kommet med paa billedet.

Et blik var nok til at overbevise mig om, hvem den unge pige var.

Jeg vendte mig om til mr. Howell: 'Det er kammerpigen Evelina, som jeg formodede.'

'Ja, selvfølgelig; jeg bare forbauses over, at jeg kunde tage hende for frøken Frik, da jeg [142] først saa hende. Det maa have været spadserdragten, som narrede mig. Frøken Frik har gaaet med den i hele vaar.'

'Ja, det ved jeg,' svarede jeg tørt; det var irriterende stadig at komme tilbage til Sigrid i denne sag.

'Godt; i den anledning har jeg ogsaa spillet lidt detektiv, mr. Monk. Jeg har listeligen udspurgt de øvrige tjenestefolk og faaet vide, at frøken Frik netop samme eftermiddag havde foræret Evelina spadserdragten. De ser, alting er greit i saa henseende.'

'Vil De lade politiet beholde fotografiet, mr. Howell, og er det noget andet, De kan oplyse i denne sag?' – min tone var nok lidt kort.

'Vent lidt,' var svaret, 'jeg haaber, De nu forstaaar aarsagen til de spørgsmaal, som jeg gjorde Dem i begyndelsen af vor samtale.'

«Ja, De vilde nødig optræde som vidne, saavidt jeg kunde forstaa.'

'Netop; og som De selv har sagt, er jo vedkommende allerede fængslet, og indicierne saa stærke forøvrigt, at mit vidnesbyrd ikke gjør noget fra eller til. Naar saa er tilfældet, var det da ikke muligt, at jeg kunde slippe at optræde for retten; at De kunde betragte, hvad jeg her har sagt, som konfidentielt, saaledes at jeg fik [143] fotografiet tilbage og tilintetgjorde det? Jeg kommer ellers til at staa som en spion, en tyvetrækker, mr. Monk, og det er mig modbydeligt at skulle vidne mod en ulykkelig kvinde!'

'Deres udtalelser gjør Dem al ære, mr. Howell; men jeg kan desværre ikke forhindre, at De bliver indkaldt som vidne. Jeg kan naturligvis ikke beholde fotografiet mod Deres vilje; men jeg maa omtale det i min rapport og paa det alvorligste tilholde Dem at bevare det. Hvad De har sagt paa mit embedskontor angaaende en sag, hvis efterforskninger ledes af mig som politimand, kan jeg heller ikke betragte som konfidentielt.'

'Well, mr. Monk, jeg ser, at dette ikke kan forandres, og jeg burde kanske heller rent ud have negtet at kjende noget til denne historie. – Men De er ialfald mit vidne paa, at jeg høist nødig optræder; jeg vilde gjerne, at baade den ulykkelige unge pige og den Frik'ske familie skulde forstaa det.'

'Jeg kan kun konstatere, hvad De selv siger, mr. Howell,' svarede jeg stivt; thi jeg blev stadig sikrere paa, at manden spillede komedie for mig. 'De efterlader altsaa fotografiet i politiets hænder?' fortsatte jeg.

'Ja, jeg faar jo ligesaa godt gjøre det; jeg kan [144] ikke se, at jeg kan gavne nogen ved ikke at gjøre det. – I politimænd har en egen maade at tage folk paa – man taler og handler netop som I vil, og det uden at I hverken beder eller befaler os.'

'Tillad mig et spørgsmaal, mr. Howell' – jeg havde igjen taget fotografiet i haanden – 'dette fotografi er meget smalt, det ser ud som om det er beklippet paa siderne. Har fotografiet oprindeligt været bredere, altsaa omfattet mere af værelset?'

'Ja, det var oprindeligt bredere; men kun midtpartiet var klart og tydeligt. Det der kom længere ud mod siderne, var af en eller anden grund temmelig taaget; saa klippede jeg det af, for at faa billedet til at passe til de to glasplader. Jeg havde heller ingen interesse af andet, end hvad man nu kan se. Den unge pige er jo hovedpersonen,' – han sukkede medlidende.

'Hvormange kunde klokken være, da De tog fotografiet?'

'Ja, det spørgsmaal kan jeg ikke besvare saa nøiagtig. Jeg tænkte jo den gang ikke paa, at jeg nogensinde skulde blive spurgt derom, men – lad mig nu se – det kan ikke have været langt ifra kl. 6, for ikke saa svært længe efter reiste jeg til jernbanestationen, og det var ved syvtiden.'

[145] I næste øieblik var mr. Howell borte, og jeg sad tilbage ved min pult i dybe tanker.

Engelskmandens besøg havde gjort et ubehageligt indtryk paa mig, og jeg kunde ikke komme paa det rene med, hvad egentlig hans hensigt var.

At manden ønskede at komme frem med sit vidnesbyrd, det var jeg sikker paa – alt andet var kun forstillelse; men i hvilken hensigt? hvilke var hans bevæggrunde?

Jeg brød mit hoved dermed den gang, og jeg gjør det endnu – —»

*

Under hele sin lange fortælling havde Monk bevaret sin ro; han havde fortalt jevnt og lidenskabsløst, som om han skulde afgive en tjenestlig rapport. Men nu forandrede hans mine og udseende. Han begyndte at gaa op og ned paa gulvet med sammentrukne øienbryn, og jeg saa at sveden perlede paa hans pande.

«Du ser forundret paa mig, Fredrik! Efterhvad du har hørt, synes sagen dig klar og grei – den vil forresten synes dig endnu klarere, naar du har hørt mig nogle minutter længere – og du kan ikke forstaa, hvorledes den kan blive [146] til nogen gaade! Ja, en gaade, som jeg vilde give mit halve eller hele liv for at kunne løse! – Men vent lidt! naar jeg har fortsat min fortælling en halv times tid til, saa vil du

med mig spørge: Hvem stjal Gamle Friks diamant? Og du vil ligeledes forstaa, at af det spørgsmaal har min skjæbne fra den dag været, afhængig, ja er det endnu. – Men jeg skal ikke mere tage paa vei paa den maade; jeg skal fortsætte saa rolig og upartisk, som jeg formaar. Af at jeg det gjør vil maaske afhænge, hvorvidt du eller nogen anden kan hjælpe mig, – selv kan jeg det ikke. Jeg, som var saa stolt af min skarpe forstand og evne til at trænge ind der, hvor andre ingen vei saa! – Nei, afbryd mig ikke. Vi skal tales ved siden, naar jeg er færdig med min fortælling.»

Og Monk fortsatte:

«Jeg var kommen saa langt, at Evelina var arresteret, og mr. Howell havde været hos mig med fotografiet. Forsaavidt var alt i orden: den mistænkte havde tilstaaet, og tyvegodsset var skaffet tilveie; men det var umuligt at skaffe rede paa, hvor de 5000 kroner havde taget veien. Evelina negtede paa det mest bestemte at sige et ord udenfor sin tilstaaelse, og da det ikke var muligt paa anden maade at skaffe bevis mod dem, blev [147] baade skuespilleren og madame Reiersen sat paa fri fod.

I det Frik'ske hus stod det ikke godt til. Sigrid led af nervøs hovedpine lige siden flere dage før diamanttyveriet. – Gamle Frik var rasende og tilbragte hele dagen med at bande menneskenes falskhed og upaalidelighed. Jeg tror forresten, at medlidenhed med den stakkars Evelina var den virkelige aarsag til hans vrede. Den unge piges arrestation havde idetheletaget bragt en mørk og trist stemning ind i det hele hus. Einar Frik var fremdeles fraværende i forretninger, og mr. Howell besluttede at reise til Spitsbergen, saasnart sagen mod Evelina var foretaget.

Det ærgrede mig, at jeg ikke kunde finde rede paa pengene eller faa noget bevis for skuespillerens delagtighed, og jeg ansaa det for givet, at det havde lykkedes den slu krabat at faa dem sikkert anbragt i Gøteborg, før han blev arresteret.

Men uagtet vi havde en dygtig betjent dernede og fik al mulig assistance af det svenske politi, lykkedes det dog ikke at faa noget saadant konstateret, og saalænge Evelina ikke vilde tale, kunde vi ikke komme videre.

Saadan stod sagen, og jeg tror, at alle medspillere [148] i denne tragedie kun ønskede saa snart som muligt at faa den afsluttet ved lagretten.

Da faar jeg en dag en forbausende efterretning: Evelina har forlangt at blive ført for forhørsdommeren, og for ham tilbagekalder hun sin tilstaaelse helt og holdent; erklærer, at hun dengang hun tilstod, havde været fra sig selv, at hun i

virkeligheden var uskyldig og intet kjendte til diamanttyveriet. Mere vilde hun ikke sige og negtede at besvare nogetsomhelst spørgsmaal forøvrigt.

De, der kjendte til sagen, rystede naturligvis kun paa hovedet over dette uventede skridt, og man begyndte at tvivle om hendes forstand. Lægerne, som undersøgte hende, mente forresten ikke at kunne opdage noget spor af sindsforvirring.

Beviserne var forøvrigt saa sterke mod hende, og da det ikke saa ud til, at noget nyt i sagen vilde komme frem, blev den bestemt til at fremmes ved første lagmandsret.

Jeg besøgte den unge pige i arresten og fandt hende ordknap, nedslaaet og bleg; men ogsaa paa mig gjorde hun indtryk af at være fuldstændig normal. Jeg forsøgte indtrængende og venligt at bevæge hende til at vende tilbage til sin tilstaaelse og afgive en fuldstændig forklaring ^[149]; men hun smilte kun sørgmodig og bad om at faa være alene.

Hvad kunde have bevæget hende til at tage tilstaaelsen tilbage? Jo mere jeg grublede herover, desto sikrere blev jeg paa, at dette skridt maatte være frugten af en tilskyndelse udenfra, at hun maatte have modtaget et eller andet budskab eller meddelelse. Hun havde ikke villet modtage noget besøg i sin celle. Kun moderen havde faaet tilladelse til at besøge hende en gang, og da havde samtalen, der varede ganske kort, fundet sted i overvær af en politibetjent.

Moderen havde da, indtil hun blev afbrudt af politibetjenten, forsøgt at fortsætte med sine bebreidelser mod datteren, fordi hun havde tilstaaet 'noget, som hun ikke havde gjort'.

Men datteren havde med foragt vendt sig fra hende, og straks efter blev madamen ført bort, uden at tyveriet mere blev berørt dem imellem.

Jeg følte mig sikker paa, at disse bebreidelser fra moderen, som datteren nærmest syntes at afsky og foragte, ikke havde haft nogen virkning, og at forklaringen maatte søges andetsteds.

Ved skarpt at udeksaminere slutteren, fortalte endelig denne, at han en dag troede at ^[150] have overrasket den unge pige med et lidet stykke papir i haanden; men at hun straks vendte sig bort og vistnok havde stukket papiret i munden og svælget det. Manden erklærede dog, at alt var gaaet saa hurtig for sig, at han ikke var ganske sikker paa sagen, og Evelina tog som sædvanlig, da jeg spurgte hende, sin tilflugt til en haardnakket taushed.

Min mistanke om, at Evelina handlede efter andres tilskyndelse, bestyrkedes. Hvorvidt denne omstændighed kan have nogen indflydelse paa din opfatning, naar du har hørt mig tilende, ved jeg ikke. For mig er alting mørke; men jeg skal forsøge at fortælle saaledes, at intet af hvad jeg selv ved, bliver skjult for dig.

Forresten er jeg heldigvis nu kommet saa vidt i min fortælling, at jeg ialfald for en stund kan lade andre tale for mig. – Den næste store begivenhed i min historie er nemlig behandlingen af Evelinas sag ved lagmandstinget, som fandt sted en tre ugers tid efter hendes arrestation.

Forhandlingerne for lagmandsretten findes saa udførlig beskrevne i omtrent alle de større aviser fra den tid, at du vil faa et fuldstændigere indtryk af sagen ved at læse en af disses beretninger, end om jeg mundtlig giver min fremstilling.»

[151] Monk aabnede en skuffe i sit skrivebord. Deraf tog han ud en mappe med laas og, efterat have aabnet den, atter en stor graa konvolut. Konvoluten viste sig at indeholde flere udklippede spalter af «Morgenbladet», som Monk lagde foran mig.

«Men,» indvendte jeg hastig, «jeg vilde meget heller høre beretningen af din egen mund. Paa denne maade kommer jeg jo til at savne dine egne iagttagelser, som for mig har meget mere værd end en avisreporters idiotiske sidebemærkninger. Og selv om han kan referere de nøgne fakta, saa kan det umuligt være ligesaa godt som din egen fortælling.»

«Der er forskjel paa avisreferenter,» var Monks tørre svar. «Som du vil se, har 'Morgenbladet's mand ikke alene refereret nøiagtig og med kritik; men hans bemærkninger er baade upartiske og vidner om forstand og iagttagelsesevne.»

«Det kan være bra nok; men jeg stoler dog mere paa din iagttagelsesevne.»

«I denne sag kan du ikke gjøre det. Har nogensinde en opdager gjort en stor fiasko, saa har jeg gjort det den gang, det vil du selv erfare. Forstaar du ikke, at jeg netop er ræd for at du skal begynde at se med mine øine paa [152] begivenhederne; jeg er ræd for at narre dig ind i den labyrint, som jeg selv gaar og vaser i, og som jeg sandsynligvis selv har bygget op!»

Det slog mig, at Monks ræsonnement maatte være rigtigt, og jeg forsøgte ikke at gjøre flere indvendinger.

«Kun et spørgsmaal,» sagde jeg, «har du noget imod, at Klara faar høre din historie?»

«Nei, tværtimod, det var min hensigt at bede dig fortælle hende alt, naar vi er færdige. Jeg haaber paa hjælp fra hendes side; baade er hun en ualmindelig intelligent dame, og saa har kvinderne meget finere følelse – instinkt, eller hvad du vil kalde det, i mange ting end vi.»

«Da har jeg et forslag at gjøre dig: vi fortsætter ikke iaften; men jeg fortæller Klara alt, hvad du nu har fortalt mig; derpaa læser vi avisreferatet sammen, Klara og jeg, og saa taler vi igjen med dig.»

«Jeg modtager dit forslag med glæde,» sagde Monk lidt tøvende; «men skulde jeg bede Eder om en venskabsstjeneste, saa var det den, at du læste avisreferatet op i mit nærvær. Rigtignok har jeg læst det, ikke en, men ti gange for mig selv uden resultat; men nu har jeg sat mig i hovedet, at jeg maaske kunde faa en god idé, [153] naar jeg hørte en anden læse op en nøiagtig beretning om, hvad der passerede ved det skjæbnesvangre lagmandsting.»

«Ja, med fornøielse,» raabte jeg, «jeg lover, at saa skal blive tilfældet, baade paa mine egne og Klaras vegne. Du har engang reddet hendes lykke, og jeg ved ikke, hvad der er størst, hendes nysgjerrighed efter at høre din historie – for hun har længe skjönt, at du har en historie – eller hendes lyst til at gjøre dig til et lykkeligt menneske!»

Monk smilte; men det var ikke egentlig noget forhaabningsfuldt smil.

Han trykkede imidlertid min haand varmt og spurgte, om Klara og jeg vilde komme op til ham en af dagene, naar jeg havde sat hende ind i, hvad jeg nu havde hørt af ham.

«Du vil formodentlig foreslaa, at jeg heller skal komme til Eder – i Eders hyggelige hjem,» fortsatte Monk; «men det tror jeg ikke er værdt. Lad os kalde dette en forretning og sysle med den i mit arbejdsværelse. Her var det, at den pukkelryggede skriver var saa venlig at skaffe din frue det kostbare papir –– kanske det er et godt varsel ogsaa for min sag.»

«Da har du os her imorgen,» svarede jeg raskt, og saa skiltes vi for den aften eller rettere [154] sagt nat, for klokken var over halv to, da jeg naaede mit hjem.

Jeg havde havt meget at gjøre den dag, og den spændte interesse, hvormed jeg havde lyttet til Monks beretning, havde gjort mig træt. Jeg længtede efter intet andet end snarest muligt at kunne sove. – Men saa hændte noget, som en mere erfaren mand end jeg kanske kunde have forudseet:

Da jeg kom hjem, sad Klara endnu oppe og ventede paa mig. Saa underrettede jeg hende saadan ganske løselig om, at hun næste dag skulde faa høre en underlig historie om Monk, – en historie, hvis fortsættelse vi skulde læse sammen. Ja! – hvordan videre det gik til, det husker jeg ikke, men sikkert er det, at klokken var over fire den nat, før jeg fik sove, og da havde Klara hørt alt, hvad læseren nu kjender af Monks historie.

«Pyt, det er ikke vanskeligt at forstaa, hvordan enden paa historien bliver! Den væmmelige engelskmanden faar naturligvis lavet det saaledes, at Sigrid Frik bliver mistænkt for at have stjaalet sin onkels diamant; og – – – »

Det var de ord, jeg hørte fra Klaras mund, inden søvnens gud tog mig i sin bløde favn. – «Ja, en skurk skal der jo være i skuespillet; [155] Klara har kanske ret i, at det i dette tilfælde er engelskmanden, som spiller den rolle,» tænkte jeg med den sidste kraftanstrengelse, før mine sanser fuldstændig omtaagedes.

*

Den næste dag sad vi tre sammen i Monks arbejdsværelse, og Klara lod sit blik tankefuldt svæve omkring, indtil det stansede ved den blanke magazinovn. Jeg vidste, hvad hun tænkte paa – hun tænkte paa det øieblik, da vi tre for et aarstid siden stod sammen foran samme ovn og saa paa askefugene af et stykke papir, der dansede over de glødende kul.¹³ Jeg tænkte paa, hvor underligt det var, at den ubetydelige begivenhed, som vi dengang bivaanede, – tilintetgjørelsen af et lidet stykke papir – kunde forandre flere menneskers skjæbne. Og den, der læser denne historie tilende, vil se, at følgen af hin aftens begivenheder ikke stansede med at berede min og Klaras lykke; men at det venskab, som fra den tid af forenede os tre, tilslut ogsaa skulde forandre Monks skjæbne og andres [156] med hans. Den aften, jeg nu fortæller om, stod vi alle tre – Monk og med ham hans venner – paa tærskelen til et nyt afsnit i vor tilværelse. Hvorvidt nogen af os dengang anede det, skal jeg ikke sige.

«Men vi maa ikke miste tiden,» sagde Klara og ryddede med megen færdighed tilside theen og de lækre smaakager, hvormed Monks venlige vertinde havde trakteret os. – «Husk paa, Monk, at denne gang er rollerne forandret. Nu er det Dem, som spørger om raad og hjælp, medens Fredrik og jeg repræsenterer opdager-firmaet. – Vel! – vi var kommet saa langt, at sagen skulde foretages for lagmandsretten, – min mand har fortalt mig alt – og her er avisernes beretning derom, som De vil, Fredrik skal læse høit; var det ikke saa? – Godt, begynd da, Fredrik!»

ANDEN DEL

Første kapitel: Lagmandsretten

Hvad «Morgenbladet» skrev i bladet for 2den Juni 188. under overskrift: *Den sorte skildpadde for lagmandsretten* var følgende:

At retslokalet idag var fyldt indtil trængsel, ja at mange maatte gaa uden at komme ind, er noget, som enhver kunde vente sig.

Tyveriet af den sorte diamant hos «Gamle Frik» – vor høitærede medborger undskylder vistnok, at vi bruger denne familiære titel – har jo været ivrig drøftet og udførlig behandlet af pressen i de sidste uger.

Vistnok tegnede ikke sagen til at blive synderlig vanskelig eller indviklet, om man end vidste, at tiltalte havde taget sin tilstaaelse tilbage – dertil syntes indicierne for stærke og klare – [160] men gjenstanden for tyveriet var jo af en saa usædvanlig art og værdi, og personerne, der skulde optræde i sagen, saa vel kjendte og paa et saadant trin i samfundet, at det var at forudse, at retsforhandlingerne vilde overværes af saamange, som lokalet kunde rumme.

Men havde publikum kunnet ane, hvilken uventet vending sagen under selve behandlingen vilde tage, en vending, hvis rækkevidde for flere personers vedkommende man endnu ikke kan udtale sig om, og at der vistnok vil følge et efterspil, som, hvad sensationel interesse angaar, maaske vil overgaa selve stykket –, da vilde der ikke have været mange mennesker i Kristiania igaar, som ikke havde ønsket at kunne overvære Oslo lagmandsrets forhandlinger.

Imidlertid giver vi ordet til vor referent:

Hvilke meninger man end kan have om den rettergangsordning, som vedtagelsen af juryloven for faa aar siden begavede os med – jeg vil ikke negte for, at jeg i saa henseende deler opfatning med det blad, i hvis spalter jeg har den ære at skrive – saa maa man dog indrømme, at hvad angaar theatralisk effekt, staar forhandlingerne ved en lagmandsret i en «celeber» sag ikke tilbage for nogen anden forestilling i verden. Og forsaavidt maa vi pressens

mænd [161] være taknemlige, det giver os en rig kilde til interessant læsestof for vore abonnenter landet over.

Intet under heller, at retslokalet i Kristian den 4des gade igaar var fuldt, ja overfyldt.

Kunde man tænke sig noget sørgeligt interessantere end den dødsblege vakre unge pige paa de anklagedes bæk med sin forsvarer ved siden, den spidsskjæggede unge advokat med de livlige brune øine og den rappe tunge – ung af aar, men allerede bekjendt i vor lille kreds som den dygtigste defensor. Ser De lagrettemændenes alvorlige ansigter? De fleste af dem ser sig – ligesom forlegne om, uvante som de er til dommerens rolle, de skikkelige borgere!

Hvor gjerne lader man ikke blikket hvile paa rettens sindige ansigter, men aller helst paa lagmandens værdige skikkelse. Ja – kan præsidentens person og optræden bidrage noget til, at retfærdigheden sker fyldest, saa maa man føle sig tryk under lagmand Steens præsidium, derfor borger den brede tryghed, der karakteriserer ethvert af hans ord og enhver af hans bevægelser, det kraftige, kloge ansigt og det hurtige, skarpe blik.

Og endelig blandt vidnerne vor nabobs, «Gamle Friks» velkjendte figur, ved hans side broderdatterens yndige skikkelse.

[162] Der har vi den unge politimand, Monk, midlertidig chef for opdagelsespolitiet, allerede en velkjendt og populær skikkelse i vor by, lige meget skattet for sin skarpsindighed og dristighed i handling som for sin taktfulde og vindende optræden i politimandens vanskelige stilling.

Den mørke distinguerede mand ved frøken Friks side maa være engelskmanden mr. Howell, han, der som alle ved, gennem tilfældets underlige veie er nødt til mod den anklagede at fremlægge et af de mærkeligste vidnesbyrd, som vel nogensinde er fremlagt i nogen ret. – Engelskmanden ser ikke ud til at være særdeles tilfreds med sit hverv. Efter hvad der siges, skal han ogsaa have forsøgt at unddrage sig fra sin vidnepligt, men til ingen nytte. Nei, det kan heller ikke være noget behageligt hverv at skulle være den, der fælder den unge kvinde paa de anklagedes bæk ... Men dette ser jeg bærer galt afsted; jeg er ikke sendt i retten for at passiare med læserne, men for at «referere».

Altsaa:

Sagen er paaraabt, statsadvokaten og forsvareren har udskudt de mænd, de ønsker, af lagretten, retten er dannet og har taget sæde. Lagmanden oplæser tiltalebeslutningen og forelægger [163] tiltalte de sædvanlige spørgsmål om navn, alder o. lign.

Hun ser ikke op, men svarer med taalelig lydelig stemme. Derpaa kommer spørgsmaalet, om hun erkjender sig skyldig i tyveriet.

Man venter med spænding paa svaret.

Hendes stemme er dennegang saa lav, at lagmanden bøier sig mod hende og anmoder hende om at tale tydeligere.

Det er saa stille, at svaret, uagtet det ikke lyder som stort andet end en hvisken, høres over hele salen: – «Nei.»

Havde publikum ventet andet? Maaske – maaske ikke ...

Saa kommer lagmandens alvorlige henvendelse til jury-mændene, om ikke at have forbindelse med udenverdenen, før sagen er afgjort, og opfordring til ed: «Lover og sværger I, o. s. v.»

Eden er aflagt, lagrettemændene har valgt sin formand, og statsadvokaten faar ordet.

Den forbrydelse, som han ved denne anledning i embeds medfør havde at paatale, var ikke af nogen særlig indviklet natur, hvad angik spørgsmaalet om, hvorledes eller af hvem den var begaaet. En anden sag var det, hvad angik motiverne og de ledsagende omstændigheder, og han skulde indrømme, at der i saa henseende [164] herskede noget, om ikke absolut mørke i sagen. En usædvanlig gjenstand, en gjenstand af stor værdi, nemlig den sorte diamant, som nu laa paa lagmandens bord, blev den 10de mai stjaalet fra hr. Bartolomæus Frik, som her befinder sig som vidne i retten. Politiet blev straks underrettet om tyveriet, og det lykkedes ikke alene at bringe den stjaalne gjenstand tilbage, men at skaffe saadanne oplysninger tilveie, at paatalemyndigheden saa sig istand til for retten at give fuldstændigt bevis, baade for *hvorledes* tyveriet blev udført, *af hvem*, og hvorledes tyven har forføiet med den stjaalne gjensland.

Han vilde ved vidner bevise, inden hvilket tidsrum tyveriet maatte have fundet sted, at tiltalte i dette tidsrum havde opholdt sig mindst en halv time i huset, at

hun i denne tid havde adgang til rummet, hvor diamanten var opbevaret, og uden at denne var låst inde. Han kunde bevise, og det ved et middel, som sjelden faldt i paatalemyndighedens lod at kunne benytte, at tiltalte i det tidsrum, inden hvilket tyveriet maatte have fundet sted, havde været inde i rummet, ja aabnet det gjemme, hvor diamanten befandt sig. Dernæst kunde han bevise, at tiltalte paa et tidligere tidspunkt samme dag havde anledning til at høre en forsikring fra en rig mand, om [165] at han vilde betale en stor sum penge for at komme i besiddelse af diamanten. – Hun vidste altsaa paa forhaand, at hun kunde faa tyvegods solgt uden vanskelighed.

Endelig havde han beviser for, at diamanten samme dag af tiltalte virkelig var solgt netop til den omtalte mand.

Forsaavidt var bevisernes kjæde saa fuldstændig som nogen beviskjæde kunde være, og for at konstatere tiltaltes skyld havde det ingen betydning, at hun havde tilbagekaldt sin engang afgivne tilstaaelse og hidtil havde nægtet at afgive nogensomhelst forklaring; enhver erfaren dommer vidste, at intet er sikrere end et godt indiciebevis, det er ligesaa godt, ja sikrere end tilstaaelse.

Hvad der endnu stod uopklaret tilbage, det var, hvor den pengesum havde taget veien, som tiltalte havde modtaget for diamanten, og om de nærmere motiver til den forbryderske handling –.

Maaske vilde oplysninger herom komme frem under vidneførselen; men hvis ikke saa blev tilfældet, vilde paatalemyndigheden være nødt til at holde paa, at lovens strengeste straf kom i anvendelse. Statsadvokaten vilde derfor slutte med at anmode lagmanden om at rette [166] en indstændig opfordring til tiltalte om at forklare sig. Hvis hun fremdeles fastholdt sin vægring ved at forklare sig, vilde hun derved skade sig selv og – maaske retfærdigheden.

Det var saa stille i salen, da statsadvokaten satte sig, at man kunde høre en naal falde, som man siger.

Lagmanden reiser sig og henvender sig til den unge pige. I rolige, hensynsfulde ord gjør han hende opmærksom paa, at hun i ethvert fald har ret til at gjøre, som hun lyster – tale eller tie, og ingen vil trænge ind paa hende, allermindst med opfordring til at tilstaa. Saameget fandt han det imidlertid som sin pligt at sige hende, at hun vistnok ikke handlede i sin egen interesse ved at opretholde sin taushed. Var hun uskyldig, hvad han endnu havde ret til at haabe, da maatte hendes egne forklaringer kunne bidrage til at vise det, og

hvis hun var skyldig, maatte de kunne sætte retten istand til at anse hende paa mildeste maade.

Der fandtes ikke et øie i hele salen, som ikke var henvendt paa den stakkars pige, men hendes ansigt forblev som en billedstøtte: Læberne sammenpressede og øinene nedslagne.

Forsvareren bøier sig ned over hende og hvisker noget i hendes øre. Hun hæver ikke [167] blikket; en svag bøining af hovedet er det eneste svar.

«Jeg maa bede,» tager den unge advokat ordet, «at min klient ikke mere besværes med opfordring om at tale. Hun har taget den beslutning intet at sige, og jeg ved, den er urokkelig. Hvorvidt denne beslutning er klog eller ikke, og hvorvidt den er fattet med eller mod mit raad, er noget jeg ikke for øieblikket vil drøfte. Det faar være nok at sige, at flere opfordringer til hende om at udtale sig om tyveriet, hvor velmente de end maatte være, kun kan forhale sagen.»

Neppe er advokatens ord døet hen, før en mumlen gaar gennem tilskuernes rækker, det er udtrykket for omtrent alle de følelser, der bevæger menneskenes hjerter: Frygt for, at tiltalte skulde skade sig selv, beundring over hendes standhaftighed, dadel, forbauselse over hendes frækhed, forundring, bifald, overraskelse.

Derpaa kommer bevisførelsen. Jeg skal ikke trætte bladets læsere med alle vidneforklaringerne.

Sagen er, at aviserne allerede har seet sig istand til at bringe detaljerede beretninger om, hvad der tildrog sig paa villa Ballarat den dag, da tyveriet fandt sted.

Det kan derfor være nok at sige, at samtlige [168] vidners forklaringer faldt fuldstændig sammen og kun tjente til at slaa fast, hvad publikum allerede kjender til, takket være reporternes utrættelighed.

Det lod ogsaa til, at forsvareren indsaa det haabløse i at bryde paa den del af heviskjæden.

Vistnok søgte han at faa sandsynliggjort en mulighed for, at nogen fremmed person kunde have sneget sig ind i villaens have mellem kl. 5 og 7¹/₂ om eftermiddagen, men ogsaa dette forsøg strandede paa gartnerens bestemte

forsikring om, at porten havde været laaset den hele tid, og paa opdagelseschefens vidnesbyrd om den undersøgelse, han havde foretaget af havestakittet og jordbunden omkring.

Heldigere var forsvareren i sine forsøg paa at skaffe tiltalte gode vidnesbyrd i retning af karakter og vandel. Især var hr. Frik og hans niece utrættelige i at rose den unge pige.

Det vakte megen bevægelse, da frøken Frik paa forsvarerens spørgsmaal udtalte:

«Evelina har i flere aar havt alle mine smykker og værdifulde eiendele i sit verge – takket være min onkels godhed har jeg meget mere af den slags ting, end jeg trænger – og det vilde have været en let sag for hende at bemægtige sig hvilkensomhelst af disse ting [169] uden fare for opdagelse. Hendes blotte forsikring, om at tingen var kommet bort, vilde have været nok ... Nei! – hun er ærligheden selv! Hun har aldrig stjaalet min onkels diamant, det er jeg overbevist om, hvormeget end skinnet er imod hende! ...»

Stor bevægelse herskede, da mr. Howell blev opraabt som vidne. Enhver kjendte jo til, ved hvilken besynderlig hændelse denne mand er trukket ind i sagen.

Han begyndte med at spørge lagmanden om han ikke kunde slippe at vidne. Lagmanden bad ham opgive sine grunde for dette ønske. Mr. Howell udtalte da, at han var, hvad man i hans hjemland kaldte en gentleman og ingen politispion. Ved et tilfælde var han kommet til at spille en rolle i denne sag, en rolle, som ikke behagede ham. Han havde tidligere afgivet sin forklaring for politiet og haabede, at det kunde være nok.

Lagmanden svarede hertil, at retten ikke af disse grunde kunde fritage ham for at vidne. Man maatte respektere hans følelser, men da ingen lovlig grund forelaa, maatte man kræve hans mundtlige vidnesbyrd i retten.

Mr. Howell, der til fuldkommenhed benytter det norske sprog, afgav da, idet han bøiede sig [170] for nødvendigheden, en grei og kortfattet beretning, om hvorledes han var kommet til at fotografere tiltalte, saa at sige «in flagranti».

Ogsaa denne episode har aviserne allerede tidligere udbasuneret, saa at jeg her ikke skal gjentage hans vidnesbyrd «in extenso». Jeg skal bare hidsætte af eksaminationen:

Statsadvokaten: «Hvad gjorde De med pladen, efterat De havde taget fotografiet?»

Vidnet: «Jeg gik lige op paa mit værelse, udtog pladerne af apparatet og bragte samtlige til fotografen for at fremstilles. Jeg var indom fotografen paa veien til jernbanen.»

Statsadvokaten: «De paastaar altsaa, at det er tiltalte, som De har fotograferet – forøvrigt uden Deres vidende. Er De sikker paa, at det er tiltalte?»

Vidnet: «Enhver, der kun nogle gange har seet tiltalte, vil se at hun er personen paa fotografiet.»

Statsadvokaten (tager en gjenstand fra lagmandens bord): «Er dette det omhandlede fotografi, og som af Dem blev overgivet til politiet?»

Vidnet (tager fotografiet i sin haand og betragter det nøie): «Netop.»

Statsadvokaten erklærer sig tilfreds, og Forsvareren begynder: «Nu er De altsaa sikker paa, at De ved den leilighed fotograferede tiltalte, ^[171] men dengang, da De tog fotografiet, antog De hende for at være en anden, nemlig frøken Frik? Er det ikke saa?»

Vidnet: «Jo, jeg tror allerede at have erklæret mig tilstrækkelig tydelig derom.»

Forsvareren: «Jeg forstaar ikke, hvordan De nu kan være saa sikker paa, at billedet forestiller min klient, medens De troede noget andet, da De havde den levende person for Dem. Hvad er grunden hertil?»

Vidnet: «Som jeg før har forklaret, havde jeg ved den anledning hastverk; jeg vilde se at komme bort, før vedkommende vendte sig om, det var som sagt en spas fra min side. Desuden troede jeg at gjenkjende frøken Friks kufte, hun pleiede at gaa med en kufte med snorer paa. Senere har jeg imidlertid faaet høre, at frøken Frik samme dag havde foræret sin kammerpige kufften, og ved at se paa fotografiet blev jeg vis i min sag.»

Forsvareren: «Godt! Er De ogsaa sikker paa, at det billede, som her vises Dem, er det samme, som det, De tog ved den anledning? Pladen har jo i mange dage været ude af Deres besiddelse og i andre hænder?»

Den unge engelskmand synes noget utaalmodig ved denne eksamination:
«Hvis ikke pladen [172] er forfalsket hos fotografen,» udbryder han raskt, «saa er dette billedet af, hvad jeg den dag saa i museet. Og enten den er forfalsket eller ei, saa ser jeg her for mig den samme person i den samme stilling og i det samme værelse – nu faar andre afgjøre, hvor sandsynligheden ligger.»

Han tager endnu engang billedet, undersøger det nøie og leverer det saa tilbage til statsadvokaten.

«Jeg har kun villet vise,» sagde forsvareren rolig, «at selv De engang har tvivlet paa den persons identitet, der er fotograferet foran hr. Friks skab. Jeg har nu kun et par andre spørgsmaal at gjøre Dem:

«Hvad var klokken, da De tog fotografiet?»

Vidnet: «Omtrent 6.»

Forsvareren: «Kan De ikke angive det nøiere? Kunde den ikke ligesaa godt have været halv syv?»

Vidnet: «Nøiagtig kan jeg ikke angive klokkeslettet; jeg fæstede dengang ikke større opmærksomhed ved tildragelsen. Da jeg havde taget fotografiet, gik jeg op paa mit værelse, og syslede der en stund, før jeg reiste. Da jeg gjorde det, var klokken omtrent 7, saa deraf slutter jeg, at fotografiet blev taget omkring 6-tiden.»

[173] *Forsvareren:* «Kan ikke klokken have været lidt over halv syv?»

Vidnet: «Nei! Jeg kan temmelig sikkert sige, at den ikke var over halv syv.»

Forsvareren: «Kunde De se, at personen holdt diamanten i haanden? Paa fotografiet er den gjenstand, som hun holder, skjult af skulderen.»

Vidnet: «Straks jeg fik øie paa vedkommende, holdt hun diamanten – jeg er sikker paa, at det var den, hun holdt i haanden – noget høiere, saa at jeg kunde se den, senere sænkede hun armen noget, og i den stilling blev hun fotograferet.»

Forsvareren er tilfreds.

Derefter fremkaldes som vidne fotograf Rodin.

Vor velkjendte kunstner har ikke aflagt sit behagelige væsen, der har skaffet ham saa mange kunder og velyndere i denne by.

Han bukker for lagmanden og retten, og de sædvanlige formaliteter iagttages, derpaa besvarer han de spørgsmaal, som statsadvokaten forelægger ham, hurtigt og sikkert.

Statsadvokaten: «Gjenkjender De dette fotografi? Og har det tidligere været i Deres hænder?»

Vidnet: «Ja, pladen blev tilligemed andre plader givet mig til fremstilling af mr. Howell ^[174] den 10de mai om aftenen, saadan mellem syv og halv otte.»

Statsadvokaten: «Og De er sikker paa, at dette fotografi er en nøiagtig giengivelse af, hvad pladen tidligere har optaget?»

Vidnet (smilende): «Fotografien kan ikke lyve, hr. statsadvokat. Selv om jeg havde ønsket det, havde jeg ikke kunnet faa andet frem, end hvad der befandt sig foran apparatet i det øieblik, da det aabnedes til fotografering.»

Statsadvokaten er færdig, og Forsvareren kommer med sine spørgsmaal:

Forsvareren: «Kan De være sikker paa, at dette fotografi er det samme som det, De for flere uger siden fremkaldte for hr. Howell? I mellemtiden har det jo ikke været i Deres besiddelse?»

Vidnet: «Ja, aldeles sikker, hr. advokat; som De selv kan se, staar mine initialer skrevet paa bagsiden; se her: O. R. 10/5. H. 10. Det er for det første forbogstaverne til mit navn, dernæst datoen, da det blev modtaget, saa forbogstavet til mr. Howells navn, af hvem jeg modtog det, og endelig nummeret i serien. Den rulle, som han den dag leverede mig, indeholdt 10 plader; dette er nummer 10, altsaa det sidste fotografi, som han havde taget.»

^[175] *Forsvareren:* «De kan dog ikke være absolut sikker paa, at dette er det samme billede, som mr. Howell bragte Dem; under arbeidet kan nogen af Deres folk have blandet mr. Howells billeder sammen med andre folks plader, ikke sandt, det kan tænkes?»

Vidnet: «Nei, hr. advokat; jeg besørger egenhændig fremstillingen af alle mr. Howells billeder. Han er meget nøie paa det, men ogsaa meget liberal, hvad godtgjørelsen angaar. Som De vil se, er dette billede meget klart og tydeligt, og

jeg smigrer mig med, at samtlige billeder, som har gaaet gennem mine hænder, er det – vel at merke, naar en saa behændig øiebliksfotograf som mr. Howell har taget dem.»

Forsvareren: «Er der noget iveien, hr. fotograf, for at fotografere først et værelse, dernæst en person, og saa faa personen overført paa det første billede, saaledes at der fremkommer et billede af personen i værelset?»

Der havde hersket stor, ja meget stor stilhed i salen under hele forhandlingerne; ved dette spørgsmaal blev stilheden endnu dybere og forventningsfuld. Enhver forstod, hvor forsvareren vilde hen, forstod, at hvert af hans spørgsmaal var et greb efter et halmstraa for hans klient; men alle forstod ogsaa, at endogsaa halmstraaene [176] gled ud af hans haand et for et. Saa gjør ogsaa dette: *Vidnet* svarer uden at betænke sig: «Det er muligt, hr. advokat, men enhver erfaren fotograf vil straks kunne sige Dem, at saa ikke er gjort i dette tilfælde.»

Den unge advokat ser skuffet ud, han gjør en bevægelse, som den der vasker sine hænder, og lader vidnet træde af.

Fotografiet gaar rundt mellem rettens og lagrettens medlemmer, medens det næste vidne bliver opraabt. Det er den unge chef for opdagelsespolitiet, politifuldmægtig Karl Monk. Han bliver af publikum modtaget med en bifaldende mumlen, hvilket ligesaa meget maa tilskrives hans vindende ydre, som det ry han allerede har vidst at erhverve sig som politimand. Hans vidnesbyrd er roligt, greit og consist, som det anstaar sig en politimands, men ikke desto mindre lytter alle med aandeløs opmærksomhed til fortællingen om, hvorledes den unge opdagelseschef selv har paataget sig detektivens rolle og ikke hvilet, før Gamle Friks diamant er i politiets hænder. Da hr. Monk i sin beretning kommer til besøget hos prokurator Jürgens og om den list, han der har anvendt for at føre oldingen paa glatis, begyndte tilhørerne eller rettere sagt det mere umiddelbare element inden [177] disse at klappe i hænderne og raabe bravo. Lagmandens hele autoritet maa til for hurtig at bringe stilhed tilveie.

Saadan er publikum, eller rettere sagt saaledes er vi: uagtet der neppe findes et menneske i salen, som ikke ønskede, at den unge pige paa de anklagedes bæk skulde slippe fri, saa klapper dog de samme mennesker ved beretningen om den behændighed, hvormed garnet er trukket sammen om hende og hendes forbrydelse.

Forøvrigt synes det sidste haab for den tiltalte at svinde ved opdagelseschefens forklaring.

Forsvareren har heller ikke mange spørgsmaal at gjøre. Han prøver vistnok paa at faa frem, at hun baade ved arrestationen og ved hr. Monks første besøg i hendes moders hjem havde været i en tilstand af utilregnelighed, og i den hensigt er det vistnok ogsaa, at han afhører hendes moder og forlovede, skuespiller Fredriksen.

Begge disse personer erklærer, uagtet det forhold, hvori de stod til tiltalte, gjorde deres vidnesbyrd til en frivillig sag, at de intet havde imod at udtale sig om, hvad de kjendte til. Imidlertid bringer deres vidnesbyrd ingen nye [178] momenter frem. Begge forsikrer ivrig om den unge piges uskyldighed og beder, at man ikke maa tro hende, selv om hun atter skulde tilstaa. Hun har altid været af et nervøst temperament og ofte lidt underlig af sig.

Ingen af disse vidner, hverken den snaksomme kone med den altfor friske ansigtsfarve eller den pomadiserede hjerteknuser, som nok skal være vel kjendt her i byen ved flere mindre tækkelige historier, gjør noget godt indtryk, og forsvareren afbryder ogsaa temmelig hurtig deres afhørelse. Man faar indtryk af, at han engang har tænkt paa at lægge sit forsvar an i retning af at bevise sin klients utilregnelighed, men at han under forhandlingen for retten atter har opgivet det – – – – –

Som man ser, har jeg kun medtaget enkelte episoder af den vidtløftige vidneførsel, og aarsagen hertil er for det første, hvad jeg tidligere har berørt, at alt avislæsende publikum i Kristiania allerede kjender de nærmere omstændigheder ved tyveriet paa villa Ballarat; men hovedsagelig er aarsagen den at, som alle mennesker ved, der igaaraftes hørte avissælgerens raab paa gaden – enkelte af vore kollegaer viste sin nidkjærhed ved at udsende ekstrablade – fik sagen [179] en afslutning, som ingen havde anet, en afslutning, som gjør, at man uvilkaarlig iler forbi alt det øvrige, ligesom man skynder sig med et kjedeligt forspil, for at komme til det egentlige skuespil.

Saalangt var jeg kommen i min oplæsning, da jeg stansede og saa paa mine tilhørere: Klara lyttede – jeg kan ikke lægge skjul derpaa – med aaben mund og syntes ikke at ville taale nogen afbrydelse. Monk havde sat sig i en lænestol i den mørkeste krog af værelset, og man hørte ikke en lyd fra ham.

«Skal jeg fortsætte,» spurgte jeg, «eller tillader du, at jeg gjør et spørgsmaal?»

«Jeg vilde helst, at du skulde læse avisreferatet tilende først,» var Monks svar, og jeg hørte paa tonefaldet, at han var i en ikke sædvanlig sindsbevægelse.

«Ja, læs videre og lad os engang faa høre, hvordan det gaar,» faldt Klara ind og gjorde mine til at titte over min skulder i referatet. Jeg læste videre:

... Bevisførelsen er endt, og statsadvokaten faar ordet. Hans tale er kort og fyndig:

[180] Han troede, at alle maatte være enige i, at hvad han havde paastaaet, det var til fulde bevist ved vidneførselen.

Hvad tiltaltes tilregnelighed angik, da troede han ogsaa, at denne var hævet over al tvivl: lægernes udtalelser var bestemte, og de vidnesbyrd, hvormed man havde søgt at afsvække disse, kunde kun tillægges liden vegt. Han troede ikke engang, at forsvareren vilde søge for alvor at drage tiltaltes tilregnelighed i tvivl. At følelsen af at have begaaet en stor forbrydelse, og at maatte staa til ansvar herfor gjorde tiltaltes opførsel underlig og i nogen grad selvmodsigende, var en naturlig ting.

At tiltalte havde tilbagekaldt sin første tilstaaelse, og senere nægtede at give nogensomhelst forklaring for retten, var noget der maaske kunde forbause enkelte, men som ikke paa nogen maade kunde svække de klare og tydelige beviser paa hendes skyld. Man kunde beklage, at det ikke var lykkedes politiet att faa sikkerhed for, hvor pengene for den stjaalne gjenstand havde taget veien, idet denne omstændighed forhindrede, at mulige medskyldige – og lige skyldige som tiltalte – blev draget til ansvar. Ligeledes kunde man beklage, at motiverne til forbrydelsen ikke tydelig kunde belyses [181]; men tiltalte har vistnok selv den største skyld herfor ved sin haardnakkede taushed. Ialfald burde ingen af disse omstændigheder have nogen indflydelse paa lagrettens besvarelse af spørgsmaalet skyldig eller ikke skyldig.

Forsvareren faar derefter ordet. Han synes først noget uvis med sig selv, men tager saa sin beslutning:

Han vilde ikke lægge skjul paa, siger han, at han stod i en meget vanskelig stilling, og den, der gjorde hans stilling aller vanskeligst, det var hans klient.

Alle havde hørt, at den unge pige, som her var tiltalt for at have stjaalet den diamant, der nu laa paa rettens bord, først havde tilstaaet, men dernæst tilbagekaldt sin tilstaaelse, og forøvrigt havde vægret sig for at give

nogensomhelst oplysning i sagen. Men hvad formodentlig ikke alle kjendte, det var, at hun ogsaa ligeoverfor ham, hendes forsvarer og raadgiver, havde overholdt den samme taushed. Det havde ikke lykkedes ham at faa et ord af hendes læber udenfor forsikringen om, at hun intet vilde sige, intet spørgsmaal vilde besvare og ingen oplysninger give. «Jeg har troet det rettest,» fortsætter den unge advokat, «at give denne aabne erklæring, for at ikke min mangel paa evne til at give oplysninger [182], der kunde tale til min klients fordel, skal mistydes. Man skal ikke tro, at jeg vel har modtaget oplysninger af hende, men at jeg ikke har fundet det fordelagtigt for hendes sag at bringe dem frem.

For mig staar det saaledes, og jeg haaber, mine herrer dommere er enige heri, at den ulykkelige pige, lammet af det mistankens forfærdelige slag, som har rammet hende, og i følelsen af den frygteligste haabløshed ved at se skinnet tale saa stærkt imod sig paa næsten alle hold, har grebet til den udvei at trække sig tilbage i sig selv og sin taushed, ligesom det jagede vildt trækker sig tilbage til sin hule, selv om døden der venter det. Ingen har ret til at opfatte min klients taushed som en art tilstaaelse eller som fremgaaet af skyldsbevidsthed.

Jeg siger, at skinnet taler imod den unge pige, men heller ikke mere. Det er et langt sprang herfra og til, som min ærede kollega statsadvokaten har gjort, at paastaa, at hendes skyld er bevist.

Diamanten blev stjaalet i tidsrummet mellem kl. 5 og 7½ eftermiddag. Af disse 2½ time tilbragte min klient kun en halv times tid inden villa Ballarats mure, medens mange personer opholdt sig der den hele tid. Det er bevist, [183] siger statsadvokaten, at ingen fremmed i den tid kan have haft adgang; men er det saa sikkert? – En behændig mand kan klatre over stakitet, det vil ingen benægte. – Politiet har undersøgt marken omkring, og intet spor blev fundet, indvendes der. Men man ved, at dygtige forbrydere ofte er dygtige i at udviske sine spor; og ingen vil vel paastaa, at politiet er saa ufeilbar, at et spor ikke kan have undgaaet det.

Der skal ikke stor skarpsindighed til for i dette øieblik at gjætte mine herrer dommers tanker: «Hvad hjælper alt dette? Hovedbeviserne mod den anklagede staar endnu urokkede!» Men, – lad os da se lidt paa disse beviser, der efter min ærede modstander statsadvokatens sigende skal være saa stærke, at de endog er paalideligere end en tilstaaelse. – Den gamle mand, der kjøbte

diamanten, har selv sagt, at han købte den af den unge pige, som jeg har den ære at forsvare – ja, at han det har sagt, derom nærer jeg ingen tvivl, skjønt manden ikke har mødt i retten som vidne, vi har opdagelseschefens vidnesbyrd derfor, og det faar være tilstrækkeligt i saa henseende. Men – ogsaa her er et «men», ligesom der er et «men» ved alle de saakaldte ufeilbarlige indicier mod den ^[184] tiltalte – er da en aandssløv mands ord fuldt paalideligt, en mand, der straks efter bliver gjort umyndig, en mand, der er saaledes opfyldt af sin mani, at han, hvis hæderlighed forøvrigt er udenfor al tvivl efter et liv, tilbragt i uplettet retskaffenhed, køber en diamant, som han ved maa være tyvegods!! Skal en saadan mands vidnesbyrd kunne afgjøre et menneskes livsskjæbne? Og desuden – er denne mands vidnesbyrd upartisk? – Vi har af opdagelseschefens fortælling hørt, at oldingen søgte at skjule sin erhvervelse af diamanten; i sin aandssløvhed ved han dog, at han har gjort noget galt, og er til en vis grad listig og paa sin post. Hvad er da rimeligere end at han, da han ser sig opdaget, dog har sluhed nok til at give en forklaring, der gjør det nogenlunde sandsynligt, at han var i god tro, da han erhvervede diamanten? Hvem tør paastaa, at den stakkels olding ved denne leilighed talte sandhed? Der er dog ligesaa meget, ja maaske større sandsynlighed for, at han greb til den første den bedste usandfærdige udflugt?

Og hvor er det blevet af de kr. 5 000,00, som han siger at han har givet for diamanten?

Det har ikke lykkedes at faa rede herpaa, siger min modpart; men han tager sig forøvrigt ^[185] denne omstændighed meget let. Det forekommer mig, at den omstændighed, at der ikke er opdaget ringeste spor af pengene, er en ganske betydningsfuld omstændighed. Vi ved, at de dygtigste politimænd har søgt efter dem; min klients forlovede blev i den anledning endog arresteret i Kjøbenhavn; baade hun selv og hendes moder har været bevogtet med argusøine – og dog intet spor. Er dette betydningsløse omstændigheder? Er det ikke meget mere et bevis paa, at politiet har været paa fejl spor, at tyven er en anden end den, der blev arresteret, og at man har søgt paa en kant, hvor der intet var at søge efter?

Men, kan der siges, endnu staar hovedbeviset urokket: tiltalte er jo ved et forunderligt tilfælde fotograferet midt i udførelsen af tyveriet, det kan dog ikke nægtes eller bortforklares. Jo! jeg vover at paastaa, at man heller ikke heri har noget bevis paa tiltaltes skyld. Jeg indrømmer, at det rimeligvis er den unge pige, som er fotograferet paa denne plade. Den hat og den jakke, som hun

bærer, er hende foræret af frøken Frik samme dags eftermiddag omtrent kl. 6, det ved vi af vidnesbyrdene, ligeledes at hun bar de samme klædningsstykker, da hun mellem halv syv og syv viste sig hos [186] sin moder. Jeg indrømmer, at en sandsynlighed, der grænser til vished, taler for, at det er min klient, som her paa fotografiet staar foran hr. Friks skab i det saakaldte museum. Enhver kan ogsaa se, at hun holder en gjenstand i sin haand. Ja, jeg gaar saa vidt, at jeg indrømmer, at det sandsynligvis ogsaa er den sorte diamant, hun betragter. – Men fra nu af ophører mine slutninger at falde sammen med statsadvokatens.

Hvorfor skulde heraf følge, at hun ogsaa har fjernet sig med diamanten?

Hvad om min klient gaar gjennem haven, ser døren aaben til museet, gaar indom af nysgjerrighed, betragter den sorte diamant, som det var saamegen tale om blandt herskabet, da hun serverede kafeen efter middagen, lægger den atter fra sig og gaar videre ud gjennem haven og hjem til sin moder? Hvad om hun senere faar høre om tyveriet, forstaar, at hun har baaret sig uforsigtigt ad, og saa gjør noget endnu uforsigtigere ved at lægge skjul paa sit besøg i museet, og tilsidst næsten knust under skammen og frygten ved arrestationen handler, som hun senere har gjort?

Jeg spørger ethvert menneske med hjerte og forstand, er dette mere usandsynligt, end at [187] denne unge pige, der altid har vist den mest eksemplariske ærlighed, skulde begaa det frækkeste tyveri uden noget særeget motiv; denne unge pige, der ikke kjender nød, som hos sit herskab har fundet et hjem næsten som et barn i huset, denne unge pige, der ved, at om hun i et særeget øiemed bad om penge, vilde hendes unge herskab ikke nægte hende selv en betydelig sum!

Er dette sandsynligere, end at hendes nærvær i museet skyldes en betydningsløs tilfældighed, og at tyveriet er udført senere af en anden? – —»

Her afbrydes advokaten paa en for ham meget smigrende maade; fra tilhørerpladsen lyder mere end et hjerteligt «bravo», medens en hæs stemme med inderlig overbevisning udbryder: «Det har'en ja'gu ret i!»

Men stilhed er snart skaffet tilveie, og forsvareren ender sin tale saaledes: «Det er en gammel erfaring fra retssalene, at den beviskjæde, der synes stærkest og hvor ledene synes at hage sig smukkest sammen og passe bedst i hinanden, den kjæde er oftest den svageste i virkeligheden. Det vil jeg bede

lagrettemændene om at have for øie. Og jeg tror idetmindste at have vist eder, at i statsadvokatens kjæde, der [188] synes saa smuk, findes der ikke et led, som kan kaldes feilfrit.»

Forsvareren sætter sig, og tilhørerne gjør et forsøg paa at klappe; men lagmanden faar hurtig bragt stilhed tilveie, og statsadvokaten tager ordet:

Han havde med interesse og bifald, siger han, fulgt forsvarerens foredrag, et bifald forøvrigt, som udsprang fra samme følelse, der vistnok havde dikteret tilhørernes applaus, nemlig beundring over advokatens evne til at gjøre noget af intet eller en ubekvem materie. Her nikker han i al gemytlighed over til forsvareren, som smiler tilbage. –

Han fandt idetheletaget sin beviskjæde saa lidet svækket af hvad modparten havde bemærket, at han ikke troede det nødvendigt paany at gennemgaa den. Han havde saa stor tillid til dommernes skarpsind, at han vilde gaa ud fra, at de ogsaa uden hans paavisning var opmerksomme paa, at hvor han havde fremført fakta eller sandsynligheder, der grænsede ind paa fakta, der havde forsvareren kun stillet muligheder, ja usandsynlige muligheder imod. Dermed overgav han sagen i lagrettens hænder.

For sidste gang tager forsvareren ordet:

Statsadvokaten havde selv indrømmet, at [189] der var muligheder for, at sagen ikke var gaaet for sig, saaledes som af paatalemyndigheden paastaaet; hvor sandsynlige eller ikke sandsynlige disse muligheder var, det blev det lagrettemændenes sag at afgjøre; han vilde kun tilføie, at naar der til disse muligheder kom hans klients uplettedeandel og gode vidnesbyrd fra alle hold – ikke *en* havde udtalt noget andet – og den omstændighed, at ingen havde kunnet paavise noget særegent motiv for, at den unge pige pludselig skulde gjøre sig til forbryder, og endelig, at det ikke havde været muligt selv for det dygtige politis ihærdigste anstrengelser at paavise, at hans klient havde været i besiddelse af eller disponeret den pengesum, der skulde være frugten af forbrydelsen, hvorfor hun var sigtet – da tvivlede han ikke paa, at lagrettemændenes samvittighed maatte hindre dem i at udtale det skjæbnesvangre «ja» paa spørgsmaalet: Skyldig?

Forsvareren sætter sig, men ingen bifaldsraab høres dennegang fra forsamlingen, dertil er alle for grebne af den tanke, at alle anstrengelser fra forsvarerens side er forgjæves. Tiden nærmer sig, da lagrettemændene skal

trække sig tilbage. Alle ved, at deres raadslagning vil blive kort og deres «Ja» enstemmigt.

[190] Hvad hjælper en advokats veltalenhed eller listigste udflugter mod beviser og fakta saa klare som de statsadvokaten har ført frem – –?

Lagmanden spørger tiltalte, om hun har noget yderligere at bemærke. Hendes forsvarer bøier sig over hende, han synes indtrængende at opfordre hende til noget. Men hun ryster kun paa hovedet som før, og den unge mand sætter sig resigneret.

Andet kapitel: «Fotografien kan ikke lyve»

[n4](#)

Statsadvokaten har begyndt at oplæse spørgsmaalene, som lagretten skal forelægges, da han afbrydes af en underlig larm i salen.

Det er tilhørerne, som mumler og reiser sig for bedre at kunne se.

Hvad er det som foregaar?

Et retsbud har trængt sig frem til forsvareren og rakt ham et brev med nogle ord, som de ^[191] nærmeste hører: «Budet sagde, at advokaten maatte læse det straks; det angaar sagen, som idag er fore.»

Forsvareren river konvoluten op, læser, farer med haanden over panden og læser igjen.

Han krøller papiret sammen i haanden, gaar hurtig nogle skridt frem, og da statsadvokaten holder inde, henvender han sig til lagmanden: «Jeg maa anmode om, at der bevilges min klient en times udsættelse; til den tid tror jeg at kunne forelægge mine herrer vidnesbyrd, som vil kaste et nyt lys i denne sag.»

*

En time er gaaet, maaske lidt til. Retten er atter sat. Salen er om muligt endnu fuldere af mennesker; ingen har villet opgive sin plads, og nye er kommet til.

Den taushed der raader, vidner om den spænding, der behersker alle – – –.

Forsvareren anmoder om endnu engang at maatte afhøre opdagelseschefen.

Den unge politimand træder frem med sine vanlige rolige, elastiske skridt, om end forundring staar præget i hans ansigt.

^[192] *Forsvareren:* «De har tidligere oplyst, at dengang da De aflagde prokurator Jürgens Deres besøg og paa en saa behændig maade fik ham til at rykke ud med diamanten, da gav prokuratoren Dem den oplysning, at han havde kjøbt den af tiltalte – Evelina Reiersen. Ikke sandt?»

«Jo.»

Forsvareren: «Syntes han at være i nogen uvished om, hvem han havde købt diamanten af?»

Politimanden rødmer merkbart ved dette spørgsmaal; men hans svar er fremdeles lige utvungent og roligt :

«Nei, han gav indtryk af at være sikker paa, at det var tiltalte.»

Forsvareren: «Nævnte han ingen anden person som den, der mulig ens kunde have solgt ham diamanten?»

Monk: «Han kom i begyndelsen med noget forvirret tøieri for at undskylde sig, men uden betydning for sagen.»

Forsvareren: «Jeg ønsker alligevel, at De nævner det eller de navne, som prokuratoren satte i forbindelse med diamanten.»

Man kunde se, at politimanden var sint over det nærgaaende forhør, og han maatte gjøre vold paa sig for at svare roligt:

[193] «Prokurator Jürgens syntes i begyndelsen meget forskrækket over følgerne af sin handling, og for at undskylde sig kom han først med noget vrøvl om, at han havde købt diamanten af – af en person, som staar hr. Frik meget nær, og som skulde have faaet diamanten som foræring af denne.»

Forsvareren: «Hvad gjorde De for at faa ham til at tale sandhed?»

Politimanden nølede et øieblik, og rødmen blev sterkere paa hans ansigt; endelig svarede han fast og tydeligt:

«Han nævnte først frøken Frik, som den der havde solgt ham diamanten og havde sagt, at hun havde faaet den til foræring af sin onkel. – Dette var det samme som at erklære den unge dame, for hvem jeg nærer – – nærer den største høiagtelse, for en tyv og løgner, idet tyveriet var anmeldt af hendes onkel, og jeg glemte mig derfor selv et øieblik, saa at jeg greb fat i den gamle mand – men ogsaa kun for et øieblik!»

Forsvareren: «Det var, da De atter havde sluppet ham, at han opgav Evelina Reiersen?»

Monk: «Ja, men som De forstaar, kan – —»

Forsvareren (afbrydende): «Jeg har for nærværende intet mere at spørge Dem om.»

[194] «Naa, saa skulde da ogsaa – –,» høres pludselig en vældig stemme. Det er Gamle Frik, som reiser sig, rød som en kalkun i ansigtet; lagmanden maa selv skride ind for at faa ham beroliget.

Opdagelseschefen bliver fremdeles staaende med sammenbidte tænder. Frøken Frik betragter ham med forundrede blikke – hun aner endnu intet –

Men folks opmærksomhed afledes snart af et nyt vidne, som af forsvareren føres frem. – Det er en høi, svær mand, med sort haar og skjæg, med brede, runde skuldre og klædt i en blank, luvslidt, sort dragt.

Afhørelsen paabegyndes af lagmanden; vidnet synes kun modvillig at lade sig udspørge.

«Deres navn?»

«Abraham Abrahamsen.»

«Hvor gammel er De?»

«53 aar.»

«Hvad er Deres næringsvei?»

«Pantelaaner og kommissionær.»

«Deres bopæl?»

«Bispegaden no. –»

«Kjender De noget til den sag, som i dag behandles for lagmandsretten?»

[195] «Jeg har læst om den i aviserne.»

«Er De kommen i berøring med nogen af personerne i denne sag, eller har De paa anden maade faaet kjendskab til ting, der kan have betydning for denne sag?»

«Jeg kjender flere personer her af udseende» – vidnet lader sine skarpe, mørke øine under de svære bryn løbe rundt i salen – «men jeg troede ikke, jeg

kunde give nogen oplysning, som retten kunde have brug for, lige til jeg blev sendt bud efter for en halv time siden.»

Lagmanden trækker sig tilbage og overlader eksaminationen til forsvareren.

Forsvareren: «Kjender De den unge pige her, Evelina Reiersen?»

Vidnet: «Hun har været et par gange hos mig i forretninger.»

Forsvareren : «Hvad slags forretninger?»

Vidnet (uvilligt) : «Pantsat nogle smaating.»

Forsvareren: «Hvad slags smaating?»

Vidnet: «Saavidt jeg husker, var det nogle ringe og et par øredobber.»

Pludselig høres frøken Friks stemme, – ikke sterk, men klar og tydelig:

«Ringene og øredobberne har hun faaet af ^[196] mig. Det var foræringer, og hun kunde gjøre med dem, hvad hun vilde.»

Lagmanden tilholder frøkenen venligt, men bestemt ikke at tale, uden naar hun bliver spurgt, og den unge dame sætter sig rødmende.

Forsvareren: «Havde De besøg af den unge pige nu sidste 10de mai?»

Vidnet: «Ja, kanske.»

Forsvareren: «Kanske? Vær saa god at forklare Dem nærmere; eller skal det betyde, at De ikke erindrer noget om den dag?»

Vidnet: «Naa ja, jeg kan nok forklare, hvad jeg mener, jeg har intet at skjule, loven og politiet har jeg altid agtet og respekteret» – en ironisk stemme fra tilhørerne:

«Der sa' du et sandt ord, Abrahamsen!» efterfulgt af en skraldende latter.

Vidnet fortsætter med et haanligt blik op til den kant, hvorfra afbrydelsen kom: «Nei, jeg har nok ingenting at skjule. Den 10de mai kom der en dame op til mig og spurgte, om jeg vilde laane hende penge paa nogle smykker; det var en hel del baade ringe, broscher og armbaand af guld med ædle stene. – Hun havde et slør for ansigtet; men jeg troede at gjenkjende den unge pige, som De kalder Evelina Reiersen.»

[197] *Forsvareren*: «Var det da ikke den unge pige, som sidder her?»

Vidnet: «Det ved jeg ikke.»

Forsvareren : «Ved ikke?»

Vidnet: «De faar give mig tid, saa skal De høre. – Jeg sagde straks, at saa kostbare sager kunde jeg ikke inlde mig med, medmindre hun sagde, hvem hun var. Dertil svarede hun, at hvis vi kom til enighed, saa skulde hun baade sige, hvem hun var, og bevise, at hun var eierinde af smykkerne. Jeg saa da paa sagerne og sagde, at hvis alt viste sig at være i orden, saa skulde jeg laane hende 2000 kroner paa dem. Hun vidste, at sagerne var værd 5000 kroner, sagde hun, og hvis jeg vilde give 4000, saa skulde jeg faa kjøbt dem. – Da maatte jeg have tid til at lade dem undersøge, svarede jeg. Men det vilde hun ikke, hun syntes at være paa graaden og bad mig for guds skyld give hende 4000 straks, saa skulde hun gjerne give mig endnu flere smykker senere eller betale mig noget tilbage. Da syntes jeg, sagen saa muggen ud, og vilde nødig have mere med den at gjøre, og saa gik hun.»

Forsvareren: «Gjorde De intet forsøg paa at opdage, enten det var den unge pige Evelina Reiersen eller ikke?»

[198] *Vidnet* (efterat have nølet en stund med svaret): «Jo, jeg gjorde, for jeg er en lovlydig mand, som gjerne giver politiet en haandsrækning – – –»

Forsvareren: «Ja, det ved vi; men hvad foretog De Dem?»

Vidnet: «Jeg sendte en gut, som jeg har paa kontoret, efter hende. Han satte sig opbagpaa vognen -- for hun var kommen i en droske, som ventede udenfor, -- og han saa hende gaa ind i et hus paa Drammensveien.»

Forsvareren: «Var det «Gamle Friks» hus?»

Vidnet: «Ja, saa sa' gutten.»

Forsvareren : «Men det skulde jo for Dem være et bevis paa, at det virkelig var Evelina Reiersen.»

Vidnet: «Ja, men jeg er ikke sikker paa, om det var hende alligevel, for hun havde slør for ansigtet; og saa kjender jeg jo heller ikke Evelina Reiersen saa nøie.»

Forsvareren: «Hvordan var damen klædt?»

Vidnet: «Hun havde en grøn hat med en fjær i og en kufte med en mængde snorer baade fortil og paa ryggen.»

Forsvareren: «Husker De dette tydeligt?»

Vidnet: «Ja, jeg er ikke saa uvant med at bruge mine øine, og saa tænkte jeg, at det var [199] bedst at lægge merke til dragten, om politiet skulde spørge mig ud senere.»

Forsvareren: «Hvormange var klokken, da damen besøgte Dem?»

Vidnet : «Den maa have manglet 10 minutter paa halv seks, da hun kom, for hun var hos mig et kvarters tid, og da hun gik, var den 5 minutter over halv seks.»

Forsvareren: «Var det ogsaa af hensyn til mulige spørgsmaal fra politiet, at De saa paa klokken, da damen gik fra Dem?»

Vidnet: «Ja.»

Forsvareren: «Klokkeslettet er De altsaa aldeles sikker paa?»

Vidnet: «Ja, aldeles sikker; jeg konfererede med min kontorist.»

Saa langt var man kommen, da en voldsom bevægelse i salen afbryder eksaminationen. Det er vel overflødigt at nævne, at de to sidste vidners eksamination havde gjort et dybt indtryk paa alle, som overvar denne forunderlige sag, og bevægelsen blandt tilhørerne steg, efterhvert som afhørelsen skred fremad.

Pantelaanerens sidste ord faldt vistnok under lydløs taushed, men kun for at efterfølges af mumlen og larm.

Uroen stiger endog til forvirring, da man [200] pludselig hører et udraab: «Hun besvimer!» Der har dannet sig en tæt gruppe omkring frøken Frik. Gamle Frik sees midt i gruppen ivrigt gestikulerende, medens den unge dame læner sig bagover paa bænken med lommelærklædet for ansigtet. – Man ser opdagelseschefen hr. Monk trænge sig frem til hende, hvorpaa han med lagmandens samtykke fører hende ud af salen.

Den næste handling fra rettens præsident er at bringe ro tilveie. Det tager ham heller ikke lang tid; trudselen om at lade salen rydde virker øieblikkelig; ingen har lyst til at gaa glip af den sidste del af skuespillet.

Forsvareren ønsker ikke at afhøre pantelaaneren videre. – Statsadvokaten har imidlertid intet at bemærke, og ordet gives atter til den unge advokat.

Han begynder med at takke retten, fordi den gav ham den forlangte udsættelse – en udsættelse, der har sat ham istand til ikke alene at erholde værdifulde vidnesbyrd, men som endog har givet ham andre positive midler ihænde til at bevise hans klients uskyldighed i tyveriet af diamanten. Han fortsætter:

«Hvis man tror, at min hensigt med afhørelsen af vidnet Abrahamsen og med de nye [201] spørgsmaal, jeg forelagde detektivchefen, var at vælte skylden for tyveriet over paa en anden, da tager man fejl. Vistnok er det uundgaaeligt, at paa samme tid som min klients uskyld kommer for dagen, paa samme tid vendes opmærksomheden til en anden kant, og retfærdighedens haandhævere har maaske allerede fundet et nyt maal i sin søgen efter den skyldige; men det er noget, som ikke vedkommer mig i min opgave. Den gaar kun ud paa at vise, at den unge pige, hvis forsvar er mig overdraget, ingen skyld har, at de indicier, der synes saa sterke mod hende, tvertimod taler det modsatte sprog, naar de sees i det rette lys.

Hensigten med min sidste afhørelse af opdagelseschefen og vidnet Abrahamsen var kun at vise, at der *kan* tages fejl, og i dette tilfælde *er* taget fejl i retning af tiltaltes person. Prokurator Jürgens siger først, at det er en anden, som har solgt ham diamanten, og det er kun, efter at opdagelseschefen har optraadt paa – lad mig kalde det en ubehersket maade ligeoverfor den gamle mand, at han nævner tiltaltes navn. Vidnet Abrahamsen tror, at han samme dag, som tyveriet fandt sted, har modtaget besøg af tiltalte. Det viser sig imidlertid, at den dame, som han har antaget for min klient, er iført [202] klædningsstykker, som hun først er i besiddelse af senere paa dagen. Vi har frøken Friks beedigede vidnesbyrd om, *at hun selv benyttede den med snorer besatte kufte i tiden mellem kl. 5 og 6 og først forærede tiltalte disse klædningsstykker ved 6-tiden.*

Det er som sagt ikke min hensigt at ville kaste beskyldningen over paa nogen anden, og jeg vil renoncere paa undersøgelsen af, om det var frøken Frik selv, som den dag besøgte pantelaaneren; min hensigt er kun at vise, at hvis prokurater Jürgens feilagtig har taget en anden kvinde for at være min klient

Evelina Reiersen, da er det ialfald ikke første gang, at hun den dag er ude for en skjæbnesvanger forveksling.

Alene hvad jeg nu har fremført, burde være nok til at forandre lagrettemændenes opfatning, hvis de hidtil har anseet min klient for skyldig. Men jeg er i den heldige stilling at kunne bevise, at hvad hidtil har syntes det vægtigste indicium *mod* min klient, det er tvertimod det klareste bevis paa hendes uskyldighed. Jeg sigter til den omstændighed, at vidnet mr. Howell har erklæret, at han paa en tid, da tyveriet maa være udført, har seet tiltalte foran diamantens opbevaringssted, – ja, at han endog har fotograferet vedkommende [203] i denne stilling. Fotografiet, hvorpaa alle vil gjenkjende min klient, befinder sig nu her i retten. Naar jeg siger at kunne bevise, at dette indicium er falskt, da mener jeg, at ogsaa her foreligger en forveksling, og at jeg kan bevise, at den person, som her er fotograferet (han tager det skjæbnesvangre fotografi i haanden) ikke er og ikke kan være tiltalte. – Beviset er simpelt, om jeg end maa tilstaa, at kun et tilfælde har sat mig istand til at føre det – → – den unge advokat trækker et stort forstørrelsesglas op af lommen og leverer det tilligemed fotografiet til lagmanden – «Vil mine herrer medlemmer af retten og lagretten, og jeg beder min kollega statsadvokaten gjøre det samme, gjennem forstørrelsesglasset betragte fotografiet. De vil da se, mine herrer, at den person, som er fotograferet, paa venstre haands ringfinger bærer en ring.

Vil mine herrer derpaa undersøge anklagedes haand. Hun har som liden pige under et fald brukket venstre haands ringfinger. Benet er groet forkjært sammen, saaledes at der nu findes en fortykkelse, som forbyder hende at faa en ring ind paa denne finger.» – Advokaten løfter den unge piges haand op, saa alle kan se den, hvad hun rolig lader ske, dog uden [204] at hæve blikket fra gulvet og uden at røre en mine i det voksblege ansigt. – «Enhver vil selv kunne overtøye sig om, at det er som jeg siger, der behøves vistnok ikke nogen lægekyndig erklæring herfor. – Og lad forstørrelsesglasset vise Eder endnu en ting, mine herrer. I vil se straks til venstre for damens hoved en gjenstand paa gesimsen over; det er den lille elfenbenselefant med uret i, som tidligere er forekommet i vidneforklaringerne. Forstørrelsesglasset, mine herrer, vil sætte Eder istand til ikke alene at se uret i elefantens pande, men til tydelig at skjelne visernes stilling. Hvad viser uret? – Det viser 10 minutter over halv seks. –

Hvor var min klient paa den tid? – Derom har ogsaa vidneforklaringerne givet besked. Hun var endnu ikke kommet hjem, hun kom først ind gennem haveporten 5 minutter før 6. Og i ethvert fald kan hun ikke klokken 10 minutter over halv seks være iført den kuffe, som hun først faar af frøken Frik klokken 6 eller lidt over!

Mine herrer, naar I selv har forvissat Eder om rigtigheden af, hvad jeg her har sagt, saa vil I maaske tænke over, hvad vidnet den udmerkede fotograf Rodin udtalte her i retten:

«Fotografien kan ikke lyve!»

Jeg vil tillade mig at udsætte med, hvad [205] jeg videre kan have at sige, til man har forvissat sig om, at alt er saaledes, som jeg har sagt.» — — — — —

— — — — —

For det første halve minut hjælper hverken lagmandens stemme eller klubbe; han maa overlade salen til tilhørernes lydelige bravo- og bifaldsraab til den unge advokat, som bukker og smiler som en skuespiller, der fremkaldes.

— — — — —

Men – en avis's spalter er ikke uendelige, og jeg maa afslutte mit referat saa hurtig, som jeg kan:

Undersøgelsen af fotografiet tager nogen tid, da samtlige baade rettens og lagrettens medlemmer personlig havde at forvise sig om, hvad fotografiet kunde fortælle, men al sandsynlighed taler for, at alle fandt sig tilfredsstillede ved, hvad de under forstørrelsesglasset kunde se.

Baade den «udmerkede fotograf» Rodin og en anden ligesaa udmerket fotograf, der tilkaldes som sagkyndig, udtaler sig med største bestemthed om, at man kan stole paa fotografiets vidnesbyrd som paa virkeligheden selv, og da en tilkaldt læge erklærer, at ingen ring af nogenlunde vanlige dimensioner kan trædes paa tiltaltes finger, er sagen afgjort.

Lagretten forsvinder kun for straks at vende tilbage, og lydelig er formandens stemme, da [206] han oplæser svaret «Nei» paa spørgsmaalet «Skyldig?» efterat statsadvokaten til overflod har frafaldt sin paastand.

Saauidt vor referents beretning om, hvad han træffende kalder et af de moderne retsforhandlingers skuespil. Ingen kan tvivle om, at der ogsaa vil opføres et efterspil, der sandsynligvis vil nærme sig tragedien.

Foreløbig kun den efterretning, at igaaftes, straks efter at lagrettens forhandlinger var afsluttede, arresteredes frøken Sigrid Frik som sigtet for tyveriet af sin onkels diamant.

Allerede paa dette stadium kunde denne sag give anledning til mangehaande bemærkninger om det retssystem, hvormed vi er blevet velsignet; imidlertid skal vi vente, til ogsaa efterspillet er forbi.

Morgbl. Red.

Tredie kapitel: I mørke

15

Jeg lagde avisudklippet ned paa bordet og saa paa mine tilhørere. Klara sad med hagen [207] hvilende paa de foldede hænder og albuerne paa bordet, stirrende ret ud for sig. Monk, som igjen havde trukket sig tilbage til den mørkeste krog af værelset, kom nu frem. Han var meget bleg; men hans stemme var rolig, da han sagde:

«Nu skal jeg fortsætte. I faar undskyldte, hvis resten af min historie bliver tør og forretningsmæssig; men det er den eneste maade, hvorpaa jeg kan overvinde mig til at tale om disse begivenheder. Det er forresten ikke langt igjen.»

«Ja, men sig mig en ting, Monk, var Sigrid – frøken Frik vilde jeg sige – —»

Det var Klara, som ivrig reiste sig og gik henimod Monk.

«Nei, undskyld, frue, lad mig nu faa lov at fortsætte, ialfald en liden stund, ellers kommer jeg maaske aldrig til at tale om disse ting, som jeg ikke har nævnt til noget menneske paa 6 aar. I har jo lovet at høre mig for om muligt at raade og hjælpe mig; da maa I ogsaa bære over med mine egenheder og ikke afbryde mig netop nu. Senere – det lover jeg – skal jeg besvare spørgsmaal. – – –

Godt –, der er flere ting, som forefaldt i retssalen, men som referenten ikke har nævnt. Dog tror jeg ikke, at hans referat sammenlagt med, [208] hvad jeg selv tidligere har fortalt, har ladet Eder gaa glip af noget, der kan være til hjælp ved opklaringen af det mysterium, som for mig blev enden paa diamanttyveriet hos Gamle Frik.

Der er bare en ting, som jeg maa nævne, da Morgenblads–referenten ikke har taget det med: Da lagmanden holdt sin retsbelæring, greb han anledningen til at dadle politiets optræden i sagen – han sigtede dermed, sagde han, til opdagelseschefens optræden ligeoverfor prokurator Jürgens. Vistnok var han overbevist om, at han aldrig havde havt til hensigt at øve pres paa den gamle mand, men han havde dog i hidsighed lagt haand paa ham, en omstændighed, som ved den vending, sagen havde taget, kom til at staa i et meget uheldigt lys. Dernæst havde opdagelseschefen begaaet en anden fejl ved ikke at omtale optrinnet, da han aflagde vidnesbyrd i retten. Lagmanden var nødsaget, sagde han, til at udtale, at denne hans optræden kunde have medvirket til at fælde en uskyldig.

Enhver kan forstaa, i hvilken pinlig situation jeg befandt mig; det værste var, at jeg selv maatte indrømme, at lagmanden havde ret – sørgelig ret; og saa tanken paa, at min handlemaade bidrog, ja bidrog i høi grad til at kaste en forfærdelig mistanke over paa den, jeg havde [209] kjærest i verden. I saa henseende oversaa jeg forøvrigt endnu ikke følgerne af den vending sagen havde taget. Den var jo ogsaa saa overraskende, at man næsten ikke fik tid til at tænke, før dommen var faldt.

Jeg gik straks hjem til mig selv og forsøgte at overtænke min stilling; men allerede dengang saa jeg kun mørke omkring mig. Saa tog jeg mig sammen og gik ned paa politimesterens kontor. Han sad der endnu tiltrods for, at det var sent om aftenen. Han var meget alvorlig.

'Jeg er allerede underrettet om, hvad der er foregaaet i retten,' sagde han, 'og det gjør mig meget ondt at høre, hvad der er hændt. Min hensigt med disse ord er at spare Dem beretningen derom; vent! jeg har en ting at sige Dem, før De svarer – en ting, som De bør vide snarest. Jeg har givet ordre til at arrestere frøken Frik!'

Jeg havde anet, at noget saadant maatte komme, og det lykkedes mig at paatage mig en ro, som jeg slet ikke var i besiddelse af.

'Jeg vidste, at saa maatte ske, hr. politimester,' svarede jeg; 'og jeg har heller ikke tvivlet om, hvad jeg bør gjøre; jeg er kommen for at anholde om afsked fra politiets tjeneste. Min skriftlige ansøgning har jeg endnu ikke [210] faaet skrevet; men den skal foreligge allerede imorgen, og jeg beder Dem betragte det, som om den allerede var i Deres haand.'

Politimesteren saa venlig paa mig, trykkede min haand og sagde:

'Det gjør mig ondt, mere ondt end De maaske aner; men jeg hverken kan eller vil bede Dem tage ansøgningen tilbage. Hvad De nu har sagt, var netop hvad jeg ventede mig af Dem.'

'Kjender hr. politimesteren til alt, hvad der foregik i retten idag?' spurgte jeg.

'Ja, jeg har faaet en nøiagtig beretning af politiadjutanten, som var tilstede den hele tid.'

'Og hvad er Deres mening?'

'Min mening? – jeg forstaa, De taler ikke længere om Dem selv, De tænker paa den unge dame, som jeg har været nødt til at arrestere; – ja, hvad skal jeg sige

Dem? Hvis jeg siger, at ingen anden end frøken Frik kan have taget diamanten, da bliver De sint paa mig; og siger jeg det modsatte, da vil De straks forstaa, at jeg taler mod min overbevisning – ikke sandt?'

Han havde ret, og jeg taug.

Da jeg skulde til at gaa, tog politimesteren atter min haand:

'Der har mødt Dem en stor ulykke, Monk; [211] – en liden uforsigtighed fra Deres side, en bagatel, som i 99 af 100 tilfælde vilde været uden følger, har paa grund af omstændighedernes magt drevet Dem ud af Deres virksomhed, som De havde viet saa stor kraft og dygtighed. Og hvis jeg ikke tager fejl, saa er der overgaaet en person, som er Dem kjær, en endnu større ulykke; ialfald synes saa at skulle blive tilfældet. Hvad det første angaar, da er De en kraftig mand, og jeg behøver ikke at opfordre Dem til ikke at miste modet; De har intet ondt gjort, og verden er stor og lønsom at arbeide i. – Hvad det sidste angaar, da findes der ogsaa raad for det – med tiden. Jeg læser tydelig i Deres ansigt, hvad De nu agter at gjøre – De vil lægge al Deres kraft, al Deres energi i forsøget paa at bevise den dames uskyld, mod hvem alt nu synes at tale, og det være langt fra mig at ville afholde Dem derfra – maaske vil det lykkes; saapas erfaring har jeg, at jeg ved, at intet er umuligt. Men skulde det ikke lykkes, da ødelæg ikke Deres liv for en kvindes skyld, som saa mange har gjort, – bryd da overtvert jo før jo heller – før det er for sent – og prøv ikke paa at gjøre det umulige ud af en ting, der allerede er bleven til støv – – . Kan jeg hjælpe Dem nu eller senere, saa kom til mig naarsomhelst.'

[212] Disse var min foresattes venlige og faderlige ord. I de aar, som er forløbne, har jeg kun talt med ham en gang senere om denne sag.

*

Jeg var dengang kun 27 aar gammel, og da den næste dag oprandt, var mit mod og min energi vendt tilbage.

Politimesteren havde ret, naar han havde læst hos mig en beslutning om at sætte alt ind paa at bevise min forlovedes uskyldighed – thi dengang var hun endnu min forlovede. Men jeg skulde ikke gjøre mange skridt, før jeg opdagede, baade at min daværende stilling – jeg stod ikke længere i spidsen for et stort politis opdagelsesvæsen – gjorde alt mit arbeide besværligt og ulønsomt; men det var ogsaa, som en ubønhørlig skjæbne havde bestemt, at stykket skulde spilles tilende som det var begyndt, og at ingen menneskelig indgriben vilde taales.»

«Taltes De ikke straks med Sigrid?» spurgte Klara pludselig.

«Nei, det var mig umuligt. Hør nu, hvordan min stilling var: straks den følgende dag begyndte omtrent alle byens aviser at [213] tage fat paa 'politiets optræden', som det hed. Enkelte forlangte endog, at jeg skulde sættes under tiltale, da min fortielse af sandheden nær havde bevirket en uskyldigs domfældelse. Nu, dette gik forholdsvis hurtig over, da jeg øieblikkelig fik afsked ifølge min ansøgning. Men følgen var ialfald, at jeg mangesteds blev modtagen med mistro, og at politimesteren, med hvem jeg korresponderede derom, ikke paa nogen maade turde give mig adgang til den unge dame, der sad i varetægtsarrest.

Her har jeg nogle dagbogsoptegnelser fra den tid; lad mig heller læse dem op. Det hører ikke egentlig til mine vaner at skrive dagbog, den slags neddykken i sig selv har altid været mig imod; men dengang gjorde jeg det af rene professionelle hensyn – for at have optegnelserne at støtte mig til i mit arbejde.»

Monk trak frem en liden, tyk noticebog, som han begyndte at blade i.

«Uf, nei da!» udbrød Klara ved synet af den, «læg væk bogen og fortæl heller!»

Monk kunde ikke lade være at smile: «Jeg skal ikke bruge bogen længe, frue; men jeg tror, det er bedst jo før jo heller at faa ende paa historien, og det vil spare megen tid, om jeg kan faa lov til at læse op bare nogle sider.»

[214] Saa gav Klara sit samtykke, og Monk læste:

23de juni. Ikke muligt at faa adgang til Sigrid! – forsøgte derfor at faa tale med Gamle Frik. Syg! kunde ikke tale med mig – jeg tror ikke noget paa den sygdom.

I eftermiddag var jeg atter oppe hos advokaten, Evelinas forsvarer for lagretten, og spurgte ham ud angaaende det brev, som blev ham leveret i retten, dengang da han forlangte udsættelse. Han negtede atter at give mig nogensomhelst oplysning om brevet og dets indhold; han var forpligtet dertil, sagde han. – Af dette brev tror jeg meget afhænger; der findes en person, som har givet advokaten vaaben ihænde, ikke alene til forsvar for Evelina, men mod Sigrid. Hvem er det? Hvad er bevæggrunden og hvad er hensigten? Jeg fik tag i retsbudet. Han havde faaet brevet af et bybud med tilhold om at levere det til forsvareren uden ophold. Jeg skal nok faa fat paa bybudet, men det vil vistnok tage nogle dage – imidlertid gaar tiden –

25de juni. Nu har jeg tilbragt to dage med at faa bybudet opspurgt. Jeg begyndte med no. 1, først da jeg kom til no. 87, var det den rette mand. Han havde faaet brevet af en liden avisgut fra Grand café, saavidt han huskede. Endelig fik jeg ogsaa tag i avisguttten. Han havde [215] faaet det af «en herre»; men enten herren var gammel eller ung, lys eller mørk, kunde han ikke erindre – overhovedet intet. Der staar jeg!

Jeg forsøgte atter at faa tale med Gamle Frik. Han negtede sig hjemme, men har i eftermiddag sendt mig følgende brev:

Ærede hr. Monk!

Jeg vil sige Dem rent ud, at jeg ikke tror, at vi to længere vil have nogen glæde af hinandens selskab. ^{u6} Hverken Einar eller Sigrid Frik vil mere sætte sin fod i mit hus, og deres navn vil aldrig blive nævnt der.

Deres rolle, hr. Monk, under de sidste tiders begivenheder kjender jeg ikke saa nøie og agter heller ikke at forske mere derefter.

Det er mig nok at vide, at De var med paa at ville dække over mine broderbørns forbryderske færd. At der for Dem kan findes undskyldende omstændigheder, ved jeg nok; men i ethvert fald kan jeg ikke forstaa, hvorfor vi skulde mødes eller tales ved.

Bartholomæus Frik.

Monk saa op fra sine noticer: «Siden den tid har jeg aldrig talt med Gamle Frik.»

[216] «Men du prøvede da vel paa at faa en forklaring med ham?»

«Prøvede, ja, men det var lettere sagt end gjort. Siden den tid har han næsten ikke talt med et menneske og allermindst med mig, han er stivnakket som en gammel gjeit. – Men lad mig gaa videre; jo før jeg kommer tilende med disse sørgelige optegnelser, desto bedre.

28de juni. Jeg tilbringer tiden med at holde øie med skuespilleren, Evelina og hendes mor – en vanskelig sag nu, da jeg maa savne mine dygtige betjente og udelukkende stole paa mig selv eller nogle ynkelige leieredskaber. – Evelina gaar aldrig ud, skal være syg. – Madame Reiersen er ofte beruset, nyder sin rolle som martyr paa datterens vegne og skal have modtaget en anseelig

pengesum fra Gamle Frik. – Skuespilleren fortsætter sit smukke liv, han synes at have lidt mynt, men dog ikke til overflod.

Jeg har talt med mr. Howell. – Han opførte sig og talte som en gentleman – men ... jeg tror ham ikke. Han udtalte sin største beklagelse over at være kommet op i historien. Intet skulde faa overbevist ham, sagde han, om at det ikke var Evelina, som han havde fotograferet foran skabet med diamanten i haanden. – (Ja, hvad hjælper det, naar klokkeslet og klædedragten [217] siger noget andet!!) – Han vilde reise til England om nogle dage, sagde han, hvad saa end politiet sagde. Han vilde ikke møde nok engang i lagretten; man havde jo hans vidnesbyrd fra den forrige retsforhandling.

Jeg spurgte, hvad Gamle Frik havde mod sin brodersøn Einar. Mr. Howell kunde ikke forstaa det; havde forgjæves forsøgt at tale gamlingen tilrette, sagde han. -- Mr. Howell snakker tilsyneladende saa aabent; men jeg har intet nyt faaet at vide af ham. Ved han intet? eller skjuler han noget?

5te juli. En hel uge er gaaet, og jeg har intet udrettet. Tiden nærmer sig, da sagen atter skal for lagmandsretten, og alle er enige om, – det er forfærdeligt at skrive det – at Sigrid vil blive dømt!

Jeg har skrevet til Einar Frik i Hamburg – endog to gange – men intet svar faaet, uagtet jeg gennem telegram til og fra hotellet ved, at han opholder sig der og har faaet mine breve.

Det er som om jeg overalt støder hovedet mod en mur eller rettere sagt en seig, uovervindelig hindring. – Er det skjæbnens vilje, at tragedien skal spilles tilende?

Jeg har været hos pantelaaner Abrahamsen. Først traf jeg bare en pukkelrygget skriver, som [218] betragtede mig med et spottende smil; og derpaa kommer Abrahamsen selv. Han sagde, at han havde sagt alt, hvad han vidste, i retten, og ikke havde tid til at tale mere med mig – det er ikke som da jeg var chef for opdagelsespolitiet!

Iforgaars hændte en vigtig ting: skuespiller Fredriksen reiste med nattoget til Kjøbenhavn. Jeg kunde ikke holde ham tilbage, og politiet vilde ikke stoppe ham. Og dog aner det mig, at med ham forsvandt en af de faa muligheder for at faa en opklaring paa diamanttyveriet.

6te juli. Alle morgenaviser meddeler i dag med fede typer den nyhed, at Evelina Reiersen har begaaet selvmord. Hun har hængt sig i sit eget værelse hjemme hos sin mor. Alle er enige om, at hun har begaaet selvmordet i vanvid. Efterat hun havde været arresteret og nær var bleven dømt uskyldig, skal hun flere gange have vist tegn paa sindsforvirring, som tilslut resulterede i den sørgelige handling -- saa lyder beretningerne. Alle aviser taler i beklagende ordelag om det forefaldne, og «Sandhedsfakkelen» med flere andre kan ikke blive træt af at udbrede sig over det ansvar, som den «virkelig skyldige og politiet» maa paatage sig for, hvad der er indtruffet ...

[219] Jeg forstaar næsten ikke, hvordan jeg i længden skal holde dette ud, saa afmægtig som jeg er til at kunne gjøre noget.

7de juli. Jeg var idag oppe hos madame Reiersen for om muligt at faa greie paa, om ikke den afdøde havde efterladt sig noget budskab eller bekjendelse. Som jeg forresten havde ventet mig, blev jeg modtaget af den værdige kone med en storm af forbandelser og skjældsord. Det var umuligt at udrette noget der.

Gamle Frik skal være fuldstændig overbevist om sin broderdatters skyld og taaler ikke at høre hendes navn nævne. Dog har han engageret Kristianias dygtigste advokat til hendes forsvarer. Mon det hjælper noget?

9de juli. Kun tre dage igjen til lagmandsretten, og endnu intet udrettet! Jo, jeg har gjort noget. Jeg har talt med den advokat, som skal føre Sigrids sag. Han underrettede mig om, at frøken Frik for ham havde opgivet, at det virkelig var hende, som den eftermiddag besøgte pantelaaneren for at laane penge paa sine smykker; at hun ligeledes agtede frit at bekjende dette i retten, men ikke agtede at oplyse om, hvortil hun skulde bruge pengene. Advokaten havde indtrængende foreholdt hende, at hun ogsaa maatte forklare sig i saa henseende, hvis [220] hun ikke vilde bestyrke mistanken mod sig; men at den unge pige var ubøielig paa dette punkt.

Hvad skal dette betyde?

Hvad skulde Sigrid med 4000 kroner, og hvorfor vil hun ikke forklare, hvad hun vilde bruge pengene til? Dette har givet mig meget at tænke paa.

Imidlertid spurgte jeg advokaten, om han var opmærksom paa, at pantelaanerens opgaven af klokkesletterne gjorde det omtrent umuligt, at

frøken Frik kunde være tilbage i villa Ballarat til det klokkeslet, som fotografiet udviste. Efter pantelaanerens sigende kørte hun derfra 5 minutter over halv 6, og uret paa fotografiet viste 10 minutter over halv 6. Veien fra Bispegaden til villa Ballarat kan ikke tilbagelægges paa 5 minutter.

Advokaten lovede at have sin opmærksomhed henvendt paa dette punkt – – –
Men hvad skulde Sigrid med de 4000 kroner? Hvad har hun at skjule?

Monk lukkede noticebogen.

«Ja, saa langt gaar foreløbig mine optegnelser, og resten er hurtig fortalt:

Tre dage efter kom sagen for lagmandsretten. Jeg var selv indkaldt som vidne; men mine [221] erindringer fra den dag er meget faa. Jeg følte mig, som om jeg gik i søvne – i en væmmelig drøm. Havde jeg selv været den tiltalte, da vilde jeg været rolig og aandsnærværende, det ved jeg, – nu var jeg ikke tiltalt, men skyldig, skyldig i, at den unge pige, som jeg elskede høiere end mit liv, stod der anklaget for et smudsigt tyveri fra sin velgjører. – Først senere fik jeg ved at læse i aviserne et nogenlunde klart overblik over, hvad der gik for sig den dag i lagmandsretten.

De samme vidner, omtrent, som var optraadte i sagen mod Evelina, var ogsaa indstevnede her. Noget nyt fremkom heller ikke, saa jeg behøver ikke at gaa mere end høist nødvendigt ind paa denne forfærdelige dags begivenheder.

Da jeg afgav min forklaring om mit besøg hos prokurator Jürgens, forsøgte tilhørerne at tilraabe mig skjældsord og forhaanelser. Rigtignok fik lagmanden snart bragt ro tilveie, men jeg maatte dog taale de fornærmeligste øiekast, mens jeg fortalte historien om min egen dumhed.

Sigrid lagde intetsomhelst skjul paa sit besøg hos pantelaaneren, men negtede at forklare sig, om hvad hun skulde bruge pengene til. Derimod benegtede hun paa det bestemteste [222] at have sat sin fod i museet mellem kl. 5 og 7¹/₂.

Statsadvokatens foredrag gik hovedsagelig ud paa følgende:¹⁷

Tiltalte havde selv indrømmet, at hun den dag, tyveriet fandt sted, havde foretaget temmelig usædvanlige skridt for at komme i besiddelse af en større pengesum, men at dette ikke var lykkedes hende hos pantelaaneren, skjønt alle maatte forstaa, at det var af høieste nødvendighed for hende at komme i besiddelse af mindst 4000 kroner den dag, og at enhver anden udvei syntes at være hende stængt.

Hun var en af de faa, som uden at det vakte opsigt, kunde gaa ind og ud i museet, hvor diamanten opbevaredes.

Saa var der af mr. Howell taget et fotografi af hende, staaende med diamanten i haanden kl. 10 minutter over halv 6 den eftermiddag. At fotografiet forestillede frøken Frik, uagtet hun selv negtede at have besøgt museet i den tid, derom var der ikke længere tvivl efter undersøgelsen med forstørrelsesglasset.

Endelig havde man den daværende opdagelseschefs vidnesbyrd for, at prokurator Jürgens fra begyndelsen havde udtalt, al han havde købt diamanten af tiltalte. Først senere havde den [223] gamle mand, skræmmet ved opdagelseschefens utilbørlige optræden, forandret sit udsagn.

Det var kortelig statsadvokatens fremstilling, og jeg behøver ikke at tilføie, at efter vidneførselen og hans foredrag fandtes der vel ikke et menneske i salen, som tvivlede om, at frøken Frik var skyldig.

Forsvareren havde ikke andet at holde sig til end det punkt, som jeg omtalte i mine dagbogsoptegnelser; men dette blev ogsaa af ham udnyttet over forventning : Det viste sig, at tidspunktet, da frøken Frik forlod pantelaanerens hus, kunde konstateres paa minuttet ved den tilfældighed, at pantelaaneren ved denne leilighed havde taget sit ur op og spurgt kontoristen, om ikke klokken var 5 minutter over halv 6. Kontoristen havde da lænet sig ud af vinduet, seet paa klokken i kirketaarnet og svaret bekræftende.

Dernæst havde forsvareren ladet afhøre vognmandsgutten, som havde kørt frøken Frik – jeg har vist glemmt at fortælle, at jeg imidlertid havde faaet denne person opstøvet – og han kunde med sikkerhed erindre, at han for anledningen havde kørt ganske som sædvanlig – hverken hurtigt eller langsomt.

[224] Forsvareren havde derpaa ladet flere prøver foretage med samme hest og samme droske, og det viste sig, at turen under vanlig kjørefart aldrig var foretaget paa under 15 minutter og selv med meget hurtig kjøring ikke under 10 minutter.

Han havde dermed bevist, mente han, at naar frøken Frik var den dame, som havde forladt pantelaaneren klokken 5 minutter over halv 6 – og det maatte jo kaldes et faktum – saa kunde det ikke være hende, som var fotograferet med diamanten i handen klokken 10 minutter over halv 6! – at det lille ur i elefantens hoved gik rigtig paa minuttet, var jo bevist ved Gamle Friks vidnesbyrd.

Herimod indvendte statsadvokaten, at det var noget, som enhver vidste, at urene i byen ofte gik flere minutter forskjelligt.

Forsvareren holdt paa, at saa stor forskjel, som den, der her maatte til, nemlig cirka 10 minutter, neppe var tænkelig. Idetheletaget udnyttede han denne omstændighed til det yderste og henvendte sig paa en saadan maade til lagretten, at da denne trak sig tilbage til sit raadslagningsrum, herskede der uvished om, hvad udfaldet vilde blive. Han havde endt sin tale saaledes:

Monk aabnede noticebogen, frem tog et avisudklip og læste:

«Mine herrer dommere [225] og lagrettemænd! Det vilde være dumt af mig at paastaa, at jeg har *bevist*, at min klient ikke er skyldig i det tyveri, hvorfor hun er tiltalt. Men jeg har ret til at spørge: er det nogen, som mener, at paatalemyndigheden har bevist hendes skyld? Saameget har jeg dog bevist, at for at paatalemyndighedens paastand i et og alt skal holde stik, saa maa den unge dame, hvis forsvar jeg har den ære at føre, have opholdt sig paa to steder paa en gang. Har hun været hos pantelaaneren paa den tid, da alle vidnesbyrd er enige om, at hun har været der, da kan hun ikke være den person, som af mr. Howell er fotograferet med den stjaalne diamant i haanden.

Jeg indrømmer, at der er vegtige indicier imod den unge dame; men har jeg ikke vist, at der ogsaa er vegtige indicier, som staar imod disse igjen? Dette er ingen sædvanlig sag, det vil alle indrømme. Dette tyveri, som nu er behandlet ved to lagmandsretter i form af to forskjellige sager mod to forskjellige personer, vil forblive et mysterium, hvordan saa end lagrettens kjendelse idag falder ud. – Jeg tør paastaa, at hvordan end Eders dom bliver idag, saa vil imorgen af ti mennesker, der har fulgt disse forhandlinger, de fem sige: lagretten kjendte [226] ret! de øvrige fem vil sige: nei, den kjendte urigtig!

Sagen er og vil forblive et mysterium, hvormen menneskene ikke vil være enige – forblive en gaade, indtil tiden muligens løser den.

Jeg gjentager, denne sag er ingen almindelig sag; thi for hver en omstændighed, som synes klar, er der to uklare.

Enhver, der var tilstede ved den anden sags behandling for retten – man kunde forresten ligesaa godt sige den samme sag – vil erindre, at da sagen næsten var tilende, straks før lagrettemændene skulde gaa ind til raadslagning, fandtes der vel neppe en blandt retten, lagretten eller tilhørerne, som ikke var

overbevist om, at sagen var grei som faa, og at ingen anfegtelse behøvede at formørke dommernes sind eller gjøre dem uvisse om at udtale sit 'Skyldig'; – en time eller to senere var alle enige om, at de med ligesaa let sind havde at udtale sit 'Ikke skyldig'. Mon ikke det samme kunde hænde idag?

Vistnok er jeg ikke saa heldig som min kollega, forsvareren i den første sag; ialfald har det ikke hidtil lykkedes mig at bringe omstændigheder for dagen, som tvinger selv paatalemyndigheden til at tage sin anklage tilbage – [227] men det har dog lykkedes mig at bevise, at hvis alt skulde være saaledes, som statsadvokaten paastaar, da maatte min klient være et overnaturligt væsen! ...

Ja, min hensigt med dette er kun at vise, at indprente jer, mine herrer dommere og lagrettemænd, at endnu hersker mørket i denne sag:

Gaa hen og besvar spørgsmaalet: «Skyldig?» med «ja», og I vil straks efter kunne sige til Eder selv : «vi kunde lige godt have sagt: «nei». Eller besvar det med «nei», og I kan sige til eder selv: «hvorfor svarede vi ikke ligesaagodt: «ja»?

Forsaavidt angaar udsigten til at træffe det rette, da kan det vistnok være ligegyldigt, hvordan Eders svar bliver, og jeg vil ikke lægge skjul paa, at for mig staar det, som om udsigten kan være lige stor, enten I svarer saa eller saa. Men der er en anden side ved dette, og det er, at her dreier det sig ikke om at gjette mellem «høire» og «venstre» – sort eller rødt, eller at spille hazard om «effen» eller «ueffen». Nei! her skal afgjøres mindst en menneskeskjæbne. Spørgsmaalet er ikke om spader eller hjerter, men om liv eller død, eller det som er et menneske ligesaa dyrebart!

[228] Den af Eder, mine herrer lagrettemænd, som besvarer spørgsmaalet: «Skyldig?» med «Nei», han vil maaske engang i tiden, naar denne sag opklares, maatte sige til sig selv: «Jeg har altsaa været med paa at frikjende en skyldig, at fri hende, om ikke fra straf, saa dog fra lovens arm.»

Men den af Eder, mine herrer, som i dag besvarer spørgsmaalet med «Ja», hvad kan han engang i fremtiden blive nødt til at sige til sig selv? Det kan hænde, han maa sige til sig selv:

«Jeg dømte en uskyldig; jeg har ødelagt et menneskes liv! I blind tillid til min egen skarpsindighed tog jeg ikke i betænkning at bruge det sverd, der var lagt i min haand; jeg slog til og – fældede et uskyldigt medmenneske!»

Der gives tilfælde, mine herrer dommere og lagrettemænd, da menneskene hverken tør eller bør dømme; og det forekommer mig, at skulde der nogensinde gives en sag, hvori dommerne sagde til sig selv: vi tør ikke, vi kan ikke træffe afgjørelsen, – da er det denne; og det gives ingen anden maade at gjøre dette paa end ved at udtale Eders: «Ikke skyldig!» – – – – –
– – – – –

«Lagretten raadslog i tre timer,» fortsatte Monk, «og da den endelig atter traadte ind i retssalen, lød dens svar paa spørgsmaalet 'Skyldig?':

[229] 'Nei'.» [n8](#)

Ved det lettelsens suk, som samtidig undslap baade Klara og mig, saa Monk op med et underlig sørgmodigt smil.

«Ja, jeg forstaar. Den samme følelse kom ogsaa over mig, da dommen faldt. Det første indtryk var en uendelig glæde og lettelse. Men det skulde ikke vare længe. Kjendelsen blev modtaget med dyb taushed af tilhørerne; og da Sigríd var sat i frihed og skulde forlade retslokalet, blev hun modtaget med hujen og piben af en menneskemasse, som i utrolig kort tid havde samlet sig udenfor. Der blev kastet sten ind i hendes vogn, og det var med nød og neppe, at politiet fik bragt hende bort.»

«Det var da forfærdeligt,» stønnede Klara; «hvor kunde folk have hjerte til at pine den stakkars pige endnu mere? Troede man da, at hun var skyldig?»

«Skyldig!» Monk smilte atter mørkt. «Jeg tror ikke, at der den næste dag fandtes ti mennesker i Kristiania, som ikke var overbevist om, at Sigríd Frik havde stjaalet sin onkels diamant, at hun havde mørke hemmeligheder i sit liv, som gjorde at hun trængte penge; og saa bar hun dertil skylden for Evelina Reiersens selvmord!

[230]

Alle byens aviser havde artikler om, hvad der den foregaaende dag var forefaldt i retten. 'Morgenbladet' og andre blade, som vilde juryinstitutionen tillivs, udtalte med al ønskelig aabenhed, at her var fældet en kjendelse, som allerede i folkets øine vilde være nok til at prostituere en rettergangsordning, som knapt var traadt ud i livet. – Hvad der var foregaaet den foregaaende dag viste, hvorledes en behændig advokat ved at lokke og true – specielt ved at true lagrettemændene med det ansvar, de paatog sig, kunde faa en forbryder frikjendt.

Selv de liberale aviser forsvarede ikke kjendelsen. De nøiede sig med at udtale, at landets borgere endnu ikke havde vænnet sig til som lagrettemænd at bære dommerens ansvar, og at saadanne ting forhaabentlig ikke vilde gjentage sig, naar institutionen var bleven ældre hos os.

Ingen syntes at tvivle om, at den frikjendte var skyldig. Det var især Evelinas selvmord, som ophidsede gemytterne. Man var nemlig overbevist om, at det skyldtes – som jeg før har nævnt – den behandling, hun havde været udsat for som uskyldig tiltalt.

'Sandhedsfakkelen' – dette 'upolitiske organ for de smaa i samfundet', – organet er senere afgaaet ved døden af mangel paa [231] abonnenter havde en rasende leder med overskrift: '*Er loven lige for storfolk og smaafolk?*' Bladet vævede spalte op og spalte ned om den fattige unge pige, der tjente hos den rige dame. Om hvorledes den rige dame stjal diamanten for at bruge pengene til – – – ja, jeg kan ikke gjentage udtrykkene –. Om hvorledes den fattige pige blev fængslet af politiet, pint fra forstanden og drevet til selvmord. Hvorledes politiet, der nok stod paa en fortrolig fod med den rige dame, søgte at dække over hendes forbrydelse, o. s. v. og hvorledes det endelig lykkedes rigdommen endog at faa frikjendt den rige forbryderske.

Følgen af denne artikel var, at en stor pøbelhob næste dag drog ud til Friks løkke – man troede nemlig, at Sigrid opholdt sig der – foranstaltede pibekonzert og slog ind alle vinduerne med stenkast.

Gamle Frik blev selvfølgelig aldeles rasende, og bevæbnet med sin revolver og rytterpalask, gjorde han alene et anfald paa hoben, som omringede huset.

Han troede vistnok, at han stod i spidsen for en styrke bestaaende af kusken og gartneren; men disse mere forsigtige krigere fulgte ham ikke længere end til gitterporten.

[232] Gamle Frik kastede sig alene mod hele sværmen. Heldigvis havde han glemt at lægge patroner i revolveren, saa at han ingen større ulykke fik gjort. Han blev straks omringet og klempt op mod sit havestakit. Dog brugte han palasken, om ikke med færdighed, saa dog med et saadant raseri, at det varede længe, før nogen kunde komme ham nær.

Det havde endog lykkedes ham at tappe ikke lidet blod af forskellige hel- og halvfulde slamper, der forsøgte at komme ham ind paa livet, da tilslut en

opfindsom kutorvsgut fandt paa at angribe ham under en havebænk som skjold. Gamle Friks palask satte sig fast mellem bænkenes træmmer. Han blev afvæbnet, slaet i hovedet med tomflasker og kastet til jorden. Endelig optraadte en liden afdeling ridende politi. De sprængte ind blandt mængden, befriede gamlingen, og saa gik folkemassen temmelig rolig hjem.

Gamle Frik havde imidlertid ved slaget faaet en hjernerystelse. Han svævede i flere dage mellem liv og død og har senere paa grund af lammelse i benene ikke kunnet forlade sin stol uden hjælp.» [19](#)

Fjerde kapitel: Monk bliver forhørt

[n10](#)

[233] «Nu har jeg ikke meget mere at fortælle,» fortsatte Monk. «Faa dage efter reiste Sigrid til sin broder i Hamburg, hvorfra de begge fortsatte til Amerika; jeg har ikke seet nogen af dem siden. Hvad min tilværelse i disse aar angaar, da kjender du, Fredrik, den ligesaa godt som jeg selv. Naar jeg ikke forlod landet, da var det, fordi en uimodstaaelig drift tvang mig til stadig at kredse omkring stedet, hvor min lykke og mine forhaabninger styrtede sammen, og atter og atter prøve paa at faa opklaret det mysterium, der har ødelagt saa mange menneskers lykke.

Min virksomhed som privat opdager har skaffet mig midler baade i økonomisk og anden henseende til at fortsætte mine forsøg, – forsøg, som hidtil desværre intet, absolut intet resultat har bragt.

Jeg havde i begyndelsen mange vanskeligheder at kjæmpe mod, før jeg kunde naa den stilling, som jeg nu indtager. Min rolle i diamanthistorien udsatte mig for publikums uvilje, og alle mine venner raadede mig til at forlade landet.

[234] Dog, – publikum tænker ikke det samme idag som imorgen. Ophidselsen lagde sig lidt efter lidt. Jeg tror, der ligesom sneg sig en anelse over folk om, at baade jeg og andre i denne sag var rammet af en tung og uforskyldt skjæbne; jeg var heldig med opklaringen af et par dunkle affærer, kort sagt, jeg kan ikke længere klage over mangel paa sympati fra publikums side; ja, man har endog i det sidste aar tilbudt mig ansættelse i statens tjeneste.

Jeg har ikke andet at tilføie, end at jeg fremdeles betragter som mit livs opgave at skaffe lys i mørket. Jeg har gjort det modsatte af at følge den gode politimesters raad, og saaledes vil jeg fortsætte, om det er nødvendigt, til mine dages ende:

Alle de personer, der har spillet en rolle i de begivenheder, som jeg har fortalt Eder om, følger jeg personlig eller ved mine agenter – undertiden synes jeg, at jeg havde ret til at fortvivle, thi som jeg har sagt Eder, hidindtil har jeg intet resultat at opvise. Men saa siger – ikke mine anelser, men min forstand og erfaring mig, – at opløsningen engang vil komme, og maaske før jeg aner det; thi intet mysterium kan bestaa som saadant i evighed.»

«Men hvorfor vil du saa pludselig reise [235] til Amerika?» Denne gang var det jeg, som spurgte.

«For faa dage siden,» var svaret, «modtog jeg efterretning om Einar Friks død. – Jeg vil endnu engang tale med Sigrid. Jeg har ting at spørge hende om; maaske hun nu vil svare mig.»

Det blev taust i værelset. Monk gik bort til boghylden og begyndte at rette paa nogle bøger, som stod uordentlig i reolen.

Klara reiste sig og gik hen imod ham; men han vendte sig ikke, uagtet han maatte høre hendes skridt. Heller ikke vendte han sig, da hun lagde haanden paa hans skulder:

«Men endnu har De ikke fortalt os alt?»

«Jo, alt som kan være af interesse for andre.»

«Nei, De tager feil, Monk,» sagde min hustru venligt og tog ikke sin haand bort fra hans skulder. «Var det ikke saa, at De vilde bede os hjælpe Dem?»

«Jo, det var.»

«Ja, og hvor underligt det end høres, saa tror jeg, at en af os to smaa mus dennegang skal kunne hjælpe løven. Men saa maa De ogsaa sige os alt. Da frøken Frik reiste, hvorfor reiste ikke ogsaa De med? Kanske ogsaa ^[236] De dengang troede, at hun havde stjaalet diamanten?»

«Nei, jeg troede ikke – – ja, hvordan skal jeg forklare mig, De vil ikke kunne forstaa mig – – Jeg tror paa hende, og dog gives der øieblikke da – –»

«I mænd er nogle elendige stakkarer, naar det gjælder om at tro,» sagde Klara med salvelse; «De, Monk, kan staa og forsikre – ja, du, Fredrik, kunde forresten godt gjøre det samme – at De agter og elsker en kvinde over alt i verden; men bare der kommer frem et elendigt fotografi eller nogle tilfældigheder af sammentræf, saa tror I samme kvinde istand til at begaa den laveste og gemeneste forbrydelse – ja, jeg taler ikke saameget om tyveriet, som om, at hun, hvis hun var skyldig, jo har villet lade en anden lide i sit sted! – Lad mig fortælle Dem, hvordan det gik for sig mellem Dem og Sigrid, og sig mig saa, om jeg har ret.»

Monk nikkede blot med halvt bortvendt ansigt, og min strenge hustru fortsatte:

«De gik til Sigrid og forsikrede hende om at De troede paa hendes skyldfrihed trods alt og alle, og De foreslog, at I skulde gifte Eder og reise af landet?»

Monk nikkede igjen.

[237] «Men hun svarede Dem, at hun læste tvivlen paa bunden af Deres sjæl, og at det var bedst, at Eders veie skiltes; er det ikke saa?»

«Jo,» svarede Monk og vendte sit ansigt mod os; – han var forfærdelig bleg. – «Jeg trængte ind paa hende for at faa hende til at sige, hvorfor hun den dag havde forsøgt at skaffe sig penge hos pantelaaneren. – 'Hvis det kunde opklare det hele og vise min skyldfrihed,' sagde hun, 'saa skulde jeg gjøre det; men som sagen staar, kan det intet nytte, kun bringe skam over en anden.'

'Det var for at fri din broder fra et eller andet,' raabte jeg.

'Det hjælper intet at tale derom,' sagde hun. 'Det vil ikke borttage tvivlen af din sjæl. Selv om du tror, den er borte, saa vil den komme igjen – en anden gang. Og tror du, vi kan flygte fra folks snak og ondskab? Nei, dertil er verden for liden! Og om vi giftede os og – fik børn, kunde vi da være sikre paa, at *de* aldrig fik vide noget om sin moders fortid? Jeg har ogsaa en pligt at opfylde mod min broder; den kunde du ikke dele med mig. Han vilde altid staa for dig som den, det havde forgiftet vor tilværelse – –'

[238] Saaledes, omtrent saaledes var hendes ord. Jeg følte, at jeg kun havde tomme og flauere ord at sige derimod, og saa skiltes vi.»

«Ja, var det ikke det, jeg sagde,» udbrød Klara, «det er Deres egen tvivl, som har gjort Dem svag i Deres arbeide. Det er grunden til, at De ikke har kunnet gjennomtrænge mørket.»

«Deri tror jeg dog, at De tager feil, frue,» svarede Monk sagtmodig; «men arbeidet har overgaaet mine kræfter – jeg tror, det vilde have overgaaet enhver mands kræfter! Nævn noget, jeg burde have gjort, og jeg tror, jeg kan svare Dem, at det allerede er forsøgt.»

«Bliv ikke sint,» var Klaras næste ord og dennegang ligesaa sagtmodige som Monks. «Jeg ved, at De har ligesaamegen følelse som forstand, og kanskje mere følelse end de fleste; men hos Eder mænd seirer tilslut altid forstanden – sent eller tidlig – og De kan jo ikke forandre Deres natur. – Nu faar vi se til at hjelpe Monk, Fredrik, naar han ikke kan hjelpe sig selv, ikke sandt?»

«Jo,» svarede jeg saa muntert, som det var mig muligt, «det skulde være underligt, om ikke vi tre, naar vi lagde vore hoveder iblød, skulde kunne greie ud hele floken!

Her har du, hvad du hidtil har savnet, Monk, sagkyndigheden paa [239] flere felter, repræsenteret af mig, og saa den kvindelige list og instinkt, repræsenteret af Klara. Men til en begyndelse maa Monk selv forhøres. Har du noget at spørge Monk om, Klara, saa kan du gjøre det først; dernæst kommer jeg.»

«Ja, jeg skal nok begynde,» svarede Klara og saa venlig paa Monk ligesom for at gjøre godt igjen, om hun havde krænket ham ved sine udbrud. «Sig mig, var ikke engelskmanden, Howell hed han jo, forelsket i Sigrid – gjorde han ikke kur til hende og blev afvist?»

Monk trak lidt paa smilebaandet: «Jeg tror, han forsøgte lidt i begyndelsen; men at han nok saa, at jeg blev foretrukket, og saa rømmede han marken med gode miner. Havde han gjort virkelige tilnærmelser, saa tror jeg Sigrid havde sagt mig det.»

«Er De saa sikker paa det?» svarede Klara noget overlegent. «Man er da ikke sin forlovedes skriftebarn, vel? Men kan De da sige mig nogen anden grund til, at han skulde hade Eder begge?»

«Er det sikkert, at han hadede os?»

«Ja, det er ialfald jeg sikker paa; det var jo ham, som skabte hele ulykken. Fotografiet var naturligvis bare noget humbug.»

[240] Monk smilte resigneret: «Fotografiet var desværre altfor egte.» «Men saa var det den væmmelige skuespilleren,» fortsatte Klara; «han reiste jo, straks før Evelina tog livet af sig. Har De hørt mere om ham senere? Det var naturligvis for hans skyld, at den stakkars pige dræbte sig. Jeg tror, at han først narrede hende til at stjæle diamanten, og saa forlod hende. Det var grunden.»

«Det har ogsaa været min tanke,» var Monks svar, «og jeg har ladet ham udspionere, fra han forlod Kristiania. Han reiste først til Gøteborg og senere til Kjøbenhavn. Men der er svært liden sandsynlighed for, at pengene, som Jürgens betalte for diamanten, nogensinde har været i hans hænder. Han levede hele tiden fra haanden og i munden, som oftest i den største usseldom, fortrukken og forranglet, som han var.»

«Er du ganske sikker paa det?» faldt jeg ind; «det at skuespilleren ikke skulde have pengene, kulkaster alle mine teorier.»

«Ja, ikke sandt?» Monk smilede igjen paa samme resignerede maade. «Og den samme erfaring vilde du have gjort, ikke paa et, men paa ti punkter af sagen, hvis

du havde vendt den og dreiet den i dit hoved saa længe, som jeg har gjort.»

[241] «Men en teori maa da være rigtig,» indvendte jeg. «*En* maa jo have stjaalet diamanten!»

«Ja, det er det frygtelige,» stønnede Monk, at der kun findes en teori, som passer paa alle begivenhederne, men den passer ogsaa fuldt ud, og det er,» – her sænkede han stemmen næsten til en hvisken, «og det er, at – – at Sigrid tog diamanten for at hjælpe sin broder, blev fotograferet af mr. Howell, solgte den til prokurator Jürgens – – Nei! sig ikke, hvad De nu har lyst til at sige, frue, tænk heller paa, at det er min faste beslutning om nogle dage at reise til Amerika og atter tilbyde Sigrid min haand. Kan jeg bedre vise min tro paa hende?» Klara svarede intet.

«Hvor er skuespilleren nu?» spurgte jeg.

«Han er død af delirium paa et offentligt hospital i Danmark. Jeg havde en agent dernede i lang tid, som prøvede paa at faa noget ud af ham, men til ingen nytte. Agenten fik det indtryk, at skuespilleren intet vidste om diamanttyveriet – intet af betydning for os.»

«Og madame Reiersen, har du prøvet med hende?»

«Ved alle mulige midler gennem trediemand. Mig vil hun ikke se. Hvis jeg viser mig for hende, raser hun og skjælder mig ud [242] for at have forvoldt datterens død. Gamle Frik giver hende en aarlig pension; men da hun fuldstændig har overgivet sig til drik, saa slaar denne selvfølgelig ikke til, og mellem hver kvartalsudbetaling, og deraf følgende sus og dus, lever hun i største elendighed.»

«Og mr. Howell?»

«Mr. Howell har jeg heller ikke tabt af syne, skjønt det ofte falder vanskeligt nok at holde ham i kikkerten. Han fører et liv som saamange formuende englændere: tilbringer sæsonen i London, høstmaanederne paa en eller anden herregaard og resten af aaret paa reiser. Han er eier af en yacht og har flere gange besøgt Norge om sommeren. Han har forresten i alle disse aar kun en tre–fire gange været i Kristiania og blot for kortere tid. Han har da boet paa villa Ballarat hos Gamle Frik. Min agent i England oplyser, at han er bekjendt som en spiller og en mand, som bruger flere penge end han har raad til. Han har i mange aar aflagt hyppige besøg paa en herregaard i Yorkshire – Ashton Hall – hos en rig landadelsmand, mr. Ashton. Man tror, at han tilsidst vil gifte sig med dennes eneste datter, en dame lidt op i aarene. Hvad aarsagen er til, at hans kurmageri varer saalænge, det er [243] det

ingen som ved. Man gjætter paa, at han ikke vil bide i det sure æble, før han er nødt dertil. – Folk her i byen tror, at han er Gamle Friks udseede arving. Kanske det er grunden til, at han trækker sit frieri i langdrag. Maaske kunde Gamle Friks død atter bringe hans pengeaffærer paa fode og lade ham slippe for at gifte sig med damen fra Yorkshire.»

«Du synes ikke længere at have noget tilovers for engelskmanden?»

«Jeg har aldrig haft noget særdeles tilovers for ham, og som jeg fortalte tidligere, saa forekom hans optræden mig endog mistænkelig; ja, jeg kan ikke rigtig gjøre mig rede for aarsagen, men jeg mistror ham. Jeg har en følelse af, at han har spillet en rolle, som jeg ikke kjender, i dramaet. Jeg tror, din frues instinkt tilsiger hende det samme.»

«Instinkt!» gjentog Klara, «altid faar vi høre, vi kvinder, naar vi paa en eller anden maade er kommen til en rigtig slutning, at det er vort instinkt, som har ført os did. Hør her, Monk! jeg siger, at mr. Howell har forfalsket fotografiet for at styrte Sigrid i ulykke. Det kan jeg *ræsonnere* mig til:

Hvis alt hang rigtig sammen med det fotografi, saa maatte jo Sigrid den dag have haft [244] diamanten i haanden. Men det nægter hun jo bestemt – – – Nei, forsøg ikke at undgaa mig, Monk! De kvier Dem for at sige til mig, at jeg nu er ulogisk som alle kvinder – er det ikke saa det hedder? – og saa vil De ikke engang se paa mig. Men jeg er ikke færdig endnu: Sæt, at Sigrid kunde og vilde lyve; hvad havde været lettere for hende end mod sandheden at indrømme, at hun den eftermiddag tilfældigvis havde været inde i museet, betragtet diamanten og atter lagt den paa plads. Ingen kunde have sagt et ord til den forklaring paa, hvordan fotografiet blev til. Nei! – Sigrid var ikke dum, og De maa da indrømme, at hvis hun vilde lyve, saa er det ikke rimeligt, at hun skulde lyve paa den dummeste maade af verden. – Indrøm, at jeg har ret, Monk! Al sandsynlighed taler for, at Sigrid har sagt sandhed. Hun har ikke sat sin fod i Friks museum den dag mellem 5 og 7½ og – fotografiet var forfalsket!»

Monk kunde ikke lade være at smile; men det var det samme smil – det haabløse smil, hvormed kjæmpen, der forgjæves har prøvet at løfte en byrde, ser dvergen prøve paa at løfte den for ham.

Han gik bort til et lidet jernskab i hjørnet af værelset og kom straks efter tilbage med en [245] gjenstand, som han lagde paa bordet foran os. Det var et lidet fotografi, anbragt mellem glasplader, der holdtes sammen af to gummibaand.

«Er det fotografiet?»

Baade Klara og jeg rakte samtidig haanden ud, og Monk plaserede det paa bordet mellem os tilligemed et aflangt forstørrelsesglas af ualmindelig størrelse.

«Der vil I selv kunne se. Hvad der ikke er synligt for det blotte øie, vil være tydeligt gjennem forstørrelsesglasset.»

Klara og jeg skiftedes til at benytte det.

«Det er min gamle velynder politimesterens skyld, at jeg er i besiddelse af fotografiet,» fortsatte Monk. «Paa min indstændige bøn overlod han mig det, men først to aar efter den sidste lagmandsret, som jeg har fortalt om. Han tog forresten det løfte af mig, at jeg skulde opbevare det i et ildfast rum og vise den største omhyggelighed for det. – Naa! det havde han vist ikke behøvet at opfordre mig til.»

Fotografiet svarede til den kortfattede beskrivelse, som Monk tidligere havde givet af det. Det var en tre à fire tommer høit, men meget smalt, saaledes at lidet andet saaes end den kvindelige figur foran det aabne skab med hylder. Disse hylder var bedækkede med alskens [246] rariteter, der var fremkaldt paa pladen med beundringsværdig tydelighed. Idetheletaget var fotografiet ualmindelig klart og vellykket.

«Se paa kvindens venstre haand,» sagde Monk.

Jeg holdt forstørrelsesglasset over fotografiet: «Ja, jeg ser. Hun har en ring paa ringfingeren.»

«Ja, og fingeren er fuldstændig normal, ingen deformitet?»

«Nei, den er fuldstændig veldannet.»

«Du ser den lille elefant paa gesimsen over skabet og uret i dens pande? Hvad viser det?»

«Lad mig se! jeg skal sige dig det paa minuttet: den er 9 minutter over halv seks. Tallene er ikke gode at skjelne, men visernes stilling er tydelig nok.»

«Ja netop, og det uagtet elefanten i virkeligheden er knapt tre tommer høi; den tilligemed de andre smaating paa gesimsen over skabet er mesterværker af en elfenbenskjærer i Neapel. Du ser f. eks. en liden kopi af Venus fra Milo ved siden af?»

«Ja, jeg ser den. Men sig mig en ting, Monk, hvem ligner kvinden paa fotografiet – frøken Frik eller Evelina?»

«Evelina! – Vistnok var jeg vant til at se Sigrid i den dragt, den snorebesatte jakke og den lille hat med rugdefjæren, saa ved første [247] øiekast, kunde jeg nok betænke mig; men ved nøiere eftersyn vilde jeg aldrig have betænkt mig paa at sige, at det var Evelina – hun og ingen anden – hvis ikke det med fingeren var kommet til.»

«Fotografiet blev jo undersøgt, var det ikke saa?»

«Hvis noget fotografi i verden har været undersøgt, saa er det dette. Som du kanske husker, afgav fotograf Rodin og en anden sagkyndig sin erklæring ved den første lagmandsret. Senere har det været undersøgt ved universitetets fysiske kabinet. Alle er enige om, at der ikke er foretaget noget forsøg paa eller gjort nogen forandring ved dette fotografi – hverken ved retouchering eller paa anden maade.»

Medens jeg fortsatte samtalen med Monk, bemægtigede Klara sig billedet. Jeg rakte hende forstørrelsesglasset, men hun skjøv det fra sig og gav sig til at stirre paa fotografiet uden at se op en eneste gang.

«Du er kanske træt,» sagde jeg til Monk, «og kjed af alle vore spørgsmaal, men hvis det ikke er dig altfor ubehageligt at svare, saa vilde jeg gjerne eksaminere dig lidt.»

«Nei tvertimod; jeg vil intet heller end at høre dine bemærkninger. Hvad jeg ønsker, er [248] netop at komme ud af den 'circulus vitiosus', hvori mine tanker nu har kredset i 6 aar uden at finde nogen udgang.»

«Har man nogen sikkerhed for,» spurgte jeg, «at dette billede netop er taget den eftermiddag -- den 10de mai mellem kl. 5 og 7^{1/2}?»

«Ja, altfor god sikkerhed; men 'Morgenbladets' referent har kanske ikke refereret saa nøiagtigt, at det staar tydeligt for dig. – Hør her: det øieblikksapparat, som blev benyttet af mr. Howell, har en rul indvendig, hvorpaa præpareret papir til 10 billeder er oprullet. Ja, du har vist seet disse apparater. For hvert nyt billede man skal tage, maa man dreie paa en liden skrue udvendig, og derigjennem rullen, saalænge til et nyt tal kommer frem. Naar rullen er opbrugt, kan den tages ud for at faa billederne fremkaldte, og en ny rul indsættes. Paa bagsiden af dette fotografi vil du finde no. 10 trykt. – No. 9, som ligeledes blev fremlagt i retten, var en gruppe, som mr. Howell tog inde i museet før prokurator Jürgens' bortgang. Det næste – altsaa no. 10, maa være taget i tiden mellem dette og det øieblik, da rullen blev

overleveret til fotografen – altsaa mellem 5 og 7. Du ser, at selv om mr. Howell vilde have begaaet noget falskneri, saa var det umuligt. Ikke sandt?»

[249] «Jo, det er vist altfor sandt. Da har jeg ikke andet at spørge om, end om uret i elefantens pande ikke kan være stillet frem eller tilbage af en eller anden – tilfældig eller i en bestemt hensigt?»

«Du gjør mig de samme spørgsmaal, som jeg har gjort mig selv i mange aar. – Hvad man ved, det er, at uret viste rigtig kl. 5, og at det viste rigtig kl. 7½. At det kan have været forandret i mellemtiden, er umuligt. Sagen er den, at glaspladen, der dækker urskiven, ikke sidder i noget løst laag. Skal uret stilles, maa hele verket udtages nedenfra ved at fjerne en liden metalplade under elefantens bug. Ved at undersøge elefanten to dage efter Evelinas frifindelse fandt man, at der ingensomhelst merker fandtes i det tynde lag af støv, som havde lagt sig i pladens sammenføining med elfenbenet under dyrets bug.»

«Men saa har vi klokkeslettet igjen. Det beviser jo, at frøken Frik ikke kunde være tilbage fra pantelaaneren til den tid, som uret paa fotografiet angiver. Saavidt jeg forstod dig, var det alene den omstændighed, som reddede hende ved lagmandsretten?»

«Jeg skal oprigtig sige dig min mening. Det var den omstændighed, som reddede hende, forsaavidt [250] som den gav lagretten et paaskud til at svare sit 'Nei' paa spørgsmaalet: Skyldig? – eller rettere sagt en undskyldning for ikke at svare 'Ja'. – Jeg tror ikke, der fandtes et menneske i lagretten, som ikke i sit hjerte troede, at Sigrid var skyldig. Men forsvareren betonedede meget listig den uklarhed, som svævede over den hele sag, og muligheden af, at de kunde dømme feil, og at sandheden siden kunde komme for en dag. De valgte derfor -- eller rettere sagt fem af dem valgte – saa gaar ialfald rygtet, og jeg tror det har ret – at svare 'Nei' for alle tilfældes skyld, om jeg saa maa sige, idet uoverensstemmelsen med uret gav dem anledningen. – Du forstaar, hvad jeg mener?»

«Ja, jeg forstaar; men hvad er din personlige mening om den uoverensstemmelse i tiden?»

«For mig staar den som et bevis blandt alle de andre paa, at der er noget mystisk i hele sagen, noget, som jeg har forsøgt at udgrunde i 6 lange aar, men uden resultat. Men jeg kan heller ikke negte for mig selv, at den, som tror paa Sigrids skyld, har ret til at sige: Forudsætter man, at kusken har kjørt noget hurtigt, bliver uoverensstemmelsen ikke større end en 5 minutters tid, og der er vist intet iveien

[251] for, at denne tidsforskjel *kan* bero paa, at urene i de forskjellige bydele gik forskjelligt.»

«Faar jeg laane fotografiet med mig hjem?»

Det var Klara, som afbrød os. Hun havde siddet og nidstirret paa billedet, og nu stod hun foran Monk med det skjult i haanden.

Monk betænkte sig et øieblik:

«Hvis De vil love mig at gjemme det i Fredriks jernskab, naar De ikke selv holder det haanden.»

«Jeg lover alt,» var Klaras svar; «deriblandt ogsaa, at jeg skal bevise Dem, at fotografiet er falskt!!!»

Det var en saadan overbevisning i min frues stemme, at blodet for op i Monks kinder af sindsbevægelse. Denne gang saa jeg intet til det haabløse smil. Han fik forresten ikke tid til at svare, for Klara begyndte meget hurtig at tage paa sig kaabe og hat.

«Kom nu, Fredrik, klokken er jo over 3 om natten, og i morgen har vi atter en dag.»

«Godnat, Monk!»

«Godnat!»

«Vent lidt! to ting maa De sige mig, før vi gaar. Hvor bor madame Reiersen nu?»

«Hun bor i sin gamle hule i Russeløkveien no. 44.»

[252] «Hvor findes De klæder, som Evelina bar den dag, da tyveriet blev begaaet – jeg mener den hat og kufte, som hun er iført paa fotografiet?»

«Sandsynligvis har madame Reiersen dem endnu, hvis hun ikke har solgt dem. De var fremlagte i retten, men blev selvfølgelig senere leverede tilbage til den ulykkelige piges mor; men hvorfor spørger De derom, De ved jo, at – – –»

«Det bliver foreløbig min sag. Godnat igjen!»

Denne sidste samtale førtes mellem Klara og Monk. Jeg hørte forbauset paa dem. Hvorialverden vilde Klara hen med sine spørgsmaal?

Da jeg vandrede hjemover i det deiligste maaneskin med Klara under armen, forsøgte jeg at faa ud af hende, hvad hensigt hun havde havt med sine sidste spørgsmaal til Monk:

«Du agter vel ikke at besøge madame Reiersen?»

«Det agter jeg ikke at fortælle dig,» var svaret; «men om jeg saa gjorde, saa var der vel ingen fare derved?»

«Nei, nogen fare tror jeg ikke egentlig der er; men efter Monks beskrivelse var der ikke noget videre tiltrækkende ved madamen for 6 ^[253] aar siden, og i løbet af de aar har hun vist ikke forandret sig til sin fordel.»

«Lad os ikke snakke mere om det. Husk paa, at jeg har været hos mindre tiltrækkende personer før end idag og i hemmelighedsfuldt erinde. – Husker du dengang, da jeg havde aflagt mit frugtesløse besøg hos pantelaaneren og saa i min fortvivelse fandt paa at gaa til Monk?»

«Ja, dengang var du heldig,» svarede jeg oprømt, «hvis du ikke den dag var kommen til Monk, saa havde du aldrig truffet mig, og saa var du kanske aldrig bleven gift.»

«Jeg skal lære dig at forhaane en dame!» og Klara anbragte, om end ikke altfor eftertrykkelig, den haand, hun havde fri, under mit venstre øre. Dette kunde kun straffes paa en maade, men da rev damen sin arm løs og forsøgte at flygte bortover Drammensveien.

Gud ved, hvorlænge jagten kunde have varet, hvis ikke pludselig en konstabel var traadt frem af husenes skygge og syntes at betænke sig paa, om han ikke burde skride ind mod denne forstyrrelse af den offentlige ro. Saaledes kom atter Klaras arm ind under min, og vi fortsatte vor ensomme vandring.

«Jeg vil ikke have nogen hemmeligheder for dig, hverken store eller smaa,» sagde Klara. ^[254] «Det er virkelig min hensigt at gaa til madame Reiersen imorgen; men du skal ikke følge mig. For det første tror jeg, at det tjener mine hensigter bedst, at jeg gaar alene. – Hun er naturligvis mistænksom overfor mandfolk og kunde gjerne kjende dig af omtale som Monks ven. – Og saa er det det, at jeg vilde saa forfærdelig gjerne sætte min lille plan igjennem ganske alene. Tænk, om jeg kunde hjælpe ham, ligesom han hjalp mig med pantelaaneren, – hvad? det vilde være en triumf!»

De, der har læst mine fortællinger om «Karl Monks oplevelser», vil forstaa, hvortil Klara hentydede. De, der ikke har læst dem, kan købe bogen i hvilken som helst boghandel og gaa hjem og læse den, saa jeg behøver ikke nærmere at forklare mig derom.

Femte kapitel: Det vigtigste kapitel i bogen. Klara som detektiv

[n11](#)

«Naa maa Dere staa op! Frua sa, at jeg maatte faa Dere op til klokken halv ti!»

[255] Jeg slog forbauset øinene op, – : I døren stod vor rødmussede stuepige fra landet og nikkede gemytlig til mig:

«Men hvor er frua da?»

«Frua gik ud klokken halv ni og sa', at jeg skulde faa Dere op og ha' frokosten færdig til kl. 10.»

Naa, -- det var greie ord for pengene, og jeg skyndte mig op lidt skamfuld over min søvnighed.

Ikke før var jeg paaklædt, før det ringer paa entréen, og ind træder Monk med et meget alvorligt ansigt.

Han var ikke af de folk, som det synes meget paa, om de vaager en nat eller to; men den dag saa han paafaldende træt og forvaaget ud.

«Du har vist ikke sovet godt inat? det blev ogsaa temmelig sent; vi skulde ikke have opholdt dig saa længe!»

«Det var vist heller jeg, som opholdt Eder. Men hvor er din frue henne?»

«Klara gik ud klokken halv ni, siger pigen; men hun kommer nok snart igjen. Hvorfor spørger du efter hende?»

«Hun telefonerede efter mig for et kvarter siden. Jeg troede, hun telefonerede herfra. Hun [256] bad mig komme hjem til Eder straks, da hun havde en ting af vigtighed at sige mig.»

«Hun maa have telefoneret etsteds ude i byen da,» svarede jeg forbauset.

«Din frue kom med nogle besynderlige udtalelser om fotografiet igaar,» sagde Monk nølende. «Har hun sagt mere derom?»

«Monk!» svarede jeg leende, «du kommer altsaa for at konsulere privat-detektiven Klara Viller?»

Monk fik ikke tid til at svare, for ind traadte den netop omtalte person, rød i kinderne af den skarpe morgenluft og klædt i den aller koketteste skindkantede kufte og baret. I haanden holdt hun en styg, uregelmæssig pakke i graat papir.

«Undskyld, Monk, at jeg har ladet Dem vente; men jeg maatte indom pølsemakeren for at faa noget lækkert til Fredriks frokost. De ved, han er en stor gourmand; hans gud er bugen. Til Dem har jeg noget andet. Men sæt Dem nu ved bordet og faa en kop kaffe; jeg skal bare faa tøiet af mig og levere skinken og sauciserne ud i køkkenet. Om et minut skal de være i panden og om ti minutter paa bordet!» Hun sprang ud af værelset ligesaa hurtig, som hun var kommen.

[257] Monk og jeg satte os til frokostbordet, og Klara sluttede sig snart til os. Baade Klara og jeg gjorde anretningen ære; men Monk legte kun med sin kniv og gaffel.

Da vi var færdige, bad Klara mig om nøglen til jernskabet i mit kontor.

Hun kom tilbage med fotografiet og forstørrelsesglasset og lagde det foran Monk paa bordet.

Monk og jeg saa paa hende med forbauselse. Hun plaserede ogsaa pakken i det brune papir nærheden:

«Igaar lovede jeg Dem at vise, at fotografiet var falskt. Jeg kunde have gjort det allerede dengang; men jeg vilde gjerne kunne gjendrive alle de indvendinger, som jeg vidste, De og Fredrik vilde komme med, og derfor har jeg ventet til idag. – Det er snart gjort: Den dame, som staar der paa fotografiet, har en liden hat med fjær i paa hovedet. Paa hvilken side sidder fjæren?»

Monk kastede et blik paa billedet: «Paa høire side.»

«Ja, ganske rigtig; men tror De, at nogen dame bærer hattefjæren paa høire side?»

«Nei, – – naar jeg tænker over det, saa bærer vistnok damerne i almindelighed hattefjæren paa venstre side,» Monk saa noget uvist paa os begge.

[258] «I almindelighed, siger De. Nei! ingen dame bærer fjæren paa høire side.»

«Det kan være meget i, hvad De der siger, frue,» – Monk var fremdeles noget usikker i stemmen; «men dette er jo kun en liden rugdeving, og Evelina – – frøken

Frik – – jeg mener vedkommende dame paa fotografiet, kan jo for en gangs skyld have sat den paa høire side.»

«For ikke at tale om,» faldt jeg ind, «at damen i hastverket kan have sat hatten forkjert paa.»

«Det er netop de indvendinger, jeg havde ventet mig!» raabte Klara triumferende. «Egte mandfolke-ræsonnement; men se her! her er selve hatten, som Evelina og Sigrid bar den dag, diamanten blev stjålet. Nu kan I selv se!»

Hun rev papiret af den brune pakke og rakte en liden grøn filthat med brune fjæren hen mod Monk.

Monk sprang op og greb hurtig efter hatten. Hans haand skjalv af sindsbevægelse.

«Jeg har idag kjøbt den af madame Reiersen,» fortsatte Klara. «Jeg fandt paa noget om en rig engelsk dame, som samlede paa merkværdigheder fra berømte retssager. Og saa var det heldigvis langt ude i kvartalet, kunde jeg [259] forstaa, for madamen var øiensynlig i stor nød for penge. Hun var endog ædru.»

Monk sad med hatten i haanden og stirrede paa den; jeg gik hen til ham.

«Fjæren er syet fast,» mumlede han, «og der er ingen merker efter, at den nogensinde har staaet paa den anden side.»

«Men om hun har sat hatten forkjert paa da?»

Klara lo lystig:

«Her skal du se!»

Hun snappede hatten ud af Monks haand og satte den paa sit hoved.

Jeg sank sammen:

Fjæren heldede bagover, hvis hatten sad rigtig paa – det gjorde den paa fotografiet – men hvis man satte den bag frem, saaledes som Klara nu gjorde, saa heldede den forover paa en latterlig maade.

Der var ingen feiltagelse mulig: fotografiet var forfalsket!

«Er I overbeviste?» raabte Klara.

«Ja,» svarede jeg, «det er fusk og fanteri alt sammen.»

«Det er en forunderlig ting,» sagde Monk og gav sig paany til at stirre paa hatten, som Klara atter havde lagt foran ham.

[260] Jeg tog imidlertid fotografiet og forstørrelsesglasset og begyndte paany at undersøge det.

«Skulde der være andre lignende ting at opdage?» tænkte jeg.

Pludselig lagde jeg forstørrelsesglasset fra mig og lænede mig tilbage i stolen under en frygtelig skoggerlatter. De to andre troede vist, at jeg var bleven gal.

«Det var dog et stivt stykke,» skreg jeg; «den, som har lavet istand dette fotografi, maa være frækheden eller uvidenheden selv; tænk, at saadant ikke tidligere er opdaget! se paa Venus fra Milo! ha, ha, ha – – ha. Kjender du Venus fra Milo, Monk?»

«Mener du den lille kopi af elfenben, som staar i Friks museum, og som er kommet med paa det fotografi, du holder i haanden?» Monks stemme var rolig nok; men jeg saa paa hans ansigt, at spænding og forventning fyldte hans sind.

«Lad mig se!» Klara trængte sig frem og rev fotografiet og forstørrelsesglasset ud af min haand.

«Hvad underligt er der da ved denne Venus? Saavidt jeg af fotografiet kan se, maa den lille elfenbenskopi være et fuldstændigt kunstsverk; men andet rnerkeligt kan jeg ikke opdage.»

[261] «Nei, fordi hun ingen hat eller klæder har paa. Men hør her» – jeg vendte mig til Monk – «hvormange arme har Venus fra Milo?»

«Kun en halv arm paa høire side og ingen paa venstre – – –»

«Men denne har en halv arm paa venstre side og ingen paa høire, det forstaar jeg ikke,» faldt Klara ind; hun havde beholdt billedet, men rakte det nu over til Monk, og saa paa mig med tvivlende blik.

«Der kan du se,» sagde jeg triumferende, «naar en dame har anbragt hattefjæren paa høire side, da opdager du det straks; men at en dame har anbragt sin eneste arm paa venstre side istedetfor paa høire, det lægger du ikke merke til – – men hvad gaar der af Monk?»

Denne havde et øieblik betragtet billedet gennem forstørrelsesglasset; saa slap han begge dele og reiste sig fra stolen. Han opførte sig næsten, som om han skulde have forekommet i en roman – vistnok slog han sig ikke for panden, som man der pleier at gjøre; men han førte den ene haand op for øinene og holdt den længe der. Da han atter lod den synke, stirrede han ret ud i rummet, og saadan blev han staaende og mumle: «Jeg min dumrian, min idiot, jeg vil agere detektiv, og saa er jeg blind – [262] komplet blind! Jeg forsøger at lede andre, og saa kan jeg ikke se foran mine egne fødder! Jeg er ikke værd at leve, jeg er ikke værd det støv, jeg æder – – –»

«Nei, ved du hvad!» raabte jeg leende, «du æder pokker ikke noget støv, du lever, kan vi sige, tarvelig men godt. Du mener vel det støv, du betræder?»

Til min store forbauselse blev Monk fremdeles staaende og stirre ud i rummet, medens han gjentog: «det støv, jeg betræder.»

Jeg tænker ofte paa denne scene og paa, hvor forunderlig vort legeme ofte opfører sig, naar hjernen rigtig arbejder. Monk har senere fortalt mig, at han ingensomhelst idé har om, hvilke ord hans mund dengang udtalte; men i de faa sekunder, som forløb, gik hele historien, som havde optaget aar af hans liv, paany gennem hans hjerne, ikke i den gamle skikkelse, men i en ganske ny form, under et nyt lys, som lod ham se klart gennem alle de slør, som hidtil havde skjult sagens kjerne.

Men nok af det, Monk blev snart sig selv igjen eller rettere sagt en forbedret udgave af den nedstemte og resignerede mand, vi havde seet i de sidste dage. Hans øine straaede, og hans læber skjælv af glad sindsbevægelse, da [263] han stod foran Klara og mig og afvekslende trykkede vore hænder.

«Alt er greit nu! Jeg kan bevise, at Sigrid er uden skyld, det er saa klart som dagen; og jeg kan ogsaa vise» – her for en mørk skygge over hans ansigt – «hvem den kjæltring er, som har sat det elendige bedrageri i scene!»

«Men hvordan –?»

«Det er hurtig forklaret,» svarede Monk; «sig mig, hvorfor blev Evelina frikjendt? Hvordan blev det bevist, at det ikke kunde være hende, som forekommer paa fotografiet – husker du det?»

«Ja, selvfølgelig! først og fremst bærer damen paa fotografiet en ring paa sin venstre haands ringfinger, medens kammerpigens paa grund af en beskadigelse som barn ikke kunde faa en ring ind paa denne finger – –»

«Rigtig – og saa?»

«Dernæst viser uret paa fotografiet 9 minutter over halv seks, en tid, da Evelina bevisligen var hjemme hos sin mor.»

«Ganske rigtig; men som du og din frue har vist mig, saa findes der paa fotografiet anbragt en hattefjær paa høire side, uagtet den skulde sidde paa venstre, og Venus fra Milo har faaet en arm paa den side, hvor hun ingen [264] har, men derimod ingen der, hvor hun skulde have en. Om nu damen paa fotografiet ligeledes har faaet sin venstre arm paa høire side og omvendt, da er det jo intet bevis det med ringen, er det vel? Da er det jo hendes høire haand, som bærer ringen ...!»

«Ja, det har du ret i, men klokkeslettet? uret i elefantens pande?»

Istedetfor at svare gik Monk bort til et lidet vækkeur, som stod paa mit skrivebord.

Først gav han sig til at stille paa viseren, medens han omhyggelig vendte skiven bort fra os. Derefter nikkede han til os, at vi skulde følge ham, og gik saa bort til et stort væggespeil paa den anden side af værelset. Han skjøv Klara og mig hen foran speilet. Selv stillede han sig bag os og holdt uret i veiret.

«Se nu i speilet og sig mig, hvormange klokken er!»

«Ni minutter over halv seks,» svarede Klara og jeg i munden paa hinanden.

«Snu Eder saa om og se efter uden at bruge speilet. Naa, hvad siger I til det? Den mangler ni minutter paa halv syv, gjør den ikke?»

Nu var det min og Klaras tur til at blive eftertænksomme: «Du mener altsaa, at hele [265] billedet er forfalsket? Ligesom dreiet om saaledes, at høire blir venstre og venstre høire?»

«Jeg mener,» svarede Monk livlig, «at alt er i orden med dette fotografi. Den person, som her er fotograferet, er Evelina Reiersen. I det øieblik, hun blev fotograferet, bærer hun hattefjæren paa venstre side; i sin venstre haand holder hun diamanten, og paa den høire haand bærer hun en ring. Klokken mangler i det øieblik ni minutter paa halv syv – —»

«Men hvordan – —?»

«Det skal jeg snart sige. Hele hemmeligheden ligger i: *at fotografiet er taget i et speil!*»

«I et speil?»

«Ja, i et speil.»

«Det har du ret i, det forklarer alt!»

«Ja, alt; og endnu lidt til, som du kanske ikke har tænkt paa endnu. Gudskelov, skjællene er faldt fra mine øine, og jeg er atter seende!»

«Her er ikke tid til at tale i bibelske ordelag, min kjære Monk; lad os faa høre, hvad du mener med «lidt til»?»

«Nei, du har ret, jeg bør tale i et mere moderne sprog. Godt! saa langt er vi komne, at vi ved, at billedet er taget i et speil; men i hvilket speil?»

[266] «Ja, det faar du finde ud; vi har gjort vor pligt, baade Klara og jeg.»

«Det skal være vist, at I har, og jeg skal nok greie resten, – tror jeg. – Paa væggen ligeoverfor skabet i museet – det som forekommer her paa fotografiet – er der ganske rigtig et speil, et temmelig stort speil, og det er i dette speil, at fotografiet er taget.»

«Men da maa jo vedkommende, som tog billedet, have staaet lige ved siden af Evelina, og han kan vel ikke have undgaaet at faa sig selv med paa fotografiet.» Det var Klara, som kom med denne bemærkning.

«Ganske rigtig, frue; men han har staaet saa langt til siden, at han selv ikke er kommet indenfor speilets ramme. For ogsaa at undgaa at faa med disse rammer paa billedet, har han beklippet det paa begge sider. Derfor er billedet saa smalt.»

«Alt dette er smukt nok,» fandt jeg mig beføiet til at bemærke; «men en ting kuldkaster hele din smukke teori: er der nogensomhelst sandsynlighed for, at Evelina har ladet en person staa lige ved siden af sig og fotografere i et speil, medens hun holder paa at stjæle en diamant, eller rettere sagt, at hun giver sig til at stjæle en diamant netop, medens hun bliver fotograferet?»

[267] «Ja, det var netop det, som voldte mig mest vanskelighed nu for en liden stund siden, da jeg opstillede min teori. Men det spørgsmaal har jeg heldigvis løst, og løsningen aabner endnu videre udsigter for os.»

«Dengang du opstillede din teori, siger du! Mener du de sekunder nu for en liden stund siden, da du stod med stirrende øine og mumlede om at æde støv?»

«Det er muligt, at jeg opførte mig besynderligt,» lo Monk, «og jeg har ikke idé om, hvor lang tid jeg var borte fra denne verden. Men om det kun var nogle sekunder, saa har ialfald disse været tilstrækkelige til at vise mig, hvad der virkelig er foregaaet bag de skuffende kulisser, som jeg hidtil har holdt for virkelighed. – Hør her! hvis I husker noget af min beskrivelse af det lille hus i Friks have, af hvilket museet danner en del, saa vil I erindre, at der fra museet gaar en dør ind til det ildfaste rum. Denne dør befinder sig lige ved det skab, som vi atter og atter kommer tilbage til. Den eneste maade, hvorpaa man ubemærket i speilet kan fotografere et menneske, som staar foran skabet, det er ved, at man befinder sig inde i det ildfaste rum og forsigtig aabner døren til museet paa gløt.»

[268] «Du mener, at engelskmanden har været inde i Gamle Friks skatkammer? Døren did stod da vel ikke aaben?»

«Nei, det er en svær jerndør, hvortil kun Gamle Frik havde nøglen; men for en dygtig mand, som havde tiden for sig, lod det sig nok gjøre at skaffe en falsk nøgle. Husk paa, at Howell havde havt adgang til museet, naar han vilde, i mange maaneder.»

«Men hvad havde da engelskmanden at gjøre derinde? Det maa have været en stor kjæltring, og det er jo ikke noget iveien for, at han vilde stjæle. Men rede penge fandtes der vel ikke noget af, og heller ikke har du fortalt noget om, at Gamle Frik blev bestjaalet.»

«Du har ret. Jeg kan endnu ikke udtale mig om, hvad han har havt at gjøre i Gamle Friks ildfaste rum; men en ting kan du være forvisset om: han var der ikke for det gode. – Paa en eller anden maade maa vi faa Gamle Friks tilladelse til at undersøge hans skatkammer, som du kalder det; jeg tror, at vi der vil finde – nøglen til mysteriet. Men hvordan skal vi faa adgang til ham? Mig vil han ikke se, og jeg er ræd for, at han har hørt om vor venskabsforbindelse, saa at han ogsaa negter at tage imod dig, Fredrik!»

«Jeg skal nok trænge ind til Gamle Frik,» [269] raabte Klara, «og skaffe Eder adgang med. Men jeg skammer mig over Dem, Monk, har De alt glemmt Sigrid?»

«Glemmt Sigrid!» svarede Monk rød som en pion i ansigtet.

«Ja, glemmt hende, siger jeg – -- hvad har klokken i virkeligheden været, naar fotografiet er taget i et speil?»

«Den maa have manglet 10 minutter paa halv syv.» «Og hele tiden mellem 6 og 7 sad jo Sigrid inde hos sin onkel og drak the med ham; var det ikke saa?»

«Jo netop.»

«Da er jo hendes uskyldighed bevist, hvad enten engelskmanden har været i Gamle Friks skatkammer eller ikke. Hvorfor telegraferer De ikke til Sigrid straks – hvorfor har De ikke gjort det for en halv time siden? Før jeg skulde gifte mig med en detektiv, før skulde jeg – —»

Monk forsøgte at svare paa denne frygtelige salve, men blev haanlig afvist.

Saa blev det da bestemt, at Klara skulde gaa til Gamle Frik Saasnart Monk og jeg havde telegraferet til New-York, skulde vi ligeledes begive os til villa Ballarat, men vente udenfor, til Klara gav os et vink om, at fæstningen havde kapituleret.

Sjette kapitel: Gamle Frik igjen

[n12](#)

[270] Gamle Frik havde, som Monk nævnte, i mange aar været lam i benene og bundet til sin stol.

Hvem beskriver derfor Monks og min forbauselse, da vi kom ind paa villa Ballarat, efter at være hentet fra vor post udenfor af en tjener, og fandt husets herre staaende midt i sit værelse, medens Klara sad smilende i en stol.

Jeg behøver ikke at beskrive optrinet mellem ham og Klara, uagtet min hustru dengang gav en fuldstændig beskrivelse af det.

Det faar være nok at fortælle, at hun dristig var trængt ind i løvens hule og uden store forberedelser begyndte at bebreide hulens eier hans haardhed ligeoverfor broderbørnene.

«Har Deres brodersøn feilet,» sagde hun, «saa var han dengang ung og i slet selskab, det kan jeg garantere;» – hun tænkte uden tvivl paa mr. Howell – «og hvad Deres broderdatter angaar, saa har De, som hele den øvrige verden, dømt hende paa mistanke uden hensyn til hendes karakter forresten.»

[271] Gamle Frik blev ved disse ord ildrød ansigtet og begyndte ligesom at spelle i arme og ben.

Klara var vistnok lidt ræd for, at gamlingen skulde faa slag, men ihukommende ordsproget «glæde dræber ikke», fortsatte hun uanfegtet: «Der er imidlertid hændt noget, som De aldrig havde fortjent, hr. Frik. Monk og to venner, min mand og jeg – har gjort opdagelser, som viser, at hun er ganske uden skyld i diamantens forsvinden, og at det er den kjæltring, mr. Howell, som har sat alt i scene. – Der er saaledes udsigt til, at De om kort tid kan faa Deres broderdatter tilbage, og anledning til for resten af Deres liv at angre og gjøre Deres feil god igjen.»

Det lod til, at Klara havde en lykkelig haand eller ialfald en lykkelig tunge; thi det var saa langt fra, at Gamle Frik fik noget slag, at han tvertimod pludselig reiste sig, stavrede henimod Klara og stammende bad om nøiere forklaring. Sindsbevægelsen havde helbredet hans lamhed. Fuldstændig brug af sine lemmer gjenvandt han ikke; men fra nu af kunde han ialfald bevæge sig omkring ved egen hjælp.

Heller ikke skal jeg dvæle længe ved mødet [272] mellem Gamle Frik, Monk og mig. Det varede ikke mange minutter, før han syntes at have kjendt mig i mange aar. Klara havde han faaet en respekt for, som jeg tror vil følge ham til hans livs ende.

Kun de allernødvendigste forklaringer blev givet, – heldigvis var Monk mand for at udtrykke sig med al ønskelig korthed og tydelighed – og saa blev det besluttet at sætte kursen til «museet» i haven. Gamle Frik stak til sig et vældigt nøgleknippe, som laa paa et bord ved siden af hans rulle-stol, hvilken han nu tilkastede et haanligt blik; ligesaa tjeneren, som mødte frem for at kjøre sin herre. Der trængtes ikke flere øine end vore; tjeneren blev sendt bort – til sin store forbauselse – og idet Frik støttede sig til Monks og min arm, satte toget sig i bevægelse.

Det var med egne følelser, at Klara og jeg saa skuepladsen for de begivenheder, som i flere dage alene og ganske havde optaget vore tanker. At Monk og Gamle Frik var ligesaa bevægede–, tvivler jeg ikke paa, om end deres følelser var af en hel anden art.

Vi betraadte pavilionen i haven og skred gennem museet. Det var uforandret, sagde Gamle Frik og Monk, som for seks aar siden.

[273] Gamle Frik ledte frem en nøgle og aabnede døren til det ildfaste rum.

Som efter en stiltiende overenskomst stillede Klara sig foran skabet paa samme væg, – det var ligeledes aabnet af Gamle Frik, og blandt de andre sager der skinnede den sorte skildpadde os imøde – medens vi andre gik ind i rummet og trak døren næsten til efter os: Ganske rigtig! gennem sprækken faldt vort blik uvilkaarlig paa det store speil ligeoverfor, og i speilet saa vi billedet af skabet med sine hylde, gesimsen over med den lille elefant, Venus fra Milo – og Klaras skikkelse med ryggen mod os.

«Gud fordømme mig!» skreg Gamle Frik, – – jeg kan ikke negte for, at han brugte et saa formasteligt udtryk – «det er sandt, som Monk siger! den kjeltringen har staaet herinde og fotograferet hende!»

Klara maatte ogsaa se; hun gik ind i rummet, medens jeg indtog hendes plads.

Men saa tillod Monk os ikke længere at fortabe os i disse betragtninger.

«Har De savnet noget fra det ildfaste rum, hr. Frik?» spurgte han.

«Engelskmanden maa have haft en hensigt med at skaffe sig en nøgle og trænge derind.»

[274] «Nei,» svarede Gamle Frik efter at have betænkt sig en stund. «Herinde blev jo ikke opbevaret andet end dokumenter og papirer, som kun kan have betydning for mig. Rede penge lagde jeg altid i jernskabet i kontoret.»

«Her findes to jernskabe,» sagde Monk.

«Ja,» svarede Gamle Frik; «i dette store skab opbevarer jeg gamle familiepapirer o. l., som ingen værdi har forøvrigt. I det lille der – det er jo ikke stort andet end et jernskrin, men med en ualmindelig kunstfærdig laas findes mit testamente og fortegnelsen over min formue.»

Det store skab blev aabnet og en lampe bragt ind fra museet. Skabet saavel som indholdet blev nøiagtig undersøgt; men intet usædvanligt var at opdage.

«Nu kommer turen til skrinet,» sagde Monk, «vil du hjælpe mig med at bringe det ud i museet, Fredrik?» Skjønt hele apparatet ikke var mere end 16–20 tommer i firkant, var det dog saa massivt, at vore forenede kræfter maatte til for at faa det ud i det lyse værelse.

Det var et smukt staaarbejde og prydet med indhugne arabesker paa de fire sideflader og laaget.

Gamle Frik kom frem med en nøgle af underlig form.

«Vent lidt, hr. Frik,» Monk holdt hans arm tilbage; «naar blev dette skrin aabnet sidste gang?»

«For seks aar siden,» sagde Frik langsomt; «jeg forandrede da mit testamente – . Gud være lovet, at jeg kan forandre det en gang til!»

«Kjendte mr. Howell noget til testamentet?»

«Javist. Jeg gjorde ham jo til enearving af alt det, som ikke skal gaa til stiftelser, legater og andet saadant. Det er omtrent en halv million. Først havde jeg delt dette ligelig mellem Sigrid, Einar og ham; men saa – – saa, ja, jeg behøver vel ikke at forklare mere, saa kom den historien paa, og saa strøg jeg Sigrids og Einars navn.»

«Og han vidste, hvor De opbevarede det?»

«Ja, det var et par dage, før han reiste; jeg læste det op for ham her i museet og lagde det i skrinet, saa han saa paa det.»

Monk holdt imidlertid paa at underkaste skrinet en nøiagtig undersøgelse paa alle kanter, og det varede en stund, før han svarede.

«Det var nok det jeg vidste,» udbrød han med sit gamle lune smil; «se her!»

Vi bøiede os alle ned for bedre at se. Han [276] havde veltet skrinet om, saa at den side, som inde i rummet havde staaet op mod væggen, kom frem. Der fandtes en hel del kunstfærdig sammenslyngede cirkler indgraverede i staalet. Med pennekniven skrabe han rusten og smudset ud af en af dem – den kunde være saadan en 5–6 tommer i diameter. Der viste sig en hel del smaa runde pletter. Han tog en knappenål, satte spidsen mod en af pletterne, trykkede til, og til vor store forbauselse syntes naalen at synke ind i staalet.

«Er her en hammer?» han saa sig omkring og fik øie paa en gammel økse fra broncetiden : «Denne kan vel gjøre det.»

Et kraftigt slag i midten af cirkelen – og til vor grænseløse overraskelse forsvandt den runde staalskive ind i skrinet.

«Naa, saa skulde da pokker ogsaa!» skreg Gamle Frik; «men hvor ialverden – –?»

«Det er simpelt nok; men ikke destomindre dygtigt arbejde,» svarede Monk tørt. «Mr. Howell kunde ikke faa bugt med den laas, og saa har han boret en hel del smaa huller i cirkelen og bagefter med en uhrfjærsag saget igjennem mellemrummene. Han har været en flittig haandverker, det kan ikke negtes. Da han havde gjort, hvad han havde at gjøre med indholdet, [277] saa har han sat stykket paa plads, kittet hullerne og smurt rust og smuds over.»

«Da har han vel stjaalet obligationerne!» Gamle Frik trængte sig frem og stak sin store næve gjennem hullet i skrinet. «Nei, her er ialfald begge konvolutterne!» Det lykkedes ham, om end med nogen møie, at hale ud to konvolutter – den ene svært tyk, den anden noget tyndere.

«Nei, her er testamentet,» mumlede han og pegte paa den tynde pakke, «og her er obligationerne. Begge med mit segl ubrudt.»

«Seglet er let at bryde og faa iorden igjen,» svarede Monk; «men svar mig paa et spørgsmaal, før vi undersøger pakkerne. Har nogen anden end mr. Howell seet testamentet og fortegnelsen over Deres formue?»

«Nei,» erklærede Gamle Frik med bestemthed. «Alle prokuratorer har fanden sendt til verden for at stifte ufred; dem vil jeg ikke have noget at gjøre med. Jeg gik til byfogden og fik ham til at sætte op formularerne for mig, og saa skrev jeg testamentet selv. Det vidste jo ogsaa Howell, fanden annamme ham! – – at saadan far kan ha' en saadan søn!» fortsatte han, men i et ganske andet tonefald.

[278] «Ja, saa faar vi aabne pakkerne da,» sagde Monk, «vi vil nok se flere spor af mr. Howells fingre.»

Den lille pakke blev aabnet, og vi bøiede os alle over testamentet.

Det var opsat i alle lovlige former og lød kortelig paa, at Frik testamenterede sine kuriositeter og samlinger til staten, sin rørlige formue – rede penge, bankaktier o. l. til mr. Reginald Howell, faste eiendomme, panteobligationer, hypotheker o. l. til universitetet; videnskabselskabet, legater m. m.

Alt var nærmere specificeret og summerne enten nøiagtig opgivne, eller der var henvist til en vedlagt fortegnelse.

«Nei her er s'gu alting i orden; det er akkurat, som jeg selv skrev det. Kusken og gartneren har underskrevet som vitterlighedsvidner. Jeg gav dem hver 5000 kroner kontant, saa slap jeg at føre dem ind for legater.»

«Er De aldeles sikker, hr. Frik?» Monk bøiede sig over papiret. «Her er et tal, som ser ud til at være raderet paa.»

«Faa se! ja, hvad fanden er det? – Mine faste eiendomme, hypotheker og obligationer o. s. v.,» læste han, «som ifølge fortegnelse beløber sig til cirka kr 1000 000 – ja'gu eier jeg [279] da nærmere 1900 000, det er næsten det dobbelte, og det skrev jeg ogsaa – – →»

«Se det! vi kommer nok til det lidt efter lidt,» sagde Monk med sit luneste smil. Jeg havde ikke seet ham i saa godt humør paa lang tid. Han var som en fisk, der længe har ligget paa land, men endelig er kommen i sit element igjen og nyder at kunne bugte sig mellem de mørkeste sjøplanter uden at tage fejl af veien.

«Men jeg forstaar ikke – –,» brummede Gamle Frik. «Hvad fornøielse kan han have af at lyve mig fattigere end jeg er? Han faar jo ikke de 900 000, som han har raderet bort!»

«Lad os se paa fortegnelsen og obligationerne,» svarede Monk lige lunt. «Vi kommer nok til opløsningen.»

Den anden konvolut blev aabnet.

Jeg læste op af fortegnelsen, og Gamle Frik aabnede obligationer og skjøder, efterhvert som jeg læste:

«No. ¹¹³ 177 b paa Drarnmensveien, skjøde.»

«Ja, her er det.»

«Karl Johansgade 77, skjøde.»

«Ja, alt i orden.»

o. s. v.

o. s. v.

[280] «Panteobligation stor kr. 27 000,00 i gaarden Hoff paa Hedemarken, skyld 27 mark 3 sk; thinglæst, o. s. v.»

«Ja, her er den» – – og saa fremdeles.

«Det var en lang lekse,» sagde jeg, «endelig er den slut.»

«Slut?» raabte Gamle Frik. «Nei gu' om den er slut. Rosinen kommer i enden af pølsen, og det er en pen rosin ogsaa!»

«Hvad mener De? her staar ikke mere paa fortegnelsen.»

Gamle Frik rodede omkring i den tomme konvolut:

«Og her er heller ikke mere! Han har stjaalet obligationen i Ashton-Abbey og – –,» Gamle Frik rev fortegnelsen ud af min haand – «Se her! annamme mig, har han ikke klippet af det nederste stykke af fortegnelsen, saa at det sidste nummer er væk; – men neimen om jeg endnu forstaar, hvad fornøielse han kan have af den obligation.»

«Heller ikke jeg,» tilføiede jeg; «panteobligationer er ikke papirer lydende paa ihændehaveren, som hvemsomhelst kan gjøre i penge. Hr. Frik behøver jo bare at skrive til England og faa en ny udskrift af panteregisteret.»

«Monk ved godt, hvad det altsammen skal [281] betyde!» raabte Klara, «han vil bare gjøre os nysgjerrige. Havde jeg vidst, at De saa snart vilde begynde med Deres overlegne detektivminer, saa skulde jeg ikke hjulpet Dem saa hurtig med fotografiet, det kan De være sikker paa.»

Hun saa med komisk forbitrelse paa Monk, som kun smilede velbehagelig:

«Jeg skal indrømme, at i dette øieblik er alt klart for mig; men den sidste knude sprang først op for et par minutter siden. – Sig mig, hr. Frik, hvad er det for en obligation, som her er tale om, og hvor stor var den?»

«Husker De ikke,» svarede Frik ivrig, «at jeg engang fortalte Dem om en gammel skurk – Davis hed han, og om hvordan det tilsidst lykkedes mig at faa has paa ham, saa at han maatte betale mig tilbage min eiendom, som han havde stjaalet.»

«Jovist husker jeg.»

«Ja, jeg ogsaa.»

«Og jeg ogsaa.»

Gamle Frik saa forbauset paa Klara og mig.

«Jeg har fortalt dem alt det tidligere,» faldt Monk ind; «lad os bare faa høre videre om mr. Davis.»

«Ja, det var ikke videre det. Han skulde betale mig 50 000 £; men saa havde han ikke kontanter, da han havde sat alle pengene i et [282] stort gods, og saa tog jeg ligesaa godt en første prioritets panteobligation i godset. Den var lige saa god for mig som rede penge; for godset er værd det dobbelte og mere til. Det er den obligation, som er stjaalet og strøget af fortegneIsen.»

«Da passer akkurat tallet 1000 000 istedetfor 1900 000 kroner,» sagde Monk, «50 000 £ er jo netop 900 000 kroner.»

«Ja, det er sandt; men han kommer ikke videre for det. Som hr. Viller siger, saa kan ikke den obligation sælges uden min paategning.»

«Kjendte nogen til, at De var i besiddelse af den panteobligation?» spurgte Monk.

«Nei, ingen her i landet; det prokuratorpak har jeg altid holdt mig fra livet, og ingen har faaet snuse i mine papirer.»

«Nei, ingen uden mr. Howell,» var Monks tørre svar. «Men hør her, mine venner! Jeg vil forelægge Eder et spørgsmaal – omforladelse, først maa De, hr. Frik, svare mig endnu en gang: Hvis ikke alt dette var hændt Dem idag, tror De da, at De nogensinde vilde have aabnet disse konvolutter?»

«Nei,» erklærede Gamle Frik paa det bestemteste. «Naar min sidste time havde nærmet sig, havde jeg maaske ladet skrinet aabne og seet efter, at konvolutterne var der og seglene [283] i orden, men intet andet. Jeg vidste jo eller troede at vide, at alt var som det skulde være.»

«Godt. Lad mig saa komme med mit spørgsmaal til Eder andre: Om hr. Frik var død uden at have opdaget det falskneri, som her er begaaet, da vilde jo ingen have kjendt til obligationens eksistense, og eieren af Ashton-Abbey behøvede da ikke at betale sine rentepenge. Vilde ikke det være en ren indtægt for Davis eller hans arvinger af omkring 2 500 £ eller kr. 45 000 om aaret?»

«Jogu' vilde det saa,» skreg Gamle Frik; «men hvorfor den unge Howell skulde hjælpe Davis til 45 000 om aaret, det skjønner jeg ikke. At han er en stor kjeltring, skjønt hans far var den bedste mand under solen, det forstaar jeg nu; men dum er han pokker ikke.»

«Alligevel slegter han vist sin far paa – –»

«Stop!» raabte jeg, «nu kan jeg ogsaa sige det – Ashton-Hall – – – Ashton-Abbey – jeg forstaar. Den unge Howell er søn af gamle Davis!»

«Ja, det er ogsaa min mening,» svarede Monk, slet ikke fornærmet over, at jeg tog afsløringen fra ham. «Han maa have reist fra Australien sammen med den unge Howell. Alle maa have sat livet til uden unge Davis; saa har denne bemægtiget sig unge Howells papirer [284] og senere spillet hans rolle i den gamle verden. Det, tænker jeg, forklarer alt.»

«Ja, han er søn af gamle Davis, det kan ikke feile,» raabte Gamle Frik oprømt; «det var, partere mig! den bedste opdagelse af dem alle, saa slipper jeg at sørge over, at min gamle ven skulde have en saadan søn. Men hvad var det De nævnte om Ashton-Hall? det er nabogodset til Ashton-Abbey. Engang var de to *et* gods.»

«Monk fortalte os før i dag, at hans agenter havde bragt ham den efterretning, at mr. Howell – eller rettere sagt Davis junior – opholdt sig meget paa det gods. Det var naturligvis for at kunne konferere med sit værdige ophav, gamle Davis. – Det var vel det, som bragte dig paa sporet, Monk?»

«Netop!»

Syvende kapitel: Yachten «Deerhound»

[n14](#).

Monk holdt ord. Fredag reiste han til Amerika; men vort haab, at han skulde komme snart tilbage, gik ikke i opfyldelse.

[285] Da han kom frem til New-York, fandt han Sigrig liggende i en haard sygdom. Sorg og overanstrengelse ved at pleie broderen havde kastet hende paa sygeleiet. Jeg tror, at kun Monks telegram, som vi sendte straks opdagelsen ved fotografiet var gjort, frelste hendes liv.

Imidlertid var hun endnu ved Monks ankomst, om end i bedring, dog yderlig svag.

Først en maanedstid senere kunde de gifte sig, men paa reise over Atlanterhavet var der ikke at tænke, saalænge vinterstormene rasede.

Endelig i begyndelsen af mai fik vi underretning om, at de havde indskibet sig, og 14 dage efter modtog vi dem i Kristiania.

Det var en overordentlig vakker dame, jeg saa ved Monks arm paa dampskibets dæk; og overordentlig lykkelig saa hun ud, om end sorg og gjenvordigheder havde givet hendes ansigt et alvor, som aldrig vil forlade det. – Klara sprang ombord, før landgangen var ordentlig lagt, og tog hende i sine arme, hvad de begge syntes var den naturligste sag af verden, uagtet de aldrig havde seet hinanden før.

Gamle Frik stavrede urolig omkring paa bryggen, som en stor hund, der har gjort noget galt og ikke rigtig ved, om den er tilgivet eller ei.

[286] Han kunde heller ikke faa et ord frem, da broderdatteren lagde sine arme om hans hals og vædede hans hvide haar med glædens taarer. – Men saa var hans veltalenhed desto større, da vi samledes om aftenen paa villa Ballarat, – der skulde de nygifte foreløbig bo.

*

Det kunde vel være en ugestid efter hjemkomsten, da Monk kom til mig med et ansigt, alvorligere end det i denne tid pleiede at være. «Jeg har endnu en pligt at opfylde i den sorte skildpaddes tjeneste,» sagde han. «Du vil vel ikke følge mig til Stavanger i morgen? Jeg haaber der at træffe mr. Howell eller rettere sagt mr. Davis junior.» [n15](#)

«Monk! Monk!» Jeg truede til ham. «Er nu opdageren ude igjen? Vil du forlade din frue allerede nu?»

Monk rødmede svagt:

«Nei, dennegang er det ikke opdageren. Men det er min pligt mod retfærdigheden og mod min hustru at gaa helt tilbunds i diamanthistorien. Husk paa, at mere end halvdelen af, hvad vi tror at have opdaget, det er kun frugter af gjetninger og kombinationer.»

[287] «Du har ret, jeg skal følge dig. Tør jeg spørge, hvordan du vil tage sagen op med engelskmanden? Der er vel ikke saa mange beviser tilstede, at du kan faa en arrestordre mod ham?»

«Nei, jeg er ræd for det, og jeg har ikke mine planer rigtig færdige endnu. Men jeg tror, at vi i ethvert fald maa nøie os med at tvinge ham til at give os fuldstændigt bevis for Sigrids uskyldighed i tyveriet, mod at han faar slippe videre ubehageligheder. Det er haardt; men Sigrid er endnu meget nervøs og gyser ved den blotte tanke paa atter at optræde for retten og deslige ting.»

«Godt, saa reiser vi imorgen aften med vestlandsbaaden, jeg skal være færdig. Men du er vel sikker paa at træffe ham der?»

«Ja, min agent i London skriver, at han allerede er seilet fra England med sin yacht 'Deerhound' og skal ind i Ryfylkefjordene for at fiske laks; men at han i Stavanger skal afvente et selskab, som kommer med rutedampskibet did om nogle dage.»

*

Det var en morgen i begyndelsen af juni, at dampskibet gled ind paa Stavanger havn. Vi [288] havde havt regn og søndenvind hele veien, og natten udfor Jæderen havde været alt andet end behagelig, om end ikke hverken Monk eller jeg var plaget af sjøsyge.

Men ud paa morgenen sprang vinden om til nord og rullede regn, taage og skyer foran sig ned i Nordsjøen. Solen skinnede paa en mængde krusede smaabølger, som lystig plaskede omkring mellem de brogetmalede jagter og sjøboder paa havnen.

Den brede landtunge, som skiller Byfjorden fra havet i vest, laa der saa grøn, at en maler for 20 aar siden ikke havde turdet male noget saa grønt, medens østover –

bortenfor den brede fjord – blaaagtige fjelde stak sine snedækte toppe op gennem taage-skyerne, der klamrede sig fast for ikke at føres afsted af vinden.

Blandt skibene paa havnen var der to, som fængslede vort blik. Det ene en vakker, engelsk kutter – det blaa flag vaiede fra dens agterende.

Den havde kun en mast, uagtet den vel kunde maale sine 50 ton; men den høie undermast og den svære bom forraadte, at den paa denne ene mast førte et seil, hvis storskjøde ikke var let at hale, naar vinden faldt i det. Den saa ogsaa ud til at have en ganske talrig besætning [289] i forhold til sin størrelse; thi en 6–8 mand saaes i travel bevægelse ombord med at heise de vaade seil til tørring. Den red for sit ene anker og havde begge sine baade opheiset, medens kun en liden jolle svømmede under agterspeilet.

Det andet var et langt, lysegraat skrog med skarpe linier og en svær, lysegul skorsten. Det norske orlogsflag vaiede agterud, og i baugen læstes navnet «Viking».

«Lykken er med os!» raabte Monk. «Der har vi kanonbaaden 'Viking'. Chef derombord er kaptein Holst; du kjender ham jo – Trygve Holst?»

«Ja, jeg kjender ham; men hvad kan det hjælpe? du vil vel ikke faa ham til at skyde engelskmanden isænk?»

«Ikke netop det; men ikke desto mindre skal han komme til at gjøre os nytte.»

Monk havde atter taget ledelsen. Jeg var sunken ned til min beskedne rolle som historiograf og lod ham raade.

Vor første handling efter at have forladt dampskibet var at aflægge et besøg paa kanonbaaden og hilse paa officerene.

Monk gik med chefen ind i dennes kahyt, hvor de tilbragte et kvarters tid sammen.

Jeg vidste, de var gode venner fra gamle [290] dage, og jeg kunde godt forstaa, at han ønskede paa tomandshaand at oplyse vennen om den nye vending, hans skjæbne havde taget.

Derpaa gik vi iland, gav os god tid med at bese den uundgaaelige domkirke og det endnu uundgaaeligere brandvagtstaarn.

«Skal vi da ikke besøge mr. Howell?» spurgte jeg.

«Jo, men ikke før kl. 12,» var Monks svar.

«Hvorfor ikke?»

«Er det ikke saa, at du liker spændende scener?»

«Jo – men –»

«Da bør du ikke spørge mere, saa kanske du kan opleve noget af den sort.»

Endelig var klokken 12, og en enøiet, vindsur gammel fløtmand roede os ud til yachten.

Agter paa dækket stod en høi, vakker mand med en svær, sort moustache.

Monk steg først ombord og gik lige hen til yachtens eier – thi ham var det. Jeg fulgte efter.

Mr. Howell – vi faar endnu kalde ham saa – syntes ikke behagelig berørt ved besøget. Han traadte uvilkaarlig flere skridt tilbage, og hans ansigt blev mørkt; dog kun for et øieblik. I næste sekund smilte han og udbrød paa godt norsk:

[291] «Hvilken overraskelse! skal jeg endelig se Dem igjen efter saa mange aar, mr. Monk?»

«Ja, der gives mange overraskelser i verden, mr. Howell,» var Monks tørre svar, idet han ikke lod til at se den haand, som engelskmanden rakte ud mod ham. «Maa jeg faa lov til at presentere min ven, ingeniør Fredrik Viller – mr. Howell.»

Engelskmanden bukkede stivt og sendte mig et undersøgende blik. «Ingeniør?» gjentog han spørgende; i sit stille sind tilføiede han vistnok – «mon ikke politifunktionær?»

«Ja, ingeniør. Her i Norge er vi alle noget; vi er ikke bare gentlemen.»

Engelskmanden syntes ikke at sætte pris paa Monks spøgefuldhed. Han rynkede tvertimod panden og svarede ikke.

«Vi har nogle ord at sige Dem,» sagde Monk rolig; «er det Dem beleiligt at tage os ned i Deres kahyt?» – han kastede et betydningsfuldt blik paa et par matroser, som syslede i vor nærhed.

Engelskmanden syntes at betænke sig et øieblik, kastede et blik ud over sjøen og op paa yachtens rig. Derpaa greb han en liden sølvpipe og satte den for munden. En mand, der saa ud til at være hovmester eller tjener, viste sig.

«Vis disse herrer ned i kahytten. – Jeg [292] kommer straks; jeg har kun et par ordre at give skipperen. Han skal holde udkig efter Englandsdamperen og lade hente mit reiseselskab derombord.»

Det forekom mig at være noget tvungent og besynderligt i mandens væsen. Jeg kastede et spørgende blik paa Monk; men da denne syntes fuldstændig sorgløs, havde jeg ikke andet at gjøre end med ham at følge hovmesteren nedenunder.

Vi kom først gjennem en gang med to lugarer paa hver side; derpaa gjennem en liden salon, som optog hele skibets bredde, og saa ind i en liden kahyt med et lugar paa hver side. Rummet oplystes af et skylight i dækket af mat glas.

Det var øiensynlig eierens egen kahyt. Skibets størrelse tillod ikke særdeles store dimensioner; men rummet var meget komfortabelt udstyret og gav god plads for en fire–fem personer siddende.

Yachtens eier kom straks efter ned; hans ansigt var smilende og venligt:

«Noget at drikke, gentlemen? Skal jeg lade hovmesteren lave en cocktail – jeg forsikrer, at han er en mester i kunsten – eller foretrækker De et glas iset champagne?»

[293] Vi afslog enhver forfriskning, hvilket engelskmanden optog med et resigneret smil.

«Vi skal ikke opholde Dem længe,» begyndte Monk og saa engelskmanden lige i ansigtet. «Det vil ialfald afhænge af Dem selv, enten underhandlingen bliver lang eller kort.»

«Er De maaske kommen for at hilse mig fra den gamle, kjære Frik, hans fortryllende niece eller den muntre Einar?»

«Ja, jeg er kommen for at hilse Dem fra alle disse; men – – –»

«Tag Dem en cigar!» engelskmanden reiste sig, greb en kasse paa en hylde og rakte os. «Ikke engang en cigar? da tillader De ialfald, at jeg tænder en. Sig mig, I nordmænd, som kjender det norske veir, tror De, vi vil faa godt veir i den nærmeste fremtid? Jeg og mit følge har tænkt os ind i Ryfylkefjordene, og ...»

«Det bliver til Deres egen skade, hvis De udhaler tiden,» Monks stemme var skarp og truende. «Hør heller paa, hvad jeg har at sige, og svar hurtigt, det vil blive bedst for Dem selv.»

«Er De kommen herombord for at true mig? De er vistnok en gentleman, mr. Villers, sig dog til Deres ven, at han ikke bør være ubehagelig mod en engelskmand ombord paa hans eget skib!»

[294] Jeg overlod klogelig Monk at svare for sig selv, og saa kun foragtelig paa manden; tanken paa, hvad han havde gjort, bragte vreden til at stige op i mig. Helst havde jeg taget ham i nakken og givet ham en god dragt prygl.

«De slipper os ikke, mr. Howell,» fortsatte Monk uforstyrret. «Vi er komne for at gjøre op et regnskab med Dem; og vi gaar ikke herfra, før det er gjort.»

Et eget smil for over mr. Howells ansigt ved disse Monks sidste ord.

«Fortsæt da,» sagde han; «jeg maa ialfald vide, hvad det dreier sig om. Jeg ved ikke at have noget udestaaende med privatdetektiven Monk; for De er jo ikke længere i politiets tjeneste, er De vel?»

«Hvad jeg er eller ikke er, kommer ikke sagen ved. – De erindrer diamanttyveriet hos Gamle Frik i Kristiania for seks aar siden? – Godt! ved et skammeligt bedrageri lykkedes det dengang at kaste mistanken over paa frøken Frik – hun er nu min hustru – – –»

Engelskmanden afbrød ham med en lang fløiten. Rødmen steg op i Monks ansigt, og et øieblik troede jeg, at han vilde kaste sig over kjeltringen; men derpaa fortsatte han roligere: «Nei, De behøver ikke at famle i bordskuffen [295] efter revolveren. Jeg er ikke saa dum, at jeg vil give Dem anledning til at skyde mig som selvforsvar fra Deres side! det vilde passe altfor godt i Deres kram.»

Engelskmanden udstødte en afskyelig ed, og vi hørte en tung gjenstand falde tilbage i skuffen.

«Fortsæt endnu en stund da,» skreg han; «men jeg skal ved gud lære Dem, hvad det koster at fornærme mig ombord i min egen yacht – – – hører De? fortsæt!»

Jeg fik det indtryk, at hans støiende vrede var en god del paataget; medens Monk fortsatte, syntes han at lytte efter noget ganske andet.

«Vi forlanger af Dem,» sagde Monk, «at De afgiver en fuldstændig beretning om det bedrageri, som ved den leilighed blev forøvet, og at De sætter os istand til at bevise min hustrus uskyldighed.»

«Jo, jeg skal give Dem fuldstændig besked, det kan De tage gift paa, De elendige politispion, som vil forsøge at kujonere en gentleman! Det er vel ikke mere, De ønsker? De har endnu ikke nævnt noget om, hvor stor pengesum De havde tænkt at afpresse mig!»

Han reiste sig op og slog i bordet, saa cigarkasserne og askebægerne dansede.

[296] «Hvorfor gjør De al denne støi?»

«Støi? skulde jeg kanske ikke kunne gjøre, hvad jeg vil herombord? Vent lidt, saa vil De se noget, som kanske vil overraske Dem, i denne retning.»

Engelskmanden slog op en triumferende latter og reiste sig.

Jeg reiste mig ligeledes. En mistanke var kommet over mig – en mistanke om, at vor vert paa yachten, om jeg saa maa kalde ham, havde ondt isinde mod os. Jeg havde alt længe følt, at fartøiet bevægede sig; først tilskrev jeg det virkningen af smaabølgerne, den sjø, som de forbiilende dampbaade satte. Men i de sidste minutter var det tydeligt, at yachten jævnt og stadigt hældede over til den ene side, og da baade engelskmanden og jeg reiste os, hørtes tydelig den rislende lyd af vand, naar det trænges tilside af et skib i bevægelse, og krængningen tiltog.

«Hvad tror I nu, mine herrer?» -- engelskmanden rev døren op til lugaren om styrbord, aabnede ventilen i skibssiden og pegte ud.

Det var, som jeg havde anet. Yachten havde lettet og seilede ud af havnen, østover mellem øerne, idet vinden ikke tillod den at lægge kursen nordover. Vi var allerede næsten en kvartmil fjernet fra ankerpladsen.

[297] «Næste baut ligger vi Tungenæs forover,» fortsatte mr. Howell, «og da ved I selv, hvor langt det er til havet!»

Jeg saa paa Monk, og det var ikke frit for, at hjertet bankede noget raskere end sædvanligt hos mig. Men Monk smilte tilbage paa en maade, som tydelig sagde, at noget uventet ikke var hændt.

Et frygteligt, hvinende brøl gjennemskar luften og ligesom trængte ind gennem den aabne ventil i kahytten. Monk nikkede venligt til engelskmanden:

«Hvad tror De, det var?»

«Det var den graa kanonbaad, som prøver sin dampshirene; men jeg lover for, at vi ikke længe skal generes af dens fordømte brøl; vinden frisker.»

Engelskmanden kastede sig velbehageligt i en stol.

«Dette gaar ikke længere, mr. Howell,» sagde Monk, og dennegang var hans stemme atter skarp og alvorlig. «Det anede mig, at De vilde forsøge at spille os denne streg og derved forværre Deres stilling, derfor tillod jeg det – —»

«Hvad i djævelens navn – —»

«Ti stille, og hør paa mig! det er paatide, at vi kommer til den alvorlige del af forretningen: [298] det brøl, som vi hørte, kom ganske rigtig fra kanonbaaden, og det var et signal, som for mig betyder, at den i dette øieblik letter og sætter kursen efter denne yacht. Naar den er paa siden af os, vil den med det gode eller onde tvinge Dem til atter at vende tilbage til Stavanger havn. Med denne vind gjør yachten en 5–6 knob, medens kanonbaaden gjør 16, saa De kan selv regne Dem til, hvor længe det varer, før vi har den paa siden af os.»

Det var en nydelse at betragte engelskmandens ansigt under disse Monks ord; det blev aldeles grønblegt af raseri og skuffelse. Men endnu forsøgte han at holde positionen.

«Vil De indbilde mig, at et norsk krigsskib tør vove at stanse en engelsk yacht, der intet ulovligt har begaaet. Det vilde koste chefen hans stilling, om ikke mere, det ved De ligesaa godt som jeg.»

«Kl. 9 idagmorges,» svarede Monk roligt, «var jeg ombord i kanonbaaden, og paa min forestilling gav chefen ordre til at fyre op. Kl. 12 kunde dampen være oppe, og til den tid fastsatte jeg besøget paa yachten. Jeg underrettede chefen om at vi havde forretninger her ombord; men at det ikke var udelukket, at vi jo kunde blive udsat for voldelig [299] medfart. Det blev aftalt, at hvis vi ikke havde forladt yachten inden to timer, skulde kanonbaaden sende en baad ombord for at hente os; og hvis yachten lettede, uden at vi var gaaet fraborde, skulde kanonbaaden gaa efter og tvinge den til at vende tilbage. – Tror De, chefen behøver at betænke sig paa at stanse yachten, naar han er vidende om, at to norske undersaatte holdes tilbage

derombord med magt? Giv ordre til at vende, og lad yachten atter gaa tilankers, saa vil kanonbaaden ogsaa holde sig rolig. Det er den eneste maade, hvorpaa De undgaar skandale! Har De forstaaet mig?»

Engelskmanden svarede først ikke et ord, men hans ansigt fortrak sig uhyggeligt. Efter en liden pause rev han med heftighed i en klokkestreng, som hang over hans stol, og yachtens fører kom ind med sin guldsnorede hue i haanden.

«Lad hende vende næsen indover igjen og gaa tilankers, hvor vi før laa, kaptein Watkins. Disse herrer har glemt noget; vi opsætter seiladsen til imorgen.»

«Det er godt, at De begynder at komme til fornuft, mr. Howell. De har ved dette forsøg paa at bortføre min ven og mig gjort Deres stilling daarligere. Jeg vil aabent tilstaa, at jeg [300] ingen arrestordre har mod Dem; men denne lille udflugt vil gjøre, at hverken chefen paa kanonbaaden eller det stedlige politi vil betænke sig paa at holde Dem tilbage, indtil en saadan kan erholdes fra Kristiania.»

«Hvad forlanger De af mig?»

«Jeg har sagt Dem det før: en klar og grei beretning om alt, hvad De kjender til angaaende diamanttyveriet i Friks hus for seks aar siden?» Det blev atter en pause paa nogle sekunder. Da kastede engelskmanden cigaren med en ed bort paa gulvet: «Spørg mig, og jeg skal svare. Men det er altsaa en aftale, at De intet foretager mod mig i anledning af, hvad jeg har havt med sagen at gjøre?»

«Det er klogt af Dem at sætte den betingelse. De har ført retten bag lyset og aflagt falsk ed. Det vilde koste Dem mange aar af Deres frihed, om lovens arm naaede Dem. Men vi lover, at ingen anmeldelse vil blive gjort fra vor side, hvis De skaffer os beviser for, at daværende frøken Frik intet havde med tyveriet at gjøre.»

«Godt, jeg er rede. Spørg, og jeg svarer!»

«Hvem var det, som De fotograferede i museet foran skabet med den sorte diamant i haanden – jeg mener det fotografi, som De senere overleverede i rettens hænder?»

[301] «Det var kammerpigen – Evelina Reiersen var det nok, hun hed.»

«Og De saa, at hun tog diamanten og gik bort med den?»

«Ja.»

«Var det tilfældigt, at De kom til at tage det fotografi? Det er jo taget i et speil?»

«Ja, det er taget i et speil. Jeg kom tilfældigvis ind i museet, og hun var saa optaget af at se paa diamanten, at hun ikke bemærkede min nærværelse, før jeg havde fotograferet hende i speilet. Jeg forstod, hun havde noget galt fore, og tænkte, at det aldrig kunde skade at fotografere hende.»

«Hvorfor vendte De Dem mod speilet, istedetfor at tage billedet direkte? De stod jo bag hende, gjorde De ikke?»

«Jo» – engelskmanden fæstede et mistænksomt blik paa Monks ansigt; men dette var ubevægeligt – «det gjorde jeg, det var en ren grille af mig at vende apparatet mod speilet.»

«Hvordan faldt De paa den djævelske ide at anvende fotografiet mod frøken Frik?»

«Djævelsk eller ikke djævelsk, hun havde fornærmet mig – det kan være ligegyldigt hvorledes – og jeg hævnede mig. – Jeg havde aldrig fotograferet i speil før, og saa undersøgte [302] jeg billedet med et forstørrelsesglas. De ved, jeg interesserer mig meget for øieblikfotografering.»

«Ja vel! og saa blev De opmærksom paa det med uret, høire og venstre haand og alt det?»

«Netop! det faldt mig ind, at det kunde blive ubehageligt nok for frøken Frik. Saa ventede jeg, til sagen kom for retten, og saa sendte jeg en billet til forsvareren, som sagde ham, hvorledes han kunde faa sin klient frifunden.»

«Hvordan vidste De, at frøken Frik havde været hos pantelaaneren? – Ud med sproget! jo før vi bliver færdige, desto bedre!»

«Jo, jeg vidste, at unge Frik var kommet i vanskeligheder – den grønskolling vilde absolut spille høit med mig og mine kamerater – og at han havde skrevet sin onkels navn paa en veksels paa 4000 kroner.»

«Og De hjalp ham ikke? Det var jo en let sag for Dem.»

«Det kommer ikke sagen ved. Jo før vi er færdige, desto bedre! var det ikke saa, De sagde? Nuvel, han skrev fra Hamburg til sin søster og bønfuldt hende om at indbetale de 4000 kroner hos en bekendt diskontør. Derfor søgte hun at reise penge paa sine smykker. Det gik ikke, og saa henvendte diskontøren sig til Gamle

Frik, som uden at sige et ord betalte [303] vekselen. Han forstod jo straks, at brodersønnen havde efterskrevet hans navn.»

«Hvordan holdt De øie med alle disse begivenheder?»

«Aa, det kommer heller ikke sagen ved. Det faar være nok for Dem, at jeg havde mine interesser at varetage, og at man altid finder hjælpere, naar man bare har mynten.»

«Saa var det Deres forbindelse med kammerpigen Evelina. Hvordan hænger det sammen hermed?»

«Til helvede med Deres spørgsmaal! Behøver De at vide mere? Naa, lad gaa: Jeg kjendte til hendes forhold til skuespilleren; jeg overraskede dem engang i haven paa Ballarat. – I arresten fik jeg sendt hende et brev, hvori jeg tolkede min dybe medfølelse med hendes stilling og sagde hende, at hvis hun kun vilde negte og tie stille, saa skulde jeg sørge for, at hun blev frifunden og kunde blive gift med sin skuespiller.»

«Det var altsaa for at skaffe ham penge, at hun stjal diamanten?»

«Skuespilleren havde naturligvis forført hende; men negtede at gifte sig med hende, medmindre hun skaffede penge, saa at de kunde forlade landet. Han narrede hende to gange. Jeg tror [304] forresten, at det mere var for at give det barn, hun skulde sætte ind i verden, en far end for sin egen skyld, at hun holdt saa ihærdig paa at faa gifte sig med den karl.»

«Han fik altsaa de 5000 kroner. Hvad gjorde han med dem?»

«Han fik lykkelig deponeret dem hos en velvillig kamerat i Gøteborg, før han blev arresteret. Men da han kom igjen anden gang, var nok vennen forsvunden. Ialfald skrev han noget herom, da han senere forsøgte at slaa mig for penge. Jeg lod ham naturligvis reise fanden i vold.»

«Vil De nedskrive, hvad De her har fortalt, og sætte Deres navn under? Husk paa, at vi maa have et positivt bevis for min nuværende hustrus skyldfrihed. Det var betingelsen for, at vi skulde lade Dem gaa uden at blande det norske politi op i sagen.»

Der hørtes larm og trampen af fødder paa dækket og straks efter kjettingens raslen, da ankeret faldt.

Vi laa atter paa Stavanger havn. – Straks efter lød en sterk skraben langs skibssiden og lyden af mange aarer, som samtidig lagdes ind.

«Der lægger baaden fra orlogsmanden til siden,» fortsatte Monk. «De har ikke lang tid til at betænke Dem.»

[305] «De skal faa beviset. Jeg har noget, som er ligesaa godt som min erklæring.»

«Vent lidt,» sagde Monk hurtigt, «jeg gaar op paa dækket og beder baaden vente. Hvis ikke kvartermesteren ser os i god behold, vil han uden tvivl ransage yachten. Kjender jeg min gode ven kaptein Holst ret, saa har han givet bestemte nok ordre i saa henseende.»

Monk gik op paa dækket.

«Deres ven detektiven synes vist, han er en allerhelvedes karl, siden han dennegang har overlistet mig,» knurrede engelskmanden, da vi var alene; «men en gang kanske vi træffes igjen, – naar partiet er mere lige –, og da skal jeg nok betale ham.»

«Monk ved nok at forsvare sig,» sagde jeg uvillig; jeg væmmedes ved den koldblodige skurk. «De burde heller ønske, at De aldrig mere fik ham at se.»

Gjenstanden for vor samtale viste sig imidlertid atter i kahytten:

«Nu, mr. Howell, frem med det bevis, De talte om. De er forhaabentlig bleven enig med os i, at jo før vor sammenkomst er endt, desto bedre.»

Engelskmanden aabnede et skab paa kahyttsvæggen, rodede en stund i en skuffe og [306] kom saa tilbage til bordet med noget, der lignede et sammenfoldet brev, i haanden.

«Alting kan komme til nytte, derfor brændte jeg det ikke. Her er et brev fra kammerpigen, skrevet samme dag, som hun hængte sig. Det vil være Dem nok. – Men det var jo saa, at ingen hindringer lægges iveien for min afreise fra landet, hvis jeg leverer Dem beviset?»

«De har vort æresord paa, at der ingen anmeldelse sker til politiet, og at der ingen hindringer lægges iveien for Deres afreise, hvis De skaffer os et fuldgyldigt bevis.»

Engelskmanden slængte brevet bort paa bordet. Monk aabnede det og læste:

Kjære hr. Howell!

De er den eneste, som har vist mig venlighed i min ulykke; men al Deres venlighed er spildt paa et væsen, som kun er født til fordærvelse. De advarede mig allerede tidlig mod den usling, som jeg troede saa blindt. Men der maatte mere til for at aabne mine øine.

Først narrede han mig til at stjæle for at skaffe midler til vor forening og rømte saa fra mig med frugten af mit tyveri. Alligevel greb jeg med glæde Deres tilbud om at skaffe mig fri og anledning til at egte min elsker, ikke [307] saa meget af hensyn til mig som af hensyn til – – –

Da narrede han mig atter; jeg ved, at han igaar er reist fra landet. Og samtidig faar jeg at vide, at min velgjørerinde frøken Frik er anklaget for den forbrydelse, som jeg har begaaet.

Vistnok ved jeg, at De ikke vil lade hende lide uskyldig, De, som er hendes og familiens ven. Men hvorledes kan De bevise hendes uskyldighed uden at aabenbare, at De førte retten paa vildspor for at hjælpe mig, en stakkars pige, som De nærrede deltagelse for?

Jeg forstaar mig ikke meget paa den slags ting; men jeg forstaar, at mit liv er unyttigt, og at der er *en* maade, hvorpaa jeg kan bevise frøken Friks uskyldighed uden selv at blive slæbt i fængsel.

Naar De faar høre, at jeg ikke længer lever, da klip af det nederste stykke af dette brev, og send det til retten. Min moder stoler jeg ikke paa. Hun aner, at det var mig, som stjal diamanten, og plager mig hver dag om at sige hende, hvor pengene er blevet af.»

Nederst paa siden var skrevet med store, men uregelmæssige bogstaver:

Jeg og ingen anden stjal Gamle Friks diamant og solgte den til prokurator Jürgens for [308] 5000 kroner. Jeg og ingen anden skal lide for min synd!

Evelina Reiersen.

Den – juni 18..

Jeg kunde ikke styre mig længere: «De er den største skurk, som gaar i to sko, mr. Howell eller Davis, hvad De nu kalder Dem!» raabte jeg og styrtede hen imod ham. Jeg tror, jeg havde slaet ham i dækket, hvis ikke Monk hurtig havde lagt sig

imellem. Jeg behøvede forresten ikke at slaa ham, thi ved mine ord vaklede han som beruset og støttede sig til væggen.

Monk greb ordet:

«De kan takke min ven for, at De er advaret, mr. Davis. Det havde ellers været min hensigt at lade Dem selv gjøre den opdagelse, at Deres falsknerier er afslørede.»

Engelskmanden var dødbleg. Han aabnede med skjælvende hænder et skab, trak ud en flaske og skjænkede sig et stort glas brændevin.

«Har du mere at sige ham? Hvis ikke, lad os gaa, jeg taaler ikke længere at se paa den skurk.»

«Nei,» svarede Monk, og vi gik hurtig op ad kahytstrappen og ned i kanonbaadens slup, som ventede os.

[309] «Du vilde altsaa ikke have fortalt ham, at alle hans slyngelstreger er opdagede?»

«Nei, jeg vilde have ladet ham løbe i armene paa det engelske politi. Gamle Frik har faaet sig tilsendt fra Australien fotografi af den virkelige mr. Howell junior. Dette tilligemed en skrivelse fra Gamle Frik er i dette øieblik i det engelske politis hænder. Men nu vogter han sig nok for mere at betræde engelsk grund.»

«Da burde du have underrettet mig paa forhaand.»

«Det er ikke noget at angre paa. Han vil for resten af sit liv være en landflygtig stymper, uden penge og uden venner; jeg ved, han har allerede ruineret sin fader, den gamle Davis. Han eier nu intet andet end sin yacht. Det var med nød og neppe, at han denegang slap fra sine kreditorer i England.»

*

Nogle maaneder senere læstes følgende notis aviserne:

Nok et offer for spilledjævelen.

Den bekjendte yacht «Deerhound», som sidst vandt dronningens pokal i regattaen ved Isle of [310] Wigth, ankom nylig til Monaco. Eieren – en vis mr. Howell – solgte der yachten, da han havde tabt sine sidste penge ved det

grønne bord! Han har senere fortsat at spille med det resultat, at han den –de ds. fandtes i spillehusets park med knust hoved og en afskudt pistol i haanden.

*

Det var fuld sommer, og frugtræerne stod hvide af blomster i haven paa villa Ballarat.

Et selskab paa fem personer sad i museets kjølighed, medens den varme sommerluft prøvede paa at trænge ind gjennem den aabne dør.

«Den evige retfærdigheds arm naaede ham hurtigere, end vi havde ventet,» sagde jeg, da Monk havde læst disse linier høit.

«Fred med hans støv,» sagde Gamle Frik med salvelse. «Gamle Davis var en stor kjæltring; men jagu' tror jeg, sønnen var værre.»

«Men hvad vil I nu gjøre,» bemærkede Klara, «kan ikke sagen atter bringes for retten? Jeg synes det er saa skammeligt, at ikke hele verden skal vide, hvordan alt dette er gaaet for sig; især alle de, som i sin tid kastede sten paa Sigrid.»

[311] «Ingen blev dømt,» svarede Monk, «og da tror jeg ikke, det gaar an at faa sagen taget op igjen, desuden – – –» han saa bort paa sin hustru.

«Alle de, hvis dom jeg sætter pris paa,» svarede fru Monk sagte, «kjender jo min historie ligesaa godt som jeg selv, og jeg gyser tilbage for atter at se retten samlet omkring mig.»

«Jeg har et forslag,» raabte jeg, «som løser alle vanskeligheder. Jeg skriver en roman om Gamle Friks diamant! Den vil hele Kristiania læse, tror I ikke det? Og saa faar alle greie paa historien!»

Noter

[n1](#). sikkerhed.»] *rettet fra*: sikkerhed. (trykkfeil)

[n2](#). forlagt.] *rettet fra*: forlagt (trykkfeil)

[n3](#). *Forfatternote*: Her sigtes til en begivenhed i forfatterens tidligere fortælling: «Pantelaanerens frak».

[n4](#). Andet] *rettet fra*: Tredie (feilnummerert i førsteutgaven)

[n5](#). Tredie] *rettet fra*: Fjerde (feilnummerert i førsteutgaven)

[n6](#). selskab.] *rettet fra*: selskab (trykkfeil)

[n7](#). følgende:] *rettet fra*: følgende; (trykkfeil)

[n8](#). 'Nei'.»] *rettet fra*: 'Nei.» (trykkfeil)

[n9](#). hjelp.»] *rettet fra*: hjelp. (trykkfeil)

[n10](#). Fjerde] *rettet fra*: Femte (feilnummerert i førsteutgaven)

[n11](#). Femte] *rettet fra*: Sjette (feilnummerert i førsteutgaven)

[n12](#). Sjette] *rettet fra*: Syvende (feilnummerert i førsteutgaven)

[n13](#). «No.] *rettet fra*: No. (trykkfeil)

[n14](#). Syvende] *rettet fra*: Ottende (feilnummerert i førsteutgaven)

[n15](#). junior.»] *rettet fra*: junior. (trykkfeil)

Fredrik Villers *Gamle Friks diamant* er lastet ned gratis fra e-bokportalen Bokselskap. Lesetekst og flere nedlastningsmuligheter m.m. er gratis tilgjengelig på bokselskap.no